

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM.
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 708.

A sürgösség.

Budapest, november 23.

A kormánynek sürgős a költségvetési törvényjavaslat letárgyalása. Az országnak is sürgős. Ebből az esztendőből már alig néhány hét van hátra. Szigorú alkotmányos fölfogás szerint az ó-esztendő utolsó napjára pedig szentesítve, kihirdetve, életbeléptetésre készen kell állania a következő év budgetjének. Az állami rendnek holmi indemnitással való foldozgatása közkeletű szokássá vált az utolsó időkben, amikor a parlamentek hónapokon át nagy kényelmesen evezgettek a költségvetési vita vizein s mindenki jogot formált ahhoz, hogy a beszédaradatot a maga szóözünével is táplálja. Megtompult alkotmányos érzés immár természetesen kezdte tartani azt, hogy minduntalan örökös „ideiglenes fölhatalmazások” húzzák ki az országot az ex-lex-es állapotból. Tiszta és kristályos alkotmányos érzéssel azonban még is arra illik törekedni, hogy egyáltalában ne legyen szükség ilyen kiegészítő indemnitásra és a képviselőház a költségelirányzás és teherkivetés munkáját végezze el törvény-szabta, rendes időre.

A kormánynek, az országnak ezért lett sürgössé az ezerkilencszázkilenczedik év költségvetése. S ha valamikor, akkor most ezért volt indokolt annak a sürgösségi indítványnak a benyújtása, amelyiket Hoitsy Pál százötvenkét társával ma terjesztett a képviselőház elé.

A Ház többsége örömmel fogadta ezt az indítványt, mely arra volt hivatva, hogy megduplázza a költségvetés tárgyalásának jutó időt és nagy lelki örömmel sietett volna azt megszavazni, ha közbe nem jön valami váratlan véletlen. Az indítvány százötvenhét aláírója közül tizenkettő annyira nem tartotta sürgössnek a sürgösséget, hogy meg sem jelent azon az ülésen, amelyiken indítványuk sorsának el kellett dölnie. Holott tudták, hogy a házszabályok szigorú intézkedése szerint a százötven aláírónak személyesen kell jelen lennie azon az ülésen, melyen a képviselőház szótöbbsége dönt a sürgösség felett. Tizenkét ember a százötvenhét közül elfelejtkezett arról, hogy őket — a képviselői tiszthez kötött köteleességérzetén kívül — aláírásuk külön kötelezte arra, hogy a mai ülésen megjelenjenek. Hiába volt a többség boszúsága. Az ellenzék diadalujjongásának volt igaza, mert az ellenők kénytelenek voltak azt enuncziálni, hogy a sürgösségi indítványt tárgyalni nem lehet.

A baj nem helyrehozhatatlan, mert a kormánynek bizonyára lesz rá gondolja, hogy az aláírók közül holnapra együtt legyenek százötvenen. A mai eset azért megdöbbentő, mert újra ijesztő perspektívát nyitotta meg a magyar képviselő urak hanyag köteleességtudásának.

Ez a szomorú tapasztalat nem újság előttünk. Legfontosabb, izzó parlamenti napokon máskor is borongós ér-

zéssel révedezett tekintetünk az ülésterem üres padjain. A kormány maga mögött az utolsó két évtized legnagyobb parlamenti többségével folytonosan abban a veszedelemben forog, hogy valamilyen incidendaliter fölmerülő kérdésben — amelyik lehet elevenbe metsző fontosságú is — a kisebbség váratlan majoritássá növe, egyszerre leszavazza. A többség hanyagsága így folytonosan Damokles-kardot tart annak a kormánynek a feje fölött, amelyiket támogat. Hogyha van abszurd logikátlanság, akkor ez az. És hogyha van a világon megbizhatatlan parlament, akkor a miénk csakugyan megérdemli ezt a nevet.

Kétségtelen, hogy így kormányozni nem lehet és hogy a kormánynek módot kell találnia arra, hogy magát hasonló esetek megismétlődésével szemben biztosítsa. A képviselőház nem mellékfoglalkozás, amint ezt nálunk pártkülönbség nélkül, többségen és kisebbségen hinni kezdik. A törvényhozói tisztség hivatás, a közbizalomnak olyan jelentős megnyilvánulása, aminek birtokában főbenjáró bűn a hanyagság és az indolencia. Minden egyes képviselő sok száz, sok ezer ember nevében hivatott cselekvésre és elhatározásra. Az a sok száz, vagy sok ezer ember joggal elvárhatja, hogy az, aki az ő nevében közvetlenül gyakorolhat az államügyek menetére befolyást, mindig helyén legyen, hogy tényleg éljen is a neki biztosított joggal. Minden képviselő any-

A célnál.

Írta: Nógrádi László.

(Utánnyomás illus.)

I.

A gyerekek készül, gondolták a szülők és mondták is dicsőkedve, öntelten arra gondolva, hogy a gyerek egy hónapon belül már érett lesz. Magkapja azt a papírost, amely hivatalosan bizonyítja, hogy érett. Alá fogja írni még Kupaky igazgató ur is, aki annyit ért a gyereklélekhez, mint az aranyeszmény.

És aláírják a szeretet szomorú kaszárnyájának tudósai is és bizonyítják, hogy a gyerek érett. Ennyi nagyképi komolyságot nem lehet komédiának venni, így hát a gyerek érett lesz. Annyi keserves esztendő gondja után pontot lehet tenni, pontot tehet Békáss Pál is, aki minden áron azt akarta, hogy a gyerek érett legyen.

Nyolcz keserves esztendőn át kinlódhatta. Keserves idő volt ez. Mennyi alázkodás, kunyorálás! Nemcsak ő maga, hanem a felesége is ment rábeszélni, kérni, könyörögni a gyerekekért, ha baj volt. Az pedig böben volt, mert a gyerek sehogyse akart érni.

Most végre levegőnek nézheti a tan kétlábu tollatlan állatjait, akiket mondhatatlanul gyűlölt, megvetett. Most már nem kell hozzájuk lealázkodni, köszöngetni, vacsorára meghívni, őket agyba-föbe dicsérni. Oh, hogy vége lesz mindennek. Mily boldogan fog elnézni a fejük fölé és . . . ki se tudta fejezni gondolattal azt, ami lelkébe lerakódott nyolcz esztendőn keresztül. Hanem azért az érettségi előtt még adni fog

egy hatalmas vacsorát, vastag, pohos szivarokat, finom borokat s erre meghívja Kupakyval egyetemben az egész tanári kart, akár a szolgát is. És szépeket fog mondani úgy ő, mint a felesége, az üresieji Kupakyt az égis fogják magasztalni, az ő módszerét, talentumát és a nyakendőjét (Kupaky erre is büszke volt.) De a többi is. És aztán a pezsgő is dolgozni kezd majd, ennek is, a szép szónak is megmarad a mámor. A gyereket kegyesen fogják kezelni, . . . és érett lesz.

Ezt gondolta Békáss Pál, a gyerek pedig a hűs kerti kis szobában sápadtan, fáradtan ült a könyv mellett. Vézna, vértelen s félnklelkű gyerek volt. Egy vadember félnkségével tekintett tanáraitra, legkülönösen Szarkára, akit hőrcsögnek hívtak a fiúk. Rettegve nézett akkor is rájuk, mikor a szeretet szomorú kaszárnyájának félistenei ott ültek náluk az asztalnál s mélységes félelmében észre se vette, hogy a borzalmasan bátor hőrség milyen jámbor ügyetlenséggel eszik. Nem látta, hogy a mindenható gögös tigris (Csávoki tanár ur) nem tudja hová tenni a két kezét s ezért rettentő zavarban van. Azt se látta, hogy Kupaky, ennek a félistenhadnak dörgő Jupiterre, mily rettentő erőfeszítést tesz, hogy üres fejből egy épkézláb gondolatot kipréseljen a mamájának. Az ő szegény, félelemmel telt lelke glóriás fejjel látta az ő iskolai urait a házuk asztalánál is s állandóan attól rettegett, hogy valamit fognak tőle kérdezni. S ha nem tud . . . őh, ez rettenetes lesz!

A nyári délután forró lehellete bebesurran a kis szobába a gyerekekhez. Tikkasztó álmot hozott fáradt szemére. Ki volt merülve, mint a nagy terhet cipelő vándor utjának vége felé.

Ő is nagy terhet hordozott meggyötört testén, lelkén. Nyolcz esztendő félelmét, amely most irtózatos magasságba halmozódva föléje, elviselhetetlen súlyával nyomta lefelé. Nem sokára meg kell mutatnia, hogy érett-e. Látta a hosszút zöld asztalt s mellette a fekete kabátos kísérteteket, bírát, kik untatva szegeztek rá hideg tekintetüket. Látta a kis hőrcsögöt, fakó képével, szivtelen tekintetével, merev testtartásával, mintha ugrásra készülné.

Lázás gyorsasággal szövődtek s változtak lelke előtt a képek. Meg-megremegett s a félelem kiduzzasztotta halántékára az ereket. Fáradt volt, halálosan kimerült. Már két hét óta tanul szakadatlanul s ha arra gondolt, hogy mit tud, elrémült. Nagy sötétség fogta el agyát, összezavarodott benne minden s csak egyet tudott, hogy képtelen bármit is tudni. Mintha kemény koppantások érnék agyát, világosan hallotta s élesen fejen a kopogást. És megborzadt ettől. Ezt a rettentő, félelmes kopogást egy hét óta hallja szüntelenül. Nem tud tőle menekülni.

Előtte egy csomó könyv. Ezt mind tudni kellene. Fáradt kezéivel reszketve lapoz hol ebben, hol abban s mikor nézi a betűk, sorok rengetegét, lázas képek rohanják meg, mintha egy mély szakadékba hullana lefelé.

Görcsösen kapaszkodik bele az asztalba s ekkor veszi észre, hogy széken ül. De azért ott a szakadék, ott tátong előtte. Borzadva tekint feléje, látja, menekülés nincs. De mégis . . . Öngyilkos leszek! . . .

Ez surran át lelkén s görcsösen kapaszkodik a mentőgondolatba . . . Öngyilkos leszek, forgatja agyában a gondolatot s ennek rettentő értelme nyugodtságot hoz fáradt idegeinek. Vi-

nyi napra, annyi hétre, ameddig nem ül helyén az ülésteremben, politikai jogfosztottakká teszi azokat, akik őt ide küldték. Lelkiismeretes ember ilyen felelősséget nem vesz a fejére, hacsak nem beteg, vagy ha kötelessége teljesítésében leküzdhetetlen okok nem akadályozzák.

A parlamenti kötelességtudásnak ilyen ideális fölfogása azonban a magyar törvényhozás házában illuzórius marad mindaddig, amíg a magyar honatyák vagy unalomból mennek föl a Házba, hogy a folyosón kaszinózzanak, vagy azért, hogy valamelyik ablakfülkébe félrevonulva valaki fülébe egy-vagy más kérelmet elrebejenek.

Budapest, november 23.

A képviselőház holnap, kedden, délelőtt tíz órakor ülést tart, melyen folytatja az 1909. évi költségvetés tárgyalását.

A belügyi államtitkár Berlinben. Bécsből jelentik, hogy gróf Hadik János belügyi államtitkár tegnap Jekelfalussy Zoltán belügyminiszteri csztálytanácsos kíséretében Bécsbe érkezett, ahol az államtitkár több látogatást tett a külügyminisztériumban. Bécsből gróf Hadik és Jekelfalussy csztálytanácsos Berlinbe utaznak.

Az osztrák miniszterelnök a királynál. Bécsből jelentik, hogy a király ma két óráig tartó kihallgatáson fogadta báró Bienerth osztrák miniszterelnököt.

A kivándorlás. Justh Gyula, a Ház mai ülésének végén bejelentette, hogy gróf Andrássy Gyula belügyminiszter szerdán válaszol Hencz Károlynak a kivándorlás dolgában beterjesztett interpellációjára. — Lánzy Leó főrendiházi tag a következő nyilatkozatot küldötte be hozzánk.

A Hencz Károly képviselő úr által a képviselőház szombati ülésén előadott interpellációval kapcsolatban a sajtó néhány organuma személyes támadást intéz ellenem. Az interpellációban felvetett kérdések érdemével nem foglalkozom, mert a belügyminiszter ur ő nagyméltósága válaszában nem akarok elébe vágni. A személyemet ért támadások dolgában pedig meg fogom tenni az illetékes bíróság előtt a megtorló lépéseket. Budapest, 1908. november hónap 23-án. Lánzy Leó.

lágosan és tisztán tud gondolkozni, lelkében nincs semmi siró hangulat, nem színeződnek elébe megindító képek, nem érzi se a fiú szeretetét, se az élet elvesztésének fájdalmát, csak azt, hogy akkor majd pihenni fog. A pihenés tudata, vágya tölti be egész valóját.

Öngyilkos lesznek, gondolta, de ezért tanult tovább. Maga se tudta, mért tanul s mért nem végez rögtön magával. Igaz, mást parancsoltak neki s ez a más erősebb volt, mint az akarat. Akarni sohase tanították se otthon, se a tudomány szomorú kaszárnyáiban. Vele szemben mindig csak akartak. Akarták, hogy nyolcz évig kinlódjék a Kupaky böles vezetése alatt, tehát kinlódott. A lélek szárnya, az akarat, el volt benne nyomorodva, a lélek a nyolcz évi börtön alatt szolgálva lett. Képtelen volt járni, tenni, képtelen volt akarni, az akaratot tetté váltani.

Vékony, vértelen tenyerével végigsimította verejtékes homlokát, szeretett volna oly erősen akarni, hogy rögtön tetté váljék. A rettentő kopogást hallotta szüntelenül fejen s mégis, mégis csak tanult tovább. Sorra vette az utált könyveket s bár tudta, hogy ebből a tudományregetegből ő mit se lesz képes többé magává tenni, mégis csak tanult tovább. A hajnal már ott találta könyveinél s csak a késő éjszaka kényszerítette pihenésre. Szinte öntudatlan, gépies munka volt ez, csak akkor eszmélt, mikor a képzelet képei közt felbukkant Szarkának, a mérges hörcsögnek képe. Ez az arc, melyet az állandó indulat utálatossá tett, felrázta lelkét kimerültségéből. Gyáván meghunyászkodva görnyed a könyvei fölé s tanult.

Az apja s anyja pedig örült ennek a hatalmas szorgalomnak.

A közös miniszteri tanácskozás.

Budapest, november 23.

Mint előre jelentettük, tegnap Bécsben közös minisztertanács volt Aehrenthal elnöke alatt, melyben a két miniszterelnökön kívül a két kereskedelemügyi és földmivelésügyi minisztérium és a szakreferenseik vettek részt s mely konferencia bevallott tárgyai a szerb kereskedelmi szerződés, a török bojkott-mozgalom s a Romániával folytatandó kereskedelemügyi és vámtárgyalások voltak.

Tehát tisztán csak gazdasági kérdések fölött tárgyalt a két kormány s ily módon koránt sincs ezeknek a tárgyalásoknak a balkáni helyzet jövő alakulására olyan befolyásuk, mint azt a közvélemény előre hitte. Az igaz, hogy magából abból a tényből, hogy a jelenlegi viszonyok közt a két kormány gazdasági forgalmunk legközelebbi rendezéséről tárgyal és hoz határozatokat, azt a reményt kell meritenünk, hogy Aehrenthal külügyminiszter, aki a konferencián elnökölt, megnyugtatta a két kormányt abban az irányban, hogy ha a helyzet nem is javult a Balkánon, nem is rosszabbodott s hogy még mindig nem immiens a veszedelem, hogy végre is fegyverrel kezünkben kell érdekeinket megvédeni s a Balkán irredentát megfékezni.

A legnagyobb kíváncsisággal várta mindenki azokat a határozatokat, amelyeket a szerb kereskedelmi szerződés kérdésében fog a közös minisztertanács hozni, mert ma a béke, vagy háboru kérdése tisztán Szerbián fordul meg s mindenki ebből a határozatból vélte megtudhatónak azt, hogy a kormányok a békét, vagy a háborut tartják-e valószínűbbnek.

S a hivatalos kommunikék e tekintetben mindenkit megnyugtathatnak. A két kormány ugyanis elhatározta, hogy úgy a magyar képviselőház, mint az osztrák birodalmi gyűlés elé törvényjavaslatot fog terjeszteni, melyben felhatalmazást kér arra, hogy a szerb kereskedelmi szerződést még

egy évi időtartamra ideiglenesen életben tarthassa. Ez mindenesetre azt sejteti, hogy a két kormány a jelen pillanatban a békét veszélyeztetve nem látja, mert ellenkező esetben nem is gondolhatna arra, hogy a kereskedelmi forgalmunkat Szerbiával december 31-én túl is rendezze, hisz tapasztalati tény, hogy a kereskedelmi forgalom hónapokkal előbb már nagyjában megszűnik, mielőtt a háboru tényleg kitörne.

Kereskedelmi szerződésünk Szerbiával már régebben létrejött, a szerb szkupstina azt el is fogadta és a magyar országgyűlés is rég törvénybe iktatta volna, ha nem tudta volna azt, hogy az osztrák birodalmi gyűlésben uralkodó szomorú állapotok miatt arra egyelőre nem is lehet számítani, hogy a szerb kereskedelmi szerződésből Ausztriában is törvény legyen. Így aztán úgy a volt Beck-kormány, mint a magyar kormány, ahhoz az expedienshez folyamodott, hogy a két törvényhozás által felhatalmazást adott magának, hogy a Szerbiával kötött s a szerb szkupstina által már el is fogadott kereskedelmi és vámszerződést ideiglenesen, 1908. december 31-éig terjedő hatályal hatályba léptesse, anélkül, hogy előbb bevárná, míg a két országgyűlés magát a szerződést letárgyalja s mielőtt a szerződés ily módon ratifikálható volna.

Mint hogy tehát december 31-én túl ismét szerződésen kívüli állapotba jutnánk Szerbiával, csakis két alternatíva közt választhatott a két kormány. Az egyik, ami természetesebb lett volna, a szerződésnek úgy a magyar országgyűlés, mint az osztrák birodalmi gyűlés által való letárgyaltatása. Mint hogy azonban arra számítani sem lehet, hogy a szerb kereskedelmi szerződést az osztrák birodalmi gyűlés december 31-éig letárgyalja, tehát a másik módot kellett választani, t. i. azt, hogy felhatalmazást kér a két kormány arra, hogy a szeptember 1-én ideiglenesen december 31-éig életbeléptetett szerződést 1909. december 31-éig hatályban tarthassa.

Mindenesetre helyeselnünk kell a két kormánynak ezt az elhatározását. Mert mel-

— Milyen éretten gondolkozik, mennyire ember máris, — mondogatták s arra nem is gondoltak, hogy a gyerek mennyi lelki tusán megy keresztül a csendes kis kerti szobáskában. Azt meg egyáltalában még csak nem is sejtették már, hogy az a nehézféjú gyerek, aki nagy megerőltetéssel se tudott sohase eleget tenni se Szarkának, se Csávokinak, se másnak, annyi keserű fáradtság után most roskadozik, elhagyja minden ereje s kétségbe esik.

— Tanul a gyerek, csak tanuljon, — forgatták egymás közt és nem gondoltak arra, hogy ez a gyerek olyan, mint a szutól megevett gerenda. Lelkét, testét, minden erejét két erőszakos kuruzsló tette semmivé: a szülői akarat és a szeretet szomorú haszárnyájának szelleme. Mindarra nem gondoltak, hogy ez a megöröült lélek hogy fogja elbírni az élet terhét, nem arra sem, hogy mit felelnének arra, ha az örök Biró ezt mondaná nekik: kérdeztétek-e a gyerektől, hogy akarja-e ő azt, amit ti; megvizsgáltátok-e komolyan, hogy mire szólította őt elő az élet a nagy semmiségből? Ilyen gondolatra nem jutottak, csak örültek, hogy érett lesz a gyerek s éppen ezért még egy nagy vacsorára szánták el magukat. Még pedig közvetlen a nagy esemény előtt pár nappal.

II.

Kupaky igazgató ur meg a többi félisten is megkapta a nagy vacsorára a meghívót, melyet a mama, Békáss Pálné, írta sajátkezűleg. Kupaky Zeus, aki egyébként is nagy hódolója volt a nőnemnek, áradozva mondta a kolléga urának, hogy ez nagy megtiszteltetés. S a kolléga

urak egyértelműen konstatálták a haza tanügye nevében, hogy az iskola embereinek munkáját kezdik a szülők is méltányolni. Kupaky kijelentette, hogy ez az ő körültekintő s kiválóan tapasztalt vezetésének az érdeme. Elhatározták azon nyomban, hogy a vacsorára testületileg elmennek. Megállapították a szónokokat is. Kupaky fogja felköszönteni Békássné. Csávoki az apát s Szarka fog beszélni a gyerekről. De tapintatosan, nehogy hizelgésnek tűnjék fel.

Az ócska fekete kabátok előkerültek, Szarka is feltette az ünnepélyes köcsögkalapot, még Nyüves, a rajztanár is ezt tett. Ragyogó szeretet, atyai szelidség, csupa lágy lélek és szív sugárzott a félisten-arcokról, még a kis hörcsög is olvadozott. S jobban érezte most magát a fekete kabátos sereg, mert vacsorára kint a kertben terítették. Épp a gyerek szobájának ablaka alatt.

A hangulat persze pompás volt s a kedv fesztelen. Kupaky az égisz magasztalta a női legkitünőbbikét, a legjobb anyát, Csávoki a legjobb apát, ki nagy műveltségével megérti s méltányolja az iskola embereinek munkáját. A Békáss-házat oázisnak nevezte, hol ők, a fáradt emberek, a méltánylás és megbecsülés üdítő forrásából ihatnak.

Szarka szerette volna még egyszer átfutni beszédét, mely ott pihent a kabátia zsebében, erősen dobogott a szíve, mikor felállt, hogy szóljon. És szólt. Beszélt a virágokról s az apró fácskákról, kik a kertész szerető gondozására vannak utalva. Persze a gyerek volt a virág is, meg a fa is és persze, hogy a szeretet vizével öntözték a gyereket otthon is és ők is. Mindezek után pedig nem nőhetett más belőle, mint ha-

tányolnunk kell azt az álláspontját a két kormánynak, hogy még a jelen élére állított helyzetben is teljesíteni akarja Szerbiával szemben a szerződésileg vállalt kötelezettséget, annál is inkább, mert azt Szerbia maga részéről már akkor teljesítette, amikor a szerződést törvénybe iktatta.

A monarchia lakossága legfeljebb csak azt veheti a két kormány szemére, hogy Szerbiával szemben nem jár el kellő erélylyel s nyugodtan türi a monarchia provokálását, de komoly vád ez nem lehet a kormányok ellen, mert hisz nekik éppen az a kötelességük, hogy a békét megővjék addig, ameddig csak lehet. S a felhatalmazási törvény épp a kormányok békeszeretetének ékes dokumentuma s így a legteljesebb mértékben dicsérendő elhatározás.

A két kormány egyuttal arra is felhatalmazást fog kérni a két törvényhozó testülettől, hogy Romániával megkezdhesse a kereskedelmi és vámszerződés fölött a tárgyalásokat. Ebben a tekintetben már nagy differenciák vannak az osztrák és a magyar kormányok közt. Románia kezdetben követelte, hogy élő állatok is hozhasson be a monarchiába, mikor azonban ez a követelése a legridegebb visszautasításra talált, megelégedett volna már azzal is, hogy levágott állapotban hozhasson be állatokat, de a kontingenst kétszerakkora nagyságban akarta megállapíttatni, mint amekkora kontingenst a monarchia Szerbiának biztosított, tehát a vágott marhák számát 70.000 s a vágott sertések számát 140.000-re kérte limitálni. Ebben a kérdésben a kormányok sem egymással, sem Romániával nem tudtak megállapodni, mert addig, míg nem tudják, hogy a szerb állatbehozatal hogyan alakul s hogy a belföldi fogyasztást a szerb állatbehozatal hogyan befolyásolja, nem foglaltak Románia követelésével szemben végleges állást, mert a mai agrárius protekcionista rendszer mellett az agrár érdekek védelmére kiváló súlyt akar ugy az osztrák, mint a magyar kormány helyezni.

Montenegróval és Bulgáriával is folyamatban vannak a kereskedelmi és vámtár-

gyalások. De ezek nem nagy jelentőségűek. Montenegróból csak kecskéket hozunk be, tehát ez a szerződés a monarchiát nem igen érdekli, a Bulgáriával kötendő szerződés pedig csak az előkészületi stádium lelegején van. Sokkal fontosabb a monarchiára nézve a török bojkottmozgalom, amelynek már a törökországi hivatalos körök egy része is szolgálatába szegődött. Főleg az osztrák iparosokat és hajózási vállalatokat nyugtalanítja ez a bojkottmozgalom s főleg ők kértek Aehrenthaltól orvoslást. Ez ügyben Pallavicini konstantinápolyi nagykövetségünkhez erélyes utasításokat küldött a külügyminiszter, amit a közös miniszteri tanács tegnap tudomásul vett.

A bécsi minisztertanácsról tudósításunk a következő:

Bécsben a külügyminiszter elnöklésével közös miniszteri értekezlet volt tegnap, amelyen a magyar kormányt Wekerle Sándor miniszterelnök, Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter, dr. Popovics Sándor, Sztérényi József és Ottlik Iván államtitkárok, továbbá Lers Vilmos miniszteri tanácsos képviselték.

A közös miniszteri értekezletre dr. Wekerle Sándor miniszterelnök Sztérényi József kereskedelemügyi államtitkár és dr. Bárczy István miniszteri titkár kíséretében vasárnap reggel érkezett Bécsbe és a Bankgassei magyar minisztériumba hajtatott, ahol Darányi Ignác földmivelésügyi miniszterrel, dr. Popovics Sándor, Sztérényi József és Ottlik Iván államtitkárokkal és dr. Lers Vilmos miniszteri tanácsossal értekezett.

Wekerle a királynál.

A tanácskozás előtt délelőtt háromnegyed kilenc órakor a miniszterelnök Schönbrunnba hajtatott, ahol ő felsége háromnegyed óras külön kihallgatáson fogadta. Félhivatalos híradás szerint a miniszterelnök beható jelentést tett ő felségének a folyó politikai ügyekről és a parlamenti helyzet alakulásáról Magyarországon.

A közös miniszteri tanácskozás.

A közös miniszteri értekezlet délelőtt tíz órakor kezdődött a közös külügyminisztériumban Aehrenthal külügyminiszter elnöklésével. Az értekezleten a magyar kormány kép-

viselőin kívül résztvettek: báró Burián közös pénzügyminiszter, báró Call külügyminiszteri osztályfőnök, Mihalovics osztályfőnök, báró Bienerth osztrák miniszterelnök, báró Jorkasch-Koch, az osztrák pénzügyminisztérium vezetője, dr. Mataja, az osztrák kereskedelemügyi minisztérium vezetője, Pop, az osztrák földmivelésügyi minisztérium vezetője, Roessler lovag, az osztrák kereskedelemügyi minisztérium osztályfőnöke és dr. Seidler udvari tanácsos, az osztrák földmivelésügyi minisztériumból. Az értekezletről, amely délutáni egy óráig tartott, a következő hivatalos közleményt adták ki:

A közös külügyminiszter kifejtette a monarchia kereskedelemügyi helyzetét Szerbiával, Romániával, Bulgáriával és Montenegróval szemben és több, jelenleg még függő kérdés tisztázásának szükségét hangoztatta. Az értekezlet a legközelebbi időben végzendő teendők programjába különösen az egyelőre még csak ideiglenesen életbe léptetett szerb kereskedelmi szerződésnek a két állam parlamenti elé alkotmányos tárgyalás végett való terjesztését, valamint a Romániával való kereskedelmi szerződési tárgyalásoknak a jövő évben való folytatását vette föl. A három óra hosszat tartó tanácskozás végén az oszmán birodalomban tapasztalható bojkottmozgalmat is szó tárgyává tették és a külügyminiszternek a konstantinápolyi nagykövetséghez már előbb intézett utasításait minden oldalról tudomásul vették.

A határozathoz a félhivatalos „Bud. Tud.” a következő kommentárt fűzi:

Azt az egyhangú határozatot, hogy a szerb kereskedelmi szerződést mind a két államban mielőbb elintéztessék, már a legközelebbi napokban végrehajtták. Egy évre terjedő felhatalmazást tárgyzó törvény van tervbe véve. Ezzel a határozattal azt akarták dokumentálni, mennyire más tekintetbe esnek nálunk a közgazdasági kérdések, mint politikai ügyek. A mai közös miniszteri értekezlet alkalmából a közfelfogás az volt, hogy a politikai helyzetet és különösen a balkáni eseményeket illetékes helyen higgadtan és nyugodtan itélik meg.

A miniszterek elutazása.

Dr. Wekerle Sándor miniszterelnök, Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter,

talmas fa és dus pompájú virág, melyre büszkén lehet tekinteni.

— Nemsokára kilép az életbe ez az erős fa és mi nem kívánunk egyebet, mint azt, hogy ne felejtse el soha, honnan szivta gyökereivel az erőt magába. Ne feledkezzék meg a szeretet vízzel öntözött kertészekről sem. — Végezte be beszédét Szarka s hogy nagyot tegyen ő féltensége, odament a gyerekekhez s koczczintott vele.

A gyerek akkor először mert arra gondolni, hogy milyen undorító ez a Szarka. Kupaky arról biztosította, hogy ne féljen. De hiába biztosította, nyolcz esztendő felnövedekett ítelmét nem tudta kitépni lelkéből többé semmiúle emberi szó. Örült, hogy vége lett a vacsorának s elmehetett a szobájába. Nem fekdött le, hanem nézte, hogy mulatnak az asztalnál a kertben. Hallott minden szót. Mindenik arról beszélt, hogy nálánál külön legény nincs a világon. A hortól megoldott nyelvek bámulatos nyíltsággal hirdették mindeniknél azt, hogy „én vagyok a legokosabb.” Legkivált a szeretet, a sziv, a jószág forgottak bőven. A gyerek csak hallgatta s mikor Szarka, a kis hőrség, azt mondta, hogy őt minden gyerek szereti, undorodva mondta a gyerek ott az ablaknál: hazugság, hazugság.

Érezte fején megint a kopogást s rettentően félni kezdett. Egy ideig még meredt szemmel bámulta a nekifüzesedő arczokat. Még hallotta a Nyüves akadozó beszédét, aztán lelke kábult átomba merült. A terített asztalból zöld asztal lett, a hízkelő Szarka merev, hideg tekintetével nézett rá. Csorváki önhitt göggel nevetett a tudatlanságán. Gyötrő álom volt ez. Böngör énekét az álom egy rettenetesen hosszú korholó

beszéddé alakította, melynek minden szava szurt s a lélek mélyéig hatolt csipésével. Ezután azt álmodta, hogy nem tudott semmit ott a zöld asztal előtt s meghalt. Hullt, hullt lefelé a zajtalan semmiségbe; rémes zuhanás volt ez a ködlő, feneketlen ürességen át.

Felébredt. Már esend volt a kertben és sötétség. Feje kábult volt s lelke fáradt, kimerült. Ijedten gondolt arra, hogy két nap múlva oda kell ilnie a zöld asztal elé s kérdezni fogják sok mindenről, amiről nem tud. És nem is bír tudni. Kiverte homlokát a rémület verejtéke s arra gondolt megint, hogy öngyilkos lesz.

III.

Az utolsó erőfeszítéseket tette még a rettegett nap reggelén is. Revolvere ott volt a zsebében. Ott szorongatta kezével, már ki is vette. Nem félt a haláltól, nem is gondolt arra, hogy meghal, csak arra, hogy pihenni fog s nem kell oda ilnie a zöld asztal elé. És mégis kevés volt az akarata. Ez volt csak kevés. Megint eltette a csillogó fegyvert s reszkette szomogatta homlokát. Zavaros sötétség volt azon belül. Egy ép gondolatot nem tudott előteremteni a megkínzóit, elfáradt agy. Gépiesen szedte össze magát s ment.

Kora reggel volt még. A város utcáin eleven, zajos élet hömpölygött. Gondtalan eselődtek mentek kosaraikkal s irigylte őket a gyerekek. A szeretet szomorú kaszárnyájában már ott álltak a fekete kabátos fiúk. Mintha kísértetek mozognának. Semmi friss clevenség, csupa fáradt szomorúság, félelem mindnek az arczán. Szaladt az idő s egyszer csak azon vette

magát észre, hogy a nevéen szólítják. Még a lélekzete is elállt. Aztán jóformán azt se tudta, mi történik vele. Egy szürke foltú futott össze minden. Kérdéseket hallott s gépiesen válaszolt. Ebben a rettenetes ünnepélyes komolyságban nem talált egy kis fogódzót se lelkének, mely bizalmát, nyugodtságát visszaadta volna. Nem tudta, mennyi ideig tartott a kín, csak arra ébredt, amikor a folyosón kint közrefogták a többiek.

— No, hogy ment? Mit kérdeztek?

— Talán csak egyből nem ment jól, de lehet ebből is, hiszen nálatok vacsorált Szarka, — hallotta.

Kábult fejjel s rettentően fáradt lélekkel ment haza. A kert felől került a lakásukba. Lihegett, mintha üldözték volna s hallotta fejében a szapora tompa kopogást. Nagy izgalom fogta el, szeme előtt apró lángocskák gyultak ki, mintha csillagok özöne hullana az égről. Futva ment be szobájába s magára zárta az ajtót. Fáradtan roskadt le a székre. Agya majd szét pattant. Ijedve nézett maga elé az ajtóra, mintha attól félt, hogy üldözik. Valaki megnyomta az ajtaja kilincsét. Akkor hirtelen egy rettentő kényszerű gondolatnak engedve, előkapta revolverét s odaszorította sápadt, vértelen homlokához.

... Kupaky még aznap hozzá kezdett egy megindító gyászbeszéd betanulásához, melyben szép idézetek lesznek s szó lesz egy korán letrött virágról is, csak arról nem, amiről tulajdonképp beszélni kellene! ...

dr. Popovics Sándor, Szerényi József és Ottlik Iván államtitkárok és dr. Lers Vilmos miniszteri tanácsos vasárnap délután 4 óra 40 perczkor visszautaztak Budapestre. Dr. Wekerle elutazása előtt látogatást tett Montenuovo herczegnél, ő felsége második főudvarmesterénél.

A tanácskozás eredményei.

Bécsi jelentések szerint a közös minisztertanács eredményei így foglalhatók össze:

A tanácskozás legfontosabb pontja a szerb kereskedelmi szerződés ügye volt. Szó esett arról, vajjon a politikai helyzetre és Szerbiának a monarchiával szemben tanúsított viselkedésére való tekintettel nem volna-e ajánlatosabb, ha a szerződési tervezetet visszavonnák, de egyértelműen kijelentették, hogy egyelőre nincs ok arra, hogy a szerződés szerűen tett ígérethez ne ragaszkodjanak. Az osztrák reichsrath és a magyar országgyűlés ele mindenesetre fölhatalmazási törvényjavaslatot fognak terjeszteni az egyes országokkal való kereskedelmi viszony rendezése végett. Ennek a meghatalmazási törvényjavaslatnak elsősorban az lesz a célja, hogy a Bulgáriával és esetleg Montenegróval ezidőszent fennálló kereskedelmi szerződést ideiglenesen megújítsák. Ha a Szerbiával való kereskedelmi szerződést a parlamentek az év végeig nem fogadják el, akkor a meghatalmazási törvény alapján a Szerbiával való kereskedelmi szerződést ideiglenesen meg fogják hosszabbítani. A Montenegróval való kereskedelmi szerződést is ugyanebben az esetben a meghatalmazási törvény alapján meg fogják újítani. A meghatalmazási törvény egy esztendőre fog szólni. A miniszteri tanács a Romániával való kereskedelmi szerződési tárgyalással is behatóan foglalkozott. Ezt a tárgyalást valószínűleg január 16-án fogják folytatni. Az osztrák és magyar kormány ebben a dologban eddig elfoglalt álláspontjához tovább is ragaszkodni fog; állapotbehozatalt semmi szín alatt nem fog megengedni s a vágott hus behozatalát is csak kontingentált terjedelemben hajlandó közzéadni. A Bulgáriával való kereskedelmi szerződési tárgyalást csak távolibb időpontban fogják megkezdeni. Báró Aehrenthal beható jelentést tett arról, hogy eddig milyen intézkedéseket tett az osztrák és magyar áru bojkottálása ellen; azt a reményét fejezte ki, hogy a közös kormány által tett lépéseknek meglesz a várt eredményük. A bojkott megszűnése esete a monarchia foglalkozni fog a Törökországgal való kereskedelmi szerződés megkötésével is és pedig azon az alapon, hogy a török kormány kívánságának megfelelően tarifaszereződés formájában a vámtól tizenkét százalékról tizenötöre fogják fölemelni. A demarché körülbelől következőleg fog szólni: Ausztria-Magyarország a legelőjárósabb módon azon igyekszik, hogy a török kormánnyal szemben a legmészszebbmenő előzékenységet tanúsítsa. Erre alkalom kínálkozik a porta által szándékolt vámfel-emelésnél, az állampénzügyi kérdéseknél és különösen a Bulgária és Törökország közt függőben levő kérdéseknél, melyekre nézve a monarchia szabad kezét szándékozik engedni, de az ilyen békés megegyezésre irányuló tárgyalásokat ahhoz a feltételhez kell kötni, hogy a török kormány azonnal megteszi az összes szükséges intézkedéseket, hogy a bojkott talaját elvonja. Ha Ausztria-Magyarország részéről a legközelebbi időben nem tapasztalják, hogy ez megtörtént, akkor a monarchia kénytelen volna komoly lépést tenni Törökországgal szemben. Ha Törökország erre nem ad kielégítő választ, akkor új közös minisztertanács ül össze, amelyen a katonai kormányzatért felelős minisztereknek is részt kell venniök. A tervbevett komoly lépés ebben az esetben az volna, hogy a Lloyd-hajókat a török vizeken osztrák-magyar hadihajók kísérik.

Budapest, november 23.

Metzner Béla beiktatása. Metzner Béla-t, Háromszék vármegye főispánját november 25-én iktatják be ünnepélyesen. A főispán délelőtt érkezik meg és az állomáson a vármegyei törvényhatósági bizottság fogadja ünnepélyesen, a Kossuth-téren a

diszkapu előtt pedig a város nevében Gödri Ferencz polgármester mond üdvözlőt. A vármegye székházának előcsarnokában a törvényhatósági tisztviselők fogadják a főispánt és nevében Béli Pál vármegyei főjegyző beszél. A beiktató közgyűlés délelőtt 11 órakor veszi kezdetét. A beiktatás alkalmából számos küldöttség fog tisztelegni. A megye volt főispánja, Elekes Béla megleghangu bucsulevelet intézett a megyebizottsági tagokhoz, amelyben hálás köszönetet mond azért a barátságért és jóindulatért, amelyben főispáni működése alatt részesítették.

A szeszdótörvény életbeléptetése. Bécsből jelentik: Dr. Wekerle Sándor miniszterelnök vasárnap hosszasan értekezett báró Bienertől osztrák miniszterelnökkel az új szeszdótörvény elintézéséről és életbeléptetéséről.

A politika világából.

Budapest, november 23.

A fuzió és a bankkérdés.

A többségi pártok vezetői és a kormány tagjai között — mint már ismételtelen jelentettük — szinte állandóak a tanácskozások, amelyek a bankkérdés megoldására és így a fuzió létrehozására irányulnak. Ma aztán egyszerre két verzió is került nyilvánosságra, amelyek a bankkérdés megoldásának módját adják hírül.

Az első terv, amely nem nagyon valószínű, az, hogy az Osztrák-Magyar Bank ez év végével, mikor a megújítás kérésének terminusa lejár, az osztrák kormánytól kérni fogja egy osztrák jegybank, a magyar kormánytól pedig egy magyar jegybank felállításának szabadalmát. Mindkét kormány meg fogja adni tiz esztendőre a kért szabadalmat s aztán a két kormány gondoskodni fog róla, hogy a két bank alapszabályai szintén teljesen konformisok legyenek. Ilyenformán ugyanaz az egy bank kettőnek fog látszani, de egyazon alaptökével és egyazon alapszabályokkal fog a két helyen működni. A kormány el van határozva, hogy a bankügy illetén megoldásának terve alapján hamarosan összeró egy tiz esztendőre szóló egységes munkaprogramot s ezt a pártok közös értekezlete elé terjesztvén, azzal a határozott követeléssel fog előállni, hogy e program alapján alakítsák meg az egységes kormányzó többséget.

A második verzió már sokkal valószínűbb, bár szintén nagyon messze van még attól, amit a függetlenségi párt elfogadhat. Ez a verzió is azt mondja, hogy a bankkérdésben a magyar kormány kebelében olyan megállapodás jött létre, hogy az Osztrák-Magyar Bank a törvényes határidőben, vagyis ebben az évben megkéri szabadalmának meghosszabbítását külön Ausztriára és külön Magyarországra nézve. A magyar kormány azután megállapodik az Osztrák-Magyar Bankkal a külön magyar bank felállításáról. Megállapították az alaptöke, melynek egy része — úgy halljuk, egy harmadrész — aláírás útján biztosítottatnék, míg a részvénytöke másik részét, vagyis a két harmadot, az Osztrák-Magyar Bank fedezné. Ha ez és a többi megállapodás sikerül, akkor a magyar kormány ilyen értelemben tenne előterjesztést az ilyen formában létesítendő külön magyar bank felállításáról, illetve az ilyen értelemben megadandó privilégium megszavazása iránt a törvényhozásnak. A magyar kormány kebelében létrejött eme megállapodásnak kettős célja van. Először: tisztázni a pártközi viszonyokat a kormányt támogató többség pártjai között, vagyis egy olyan megoldást találni

a fő ütköző kérdésnek, a bankügynek, amely a függetlenségi pártot is kielégítheti és ezáltal utját egyengetni a fuziónak. A második cél pedig, hogy az által, hogy az eddigi privilégiumbirtokos, az Osztrák-Magyar Bank útján létesítenék a külön magyar bank, lehetőleg elhárítassanak az átmenet nehézségei és elkerültesék a gazdasági harc Ausztriával.

A bankkérdés szóba került Wekerle Sándor miniszterelnöknek tegnapi bécsi tartózkodása alatt is, amennyiben a „Budapesti Tudósító” bécsi jelentése szerint Pranger József udvari tanácsos, az Osztrák-Magyar Bank vezértitkára, vasárnap délután a magyar miniszterium Bank-gassei épületében látogatást tett dr. Wekerle Sándor miniszterelnöknél és dr. Popovics Sándor pénzügyi államtitkárnál.

A sürgősség akadályai.

A pártok vezetőségei és a kormány között — mint megírtuk — megállapodás jött létre, hogy a képviselőház mai ülésén a költségvetés tárgyalására kéri a sürgősség kimondását. A képviselőket táviratban hívták meg a mai ülésre, hogy a sürgősségi indítványt elfogadják. El is jött vagy százhatvan—százhetven képviselő, akik közül százötvenheten írták alá az indítványt. Justh Gyula elnök azonban kijelentette, hogy a házszabály értelmében csak abban az esetben terjeszthetik elő még ma a sürgősséget, ha az ülés vége előtt elintézik a borhamisításról szóló törvényjavaslatot és a Házma folytathatja a költségvetés tárgyalását. Egy és fél órakor ért véget a borhamisítás tárgyalása és akkor Hoitsy Pál terjesztette be a sürgősséget. Mivel csak százötven jelenlévő képviselő kérésére lehet elrendelni a sürgősséget, fölolvasták az indítvány aláírásának névsorát. A névsorolvasás után kitűnt, hogy csak száznegyvenöt aláíró van jelen, mert a többi aláíró időközben eltávozott, tehát az elnök kijelentette, hogy a sürgősséget elrendelni nem lehet.

A kormányt kissé bosszantotta a sürgősség kudarcza, míg ellenben a balpárt ujjongot örömben. A függetlenségi párt egy része nagy fölháborodással tárgyalta a folyosón a sürgősség dolgát. Többen ezt kiáltották:

— Gyalázat, hogy a kormányt cserben hagyják!

Az aláírók közül eltávoztak: Nagy Sándor, Dániel Tibor, Heinrich Antal, Gál Sándor, Luby Béla, Illyés Bálint, Wildfeuer Károly, Nagy Ferencz, Csontos Andor, Zboray Miklós és gróf Zichy Aladár miniszter, tehát öt függetlenségi, négy alkotmánypárti és három néppárti képviselő. A sürgősségi indítványt holnap megismétlik.

A függetlenségi pártkörben ma este nagyon élénken tárgyalták ezt az esetet. Gróf Apponyi Albert miniszterhatározottan kijelentette, hogy a sürgősségi indítványt holnap okvetlenül be kell nyújtani. Igen nagy és fontos feladatok várnak megoldásra, az időt nem lehet a budgetvitával elhuzni. Mindenki hozzászólhat a költségvetéshez, elmondhatja véleményét a kormányról, de ez nincs ahhoz kötve, hogy csak délelőtt mondható el. A párt minden tagjától elvárja, hogy holnap, a mikor megismétlik a sürgősségi indítványt, jelen lesz és aláírja az ívet. A miniszter kijelentései nem találkoztak általános helyesléssel, mert voltak olyanok is, akik arra az álláspontra helyezkedtek, hogy a sürgősségi szakaszt csak akkor szabad alkalmazni, a mikor a képviselőház munkaképessége forog veszélyben, de a költségvetési vita ötödik napján még egyáltalán nem jogosult.

A t. Házból.

I. Füstbe ment terv.

Wekerléék dolgukvégzetten hazajöttek Bécsből. A miniszterelnök a királynál volt, közös konferencián is volt és ha véletlenül kiült a háboru, senki se mondhatja, hogy a magyar miniszterelnök tudta nélkül fujják meg a trombitákat. Mert ha majdan erős interpellációval lépik elő Nagy György (az erdélyi ember tudniillik mindent élesen csinálván, amikor más csak előlép, akkor ő előlépik), tehát, ha megmozgósítják a legények elejét és a kíváncsi Nagy György megkérdezi:

— Mi dolog ez, hékás, hogy a mi miniszterelnökünk még a háborúról se tudott,

hát akkor meg fog jelenni az igazmondó Lányi Zsigmond könyomatosában, a Budapesti Tudósítóban egy diplomatikus magyarázat és hangzani fog eképpen:

(Bud. Tud.) Felmerült interpellációra miniszterelnök által közelebről felelet lesz adva. Addig is illetékes hatalmazvány folytán konstálandónak nyilvánítjuk miniszterelnök azon tényét, hogy már november 22-én dr. Wekerle Sándor miniszterelnök Bécsben éppen bonyolult külpolitikai helyzet megbeszélésére közös miniszteri tanácskozást tett volt folyamatba.

Azt ugyanis minden adófizető polgárnak tudnia kell, hogy a miniszterelnökök sohasem azért utaznak Bécsbe, mintla egy anzikszon el nem végezhetnék a dolgukat, hanem azért mennek, hogy:

1. mást referáljanak róluk a félhivatalosak, mint amit végeztek;

2. ha valamikor számon kérik tőlük, hogy nincsenek beavatva a nagy politikába, hivatkozhassanak a bécsi mulatás dátumára.

Mi véletlenül abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy már most referálhatunk Wekerle bécsi utjáról s amikor azt mondjuk, hogy Bécsből hazajött, ezzel azt is jelentjük, hogy Bécsben volt.

Hazajött tehát Bécsből Wekerle és korán reggel beállított az ő hűséges kíséreljével, a bécsi labirintusokban katonakorából járatos Bárczy István miniszteri titkárral a Ház folyosójára.

A folyosón legelőször az ablak mellett egy csoportnyi urat pillantott meg és a miniszterelnök abban a hitben, hogy ők a háborúról gesztikulálnak (mert inkább gesztikuláltak, mintsem beszéltek), hozzájuk lépett. Ekkor hallá, hogy tulajdonképpen a vicezlapot tárgyalják, melyben az ármányos Lipsey Ádám berajzoltatta, hogy a régi kormánypart fogatának lovai gyönyörűen idomítva, míg a mostani kormánypart zsbivásáron vett szekere elől minduntalan bal felé akarnak kiugrani a rosszu! táplált lovak.

Az urak mélyen meghajoltak. Wekerlét azonban nem lehet becsapni. Egy pillanat alatt észrevette, hogy egyedül kedvelt hívével, Halász Lajossal kell kezét fognia és aztán a másik kezével ki kell emelnie innen Ugron Gábort. Mindenki kitalálhatja, hogy a többi közül egy se volt képviselő.

— Hogy állunk, vezér? — kérdezte Wekerle Sándor Ugron Gábort.

— Köszönöm, — feleli Ugron. — Majd csak megleszünk valahogy. Ámbár . . .

— Az ámbárokat nem szeretem, — vélekedik a miniszterelnök, — mindamellett halljuk.

— Ámbár, — folytatta Ugron, — ezudarul esik a hó és megromlottak a közlekedési viszonyok. Egy csomó hívünk elakadt az államvasuti vonalakon és csak telegrammok útján küldi az üdvözeteket, de a táviratokat is elkésve

kapijuk, mert még nem méltóztattok kinevezni Szalay Péter utódjának a mi protegáltunkat.

— Igazad van, — szölt Wekerle, — de addig is add elő, kérlek, a helyzetet.

— A kellemetlen idő nagy akadály, — ismételte Ugron, — ám aképpen gondoskodtam, hogy minden épkézláb ember itt legyen és mire a déli harangszó megszólal, fixumfertig leszünk.

Mi történhetik itt? Tán nem háborura toborozzák a képviselőket? Avagy municzióra gyűjtenek?

Az bizonyos, hogy minden érkező követet szemmel tartottak és egy árkuspirosra ráíraták a nevét. Aztán feltűrték a karján a kabátját, ingét és a karjára jegyet vágta, majd homlokára egy sárga bélyeget ragasztottak, miközben a fogadalmat tett férfiak háromszor ismételnie kellett:

— Jaj, de sürgös nekem az a költségvetés. Jaj, de sürgös . . . Jaj, nagyon sürgös nekem a költségvetés! . . .

Ezek után arra lehetett következtetni, hogy még se háborura gyűjtik a csapatot. Hanem azért toborozzák a hűveket, hogy százötvenen írják alá az indítványt, kívánván kimondatni a költségvetésre a tárgyalás sürgősségét. Minek következtében aztán például csütörtökön már nemcsak délután két óráig tartanak ülést, hanem délután négy órától este nyolcz óráig is a költségvetést tárgyalják, tárgyalják és addig tárgyalják, amíg vagy mind megpukkadnak, vagy pedig egy hét alatt megszavazzák az egészet.

Telt, mult az idő. Az üléssteremben a bortörvényt tárgyalják, a folyosón az aláírások gyűjtését folytatták. Igaza volt Ugron Gábornak, déli harangszóra már százötvenen voltak, sőt ezenfelül heten, hogy valami föle legyen, összesen százötvenheten írták alá a sürgősségi ivet.

De a bortörvény vitája egyre tovább folyt. Jogosan, amiként a költő mondja, hogy:

Feliele megy
Borban a gyöngy, jól teszi.
Tőle jogát senki
El nem veszi.

Justh Gyula se vehette el senkitől a felszólalás jogát és késő idő lett, már fél két óra lett, amikor Hoitsy Pál felállott és átnyújtotta a sürgősségi indítványt.

Szépen telt padosrok látványa tárult a nézők szeme elé. Mindjárt . . . mindjárt . . . pár perc még és meg van mentve a haza, kihirdetik, hogy a költségvetés elintézése sürgős. Éppen csak annyi kellett, hogy felolvassák a névsort és százötven ember azt mondja: „Itt vagyok!”

Mondták is, mondták: száz . . . száztíz . . . száznegyven . . . száznegyvenegy . . . ket-tő . . . száz . . . negyven . . . három . . . száznegyvenegy . . . száz . . . negyven . . . öt . . . száznegyvenöt . . . száznegyvenöt . . .

Ugron Gábor tiszter körülszaladta a folyosót. Hoitsy Pál az átkok átkait mormolta. Kecs-keméthy Ferencz lehuza a csizmáját és úgy kiabálta: „Nagy analfabéta ez a Tisza István. Rőla ragadt ránk, hogy a parancsnak nem muszáj engedelmesskedni.” Simkó József szomorú ábrázattal fordult Wekerle felé: „Óh, nagy ur, ha hat darabra vágathatnám magamat, hogy hat Simkó legyen egy helyett és így kitelnék a létszám, kéj volna az nekem.”

De akárhogy forrongtak, bármiképpen lázongtak, sóhajtoztak és sirtak, az eredmény csak egy maradt: száznegyvenötön voltak és nem voltak százötvenen, tehát Justh Gyula nem hirdethette ki a sürgősségi indítványt.

Nagy kudarc volt. Füstbe ment terv. Mert ámbár az ivet aláírták százötvenheten, de tizen-

ketten megéheztén, eltávoztak s nem maradt itt több, mint száznegyvenöt. Ez pedig annyi, mintha egy se volna.

A balpart kaczagott s a mamelukok bosszankodtak.

Wekerle csendesesen ment be a szobájába és utközben így szölt:

— Milyen jó, hogy nem indítjuk meg a háborut; ezek akkor is cserben hagynának.

* * *

II. A találmány.

A parlamenti vezérkar összegyűlt a miniszterekkel együtt megtanácskozni: miképpen lehetne biztosítani, hogy legalább holnapra minden ember itt legyen, akire a sürgősség kimondása miatt szükség van.

Nagyon eltanácskoztak és különböző eszméket vetettek fel. Volt, aki azt tanácsolta, hogy ingyenes kabarét kellene rendezni a sürgősségi indítvány előterjesztésének idejére, de a terv megbukott, mert Darányi haragszik a kabaréra, amióta Apponyit erősebben figurázták ki, mint őt, pedig Apponyi meg se nézte, míg ő saját szemüleg megsemlélni kegyeskedett az egész mulatságot. Mit lehetne tenni.

— Hirdesd ki, kegyelmes uram, — ajánlotta kollégájának Jekelfalussy, — hogy összes eddigi ígéreteidet ezen a keddi napon teljesíteni fogod s erre mindannyian begyűlnek.

— Pardon, — viszonozta Wekerle, — ilyen nagy munkára nem elég egy négy óras ülés.

Volt, aki tömeges nemesség-adományozásokat proponált, de ez ellen a birtokban lévő nemesek tiltakoztak.

Üreg este lett és még nem jutottak dülőre. A lámpákat meggyújtották és behozták az esti lapokat, melyek tele voltak a mai kudarc gnyolásával.

— Hopp! — kiáltott fel egyszerre Thorotzkay Miklós gróf olyan zajosan, hogy a hatás folytán Günther ráesett Nagy Emilre, — Hopp! A haza meg van mentve.

Conticuere omnes intentique ora tenebant. Mindannyian elhallgattak és feszült figyelemmel hallgattak.

— Hopp, — ismételte többször Thorotzkay, — itt van a kutya eltemetve.

— Hajtóvadászat kutyára. Ilyet se ettem még, — jegyezte meg az egyik Samu.

— Csend! — viszonozta a grófok egyik jágere és megint sajtáságos közeledési mozgás volt észrevehető a jelenlévőkön.

Végre Thorotzkay gróf szóhoz juthatott és előadta a következőket:

— Itt olvasom a Klupathy Jenő szenzációs találmányát, — magyarázza Thorotzkay gróf, — hogy hangokkal minő hatásokat lehet előidézni, egész hadtesteket ágyukkal együtt meg lehet mozgatni és arra felé vonzani, ahová a hadvezér akarja. Tehát . . . holnap Ugron Gábor ezt a módszert fogja alkalmazni és úgy fog sipolni, hogy mindenki, akit akarunk, idegyűljön.

— Éljen Klupathy! — kiáltott a gyülekezet. . . Ez volt az első eset, hogy parlamenti vezériférfiak egy tudóst megéljeneztek.

(Már ezért is érdemes volt, hogy a többség tehetetlensége a mai kudarc folytán demonstráltassék.)

Budapest, november 23.

Mentelmi ügyek. A képviselőház mentelmi bizottsága e hó 26-án, csütörtökön délelőtt féltiz órakor a képviselőház II. szanu termében ülést tart, amelyben a következő képviselők mentelmi ügye kerül tárgyalás alá: Lorkovics Iván, Vinkovics Tivadar, Lukinics Odön, Pinterovics Antal, Popovics Dzsán, Mazuranics Bogoszláv, Harambasics Ágost, Markos Gyula (töbrendbeli), Benedek János (kétrendbeli), Hainrikffy Pál (kétrendbeli), Bene István,

Juriga Nándor (kétrendbeli), Maniu Gyula, Lovász Márton (kétrendbeli), Szkiacsák Ferencz (többrendbeli), Blahó Pál, Fábry Károly, Hódy Gyula, Várady Imre, Hermán Ferencz, Farkasházy Zsigmond, Mezői Vilmos, Szentiványi Gábor, Markbreit Gyula, Barcsics Erazmus, Gyuriss Emil, Ivánka Imre, Henteller Lajos, Barcsay Andor és Polit Mihály. A bizottság elnöksége a tagokat az ülésen okvetlenül való megjelenésre kéri.

A Starcevic-párt — kormányon? Horvát politikai körökben a kibontakozás legközelebb várható eshetőségeiről beszéltek. Emlegetik többek között azt is, hogy a békéltetési akcióban a Starcevic-párt van előtérben, amely a jelenlegi kormány segítségével a tartománygyűlésben többségre tenné szert és azután alakulna a horvát-szerb koalíció támogatásával egy nem koalíciós átmeneti kormány. Hír szerint a kérdésben a két fél részéről magánjellegű tanácskozások történtek. Az „Obzor” Bécsből keltezett tudósítást közöl, amelyet azt újságolja, hogy a Frankisták nemcsak a többség eléréséért fognak az új választáson harcba menni, hanem azzal a határozott megállapodással, hogy nekik és különösen dr. Frank Józsefnek jelentékeny szerepe lesz az új kormány megalakulásában. Dr. Frank József kijelentette, hogy valótlank mindazok a hírek, melyek arról szólnak, hogy a szóban levő ügyben a Starcevicsek értekeztek báró Rauch Pál binnál. Bár nem tagadja, hogy pártja komolyan foglalkozik a felmerült eszmével, azt mégis megcáfolja, hogy akár a magyar, vagy akár a horvát kormánnyal tárgyalnak, noha tény, hogy mozgalmuk Budapestre, sőt Bécsre is kiterjedt.

A zágrábi szociáldemokraták tegnap délután népgyűlést rendeztek. A napirendnek Korács képviselő volt az előadója, aki az abszolutizmusról beszélt és olyan élesen támadta a kormányt, hogy a rendőrtisztviselő kénytelen volt öt több ízben arra figyelmeztetni, hogy feloszlatja a gyűlést, ha ezen a hangon folytatja. A szónok követelte a sátor egybehívását, elítélte a Frankisták terveit. Azt ajánlotta, hogy fogjanak össze a magyar elvtársakkal és az általános választói jog érdekében eítsék el a vasutas szolgálati pragmatika ügyét. Ebben az értelemben határozati javaslat került elfogadásra, amely rosszalja a Starcevicsek nemzeti légióját és felszólítja a képviselőket, hogy csak az általános választói jogért küzdjenek és kapcsoljanak ki minden más politikai kérdést, még a vasutas szolgálati pragmatikát is. Még Willner szerkesztő szólalt fel, akinek beszéde közben a rendőrtisztviselő a harmadik figyelmeztetés után feloszlatta a népgyűlést, ami rendben történt meg.

Báró Rauch horvát binnál szombaton Mitrovica város küldöttsége jelent meg, hogy bizalmáról és ragaszkodásáról biztosítsa. A küldöttség a város kilencz előkelő polgárából állt, kiknek egyik része horvát, másik része szerb és vezetőjük Vasilitis polgármester volt, aki beszéddel üdvözölte a bánt. A küldöttség tagjai a beszédet viharos zsvio-kiáltásokkal kísérték. Báró Rauch binn választásban hangsúlyozta, hogy mennyire örül, hogy Mitrovica város előkelő küldöttségét fogadhatja. Még nagyobb az öröme, hogy Mitrovica polgársága ily komolyan elismeri törekvéseinek helyességét, amelynek egyedüli célja az egész nemzet jóléte. Programja végrehajtásában — úgy mond — nem ismer semmiféle különbséget s ebben a szellemben védelmezi meg az egész nemzetet, úgy a horvátokat, mint a szerbeket. A binn ezután megköszönte a küldöttség bizalmának és ragaszkodásának nyilvánítását és megígérte, hogy Mitrovica város érdekeit különös figyelemben részesíti. A küldöttség a binn szavait lelkes zsvio-kiáltásokkal fogadta.

Küldöttségek. Ma délelben a képviselőházban Kunszentmiklós község küldöttsége tisztelgett Wekerle Sándor miniszterelnökknél, mint pénzügyminiszternél és előadták a község kérelmét a regálemegváltás dolgában, mire a miniszterelnök megígérte, hogy azon lesz, hogy a község kívánsága teljesíthető. — Ma délelött tizenegy órakor Marczali nagyközségből egy husztagu küldöttség kereste fel gróf Andrássy Gyula belügyminisztert a képviselőházban egy Marczaliban felállítandó második gyógyszerház érdekében. A belügyminiszter válaszában megígérte a küldöttségnek, hogy a kérdést méltányosan fogja elintézni.

Rákosi Viktor beszámolója. Hajdunánáson Rákosi Viktor, a kerület országgyűlési képviselője tegnap mondotta el beszámolóját nagyszámu közönségnek. Rákosi Viktor kifejtette a beszédeben, hogy a függetlenségi párt a paktum miatt nem va-

lósíthatta meg a programját, de akadályozta ebben a koalíció is. A hazának csak az lesz hasznára, mondta tovább, ha a következő választáson a függetlenségi párt jut többségre, nem valamilyen fúzió vagy koalíció. Majd kijelentette a képviselő, hogy ő a függetlenségét a kormánnyal szemben is megőrzi mindenkör. Ismertette a választói reformot; a hármas szavazatnak ellenzője s ellenzi a szavazási kényszert is. A külső politikáról szóló kitérések után kifejezte azon való örömet, hogy Szabolcsmegyének nem sikerült a kiszemelt hajduvármegyei községek bekebelezése.

Keresztény-szociálalista gyűlés Pozsonyban. Pozsonyban a keresztény-szociálisták vasárnap délután gyűlést tartottak, amelyen megjelent dr. Ciesswein Sándor kanonok, képviselő is, aki nagyhatásu beszédet mondott. Foglalkozott a kereszténység és a munka viszonyával és utalt arra a történelmi igazságra, hogy a keresztény civilizáció teremtette meg a munka és a munkás szabadságát a rabszolgaság eltörlésével. A keresztény-szociális irányzat nagy közérdeket szolgál és áldásos hatást gyakorol, ha ennek az eszmének áll a szolgálatában. A szónok beszédét mindvégig nagy figyelemmel hallgatták s a megjelentek tetszésüknek és helyeslésüknek adtak kifejezést.

Bajok a sürgösség körül.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, november 23.

A képviselőház — fölfüggesztve a költségvetési vitát — ma általánosságban és részleteiben is letárgyalta és elfogadta a bortörvényt.

Ezután folytatták volna a költségvetési vitát, előbb azonban határozni kellett Hoitsy Pál és társainak sürgösségi indítványa tárgyában, akik javasolták annak a kimondását, hogy a Ház az 1909. évi költségvetést sürgösen tárgyalandónak tartja. A névaláírások rendben voltak, a papiroson nem hiányzott a házszabályokban előirt százötven aláírás. Az ülésteremből azonban az aláírók közül nem kevesebben, mint tizen hiányoztak s az elnök emiatt nem is bocsáthatta szavazás alá az indítványt. Az eset élénk örömet okozott az ellenzéken s nagy konsternációt a többség soraiban.

Részletes tudósításunk a következő:

A képviselőház ülése.

— Kezdődött délelött tíz órakor. —

Elnök: Justh Gyula.

Jegyzők: Vertán Endre és Raisz Aladár.

Vertán Endre jegyző felolvassa a múlt ülés jegyzőkönyvét, melyet észrevétel nélkül hitelesítenek.

Szmezcánnyl György bemutatja a közgazdasági bizottság jelentését a kereskedelmi miniszternek a statisztikai hivatal munkaprogramjáról szóló törvényjavaslatáról.

A jelentést kinyomatják és a képviselők között kiosztják.

bortörvény.

Következik a bortörvény általános tárgyalása.

Bernáth Béla előadó: A bor hamisításáról szóló javaslatot az ország és kereskedők nevében köszönettel fogadja. A szesznek használata e szerint el van tiltva, csak az okszerű pinczekezelés érdekében van kis mértékben megengedve. A cukrozás is el van tiltva, csak rendkívüli körülmények között, engedélyhez kötött esetekben van megengedve használata. A mazsolaszőlő használata pedig egészen el van tiltva. Különös védelemben részesül a tokaj-hegyaljai szőlővidék. Itt leglényegesebb az, hogy a törvényjavaslat Tokaj-Hegyalját zárt területé teszi. (Helyes!) Az ellenőrzésre is szigorú intézkedéseket léptet életbe. A visszaélések büntetését pedig jelentékeny mértékben fölemelte. Főlősleges rámutatni arra a fontos szükségre, hogy a borok eredetiségét megvédjük, mert ezzel elérjük azt, hogy a külföldnek már-már megrendült bizalmát ismét visszaszerezzük a bortermelő és kereskedők érdekében. Kéri a javaslat elfogadását. (Élénk helyeslés.)

Török Kálmán: A filoxera pusztítása súlyos közgazdasági válságot okozott s az éreztette hatását az állami háztartásban is. A magyar nép szivóssága, a hivatott tényezők támogatása mellett ezt a válságot legyőzte. De alig hogy mutatkozott az üdvös hatás, a második filoxera megint megsemmisítéssel fenyegette a reményeket. Ez a filoxera pedig alattomosan működve, teljesen tönkretette boraink hitelét. Az 1893:23. t.-cz. nem védte meg eléggé a termelők érdekeit. Remélem, hogy a pénzügyminiszter

ur a boritaladó terhet is a lehetőséghez képest enyhíteni fogja. (Éljenzés.)

Ivánka Milán: A törvényjavaslatot elfogadja, mert ez hézagot pótol. De bizonyos hibákat talál a javaslatban. Szerinte a visszaélések büntetése nem elég szigorú. A visszaéléseket nem kihágásoknak, hanem büntényeknek kellene minősíteni s ne a közgazgatási hatóság ítélne ebben a kérdésben, hanem a rendes bíróság. A boritaladó eltörlését kéri a saját fogyasztásra használt bort illetően. A szakiskolákban tótul és németül is szeretne taníttatni. A szőlőoltványok kiosztásánál nem tapasztal elfogulatlanságot. Ezeket a kifogásait ajánlja a földmivelésügyi miniszter figyelmébe. Különben elfogja a javaslatot.

Az elnök: Senki sincs szólásra följegyezve, a vitát bezárom. Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter ur kíván szólni.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter előbb Török Kálmán beszédére válaszul kijelenti, hogy gondoskodni fog arról, hogy a gyöngyös—visontai borvidék külön megjelölést kapjon. (Helyeslés.) A borhamisítóknak rendes bíróság elé utalása azért nem volna helyes, mert ez hosszadalmassá tenné az eljárást. Ivánka kifogásolta, hogy a vinctellér-iskolákban a tanítás magyarul történik, ám a kormány itt is érvényt akar szerezni annak az elvnek, hogy a tanítás nyelve magyar. (Élénk helyeslés.) A szőlőoltványok kiosztásában is az az elv irányít, hogy az állam jótéteményében csak azok a polgárok részesülhetnek, akik hívei a magyar állameszmének. Ha a törvény végrehajtása a javaslat szellemében történik, akkor szebb napok virradnak a magyar bortermelésre. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

A törvény végrehajtása legyen szigorú, legyen pártatlan, de minden fölös zaklatás nélküli. (Helyeslés.) és azt is kell, hogy ajánlja, hogy magunk is fölös lármát a dolgokból ne csináljunk. (Helyeslés.), mert az ilyen fölös lármát a konkurrenzia igen hamar képes ellenünk — termelés és kereskedés ellet egyformán — kihasználni. A becsületes termelő és a becsületes kereskedő egyformán védelmet kell, hogy találjon. (Helyeslés.) A törvény célját csak akkor fogjuk elérni, ha a társadalom is erőlesen támogat bennünket. (Ugy van!) Azt hiszi, hogy nem szegyen, ha valaki általa tudott visszaélést feljeler és szegyen csak az, hogy valaki ártatlanul akar valakit bajba keverni. (Ugy van!) (Helyeslés.)

En azt hiszem, hogy ezen akció kiegészítését fogja találni a borértékesítés nagy kérdéseinek megoldásában, akkor szebb napok fognak a magyar bor-kereskedeleme derülni. (Élénk helyeslés.) A törvényjavaslatot a részletes tárgyalás alapjául elfogadásra ajánlja. (Általános élénk helyeslés.)

Az elnök: Előadó nem kíván szólni, méltóztatik-e a törvényjavaslatot elfogadni? (Igen! Elfogadjuk!) Akkor a törvényjavaslatot elfogadottnak jelentem ki.

Következett a részletes tárgyalás

A részletes vita.

A részletes tárgyalás során a második szakasznál **Darányi Ignác** földmivelésügyi miniszter **Csütáry Béla** felszólalására kijelenti, hogy hordókezeléssel fizött visszaélésekről a végrehajtási rendeletheben fog intézkedni.

Az ötödik szakasznál nagyobb vita volt a bor cukrozásáról, amit **Polónyi Géza** megengedni kívánt.

Buzáth Ferenc és

Buza Barna a javaslat tiltó intézkedését kívánja fentartani.

Ugron Gábor nem a cukrozást kívánja megtiltani, hanem a gonosztevőknek a megbüntetését sürgeti, akik a pinczék homályában csinálják a bort, ugyannyira, hogy Budapestre már nem lehet tiszta bort találni.

Muzsa Gyula és

Szemere Huba a must cukrozásának megengedését kívánja.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter hivatkozik arra, hogy a borhamisításban nagy szerepet játszik a cukor, éppen ezért a javaslaton nem volna jó rést ütni. Ilyen szakasz van a német és osztrák törvényben is. (Helyeslés.)

A Ház a szakaszt változatlanul fogadta el.

Az elnök az ülést öt perczre fölfüggeszti.

(Szünet után)

Justh Gyula elnök újból megnyitja az ülést.

A 13. szakasznál

Barta Ödön kéri, hogy részletesen nyilatkozhassék.

Az elnök: Megadja a Ház az engedelmet? (Igen! Megadjuk!)

Barta Ödön: A büntető intézkedések a zaklatás ismertető jeleit hordják magukon, különösen a bortermés kezelésére vonatkozó intézkedéseket illető rendelkezéseiben. A büntető kódexet ezzel a javaslattal felborították. A visszaéléseket büntetni kell, de a zaklatásra nem szabad ilyen bő alkalmat adni. Indítványt nyújt be, hogy a tárgyalást függeszsek fel s adják ki a javaslatot az igazságügyi bizottságnak. (Zaj.)

Közbeiktatások: Azt már nem!

Török Kálmán módosítást nyújt be

Kelemen Samu: Nem volna kifogása a súlyosabb büntetések ellen sem, de ne alkalmazzunk más büntetéseket, mint ami a büntető kódexben van. A megtorló intézkedéseket másképp kell megszervezni. Ezért ajánlja, hogy a javaslat büntetőparagrafusainak tárgyalását fűgesszük fel s utasítsuk azokat az igazságügyi bizottsághoz.

Polónyi Géza: Pár gyakorlati példát hoz fel arra, hogy a javaslat büntető rendelkezései milyen helyzetet teremtenek. A szociálisták mindenesetre izgatásra fogják felhasználni.

Az elnök: A tizenharmadik szakaszhoz tessék szólni képviselő ur. Vagy tessék a Háztól engedelmet kérni.

Polónyi Géza: Itt indítványt tettek, ahhoz akartok szólni.

Az elnök: Tessék a Háztól engedelmet kérni.

Polónyi Géza: Ilyen körülmények között nem kíván a vitában résztvenni. (Kimegy a teremből. Zaj.)

Darányi Ignác földművelésügyi miniszter nem fogadja el Barta indítványát. Ha meg akarják akadályozni a borhamisítást, akkor tessék alkalmat is adni arra, hogy ezt megtehessek. De ezt csak nem lehet zaklatásnak venni. A kisemberekre nézve igenis megtették a kedvezést, de szükség van azokra az intézkedésekre, amelyek a javaslatban vannak, hogy a visszaélések megszűnjenek.

Az elnök felteszi Barta halasztó indítványát szavazásra. (Két képviselő áll fel az indítvány mellett. Nagy derűtlenség.)

Tíz perc szünet után folytatták a javaslat tárgyalását. A többi szakaszt **Vlád Aurél**, **Simonyi-Semadam Sándor**, **Hédervári Lehel**, **Molnár János** és **Darányi Ignác** földművelésügyi miniszter felszólalása után rendre elfogadták. A javaslat letárgyalása után a Ház Darányi minisztert ismételtén zártan megtapsolta és megéljenzte.

Következett a költségvetés tárgyalásának folytatása.

Sürgösség és költségvetés.

Az elnök jelenti, hogy Hoitsy Pál és társai indítványt nyújtottak be, amely szerint kérik, hogy a Ház az 1909. évi költségvetés tárgyalását sürgősen tárgyalandónak tartja. A házszabályok 255. §-a kimondja, hogy 150 jelenlevő képviselő írásban benyújtott indítványára rendelheti el a Ház a sürgősséget. Konstatálni kell, hogy a 150 képviselő jelen van-e?

Vértán Endre olvassa az indítványt aláírók névsorát.

A névsorolvasás közben a jegyző **Potoczky Dezső** helyett **Potoczky Mórt** olvasott, ami nagy derűtlenséget keltett. A névsorolvasás közben egyszerre nagy zaj támadt.

Az elnök: Csöndet kérek!

Hédervári Lehel: Kezet a padra! (Nagy derűtlenség.)

Az elnök: Hédervári képviselőt rendentasítja. **Vértán Endre** jegyző tovább olvassa a névsort, mikor végére ér

az **elnök** konstatálja, hogy a sürgősségi indítványt aláíró képviselők közül csak száznegyvenötven vannak jelen. (Nagy zaj. A balpártiak és a horvátok tapsolnak.)

Felkiáltások a balpárton: Szép összetartás! (Nagy zaj.)

Az elnök (csöndet): Csöndet kérek, t. képviselő urak! Minthogy az indítványt aláíró képviselők közül nincsenek jelen százötvenen, a sürgősségi indítványt tárgyalni nem lehet. (Eljénzés a balpárton. A horvátok tovább tapsolnak.)

Felkiáltások a balpárton: Szépen támogatják a kormányt! (Zaj.)

Következik az 1909. évi állami költségvetés általános tárgyalása.

Kuszka István kéri, hogy beszédét holnap mondassa el.

A Ház megadja rá az engedelmet.

Az elnök jelenti, hogy gróf **Andrássy Gyula** belügyminiszter e hó 23-án válaszol **Hencz Károlynak** a kivándorlási visszaélések tárgyában szombaton hozzántézett interpellációjára. Ezután megállapítván a legközelebbi ülés idejét és napirendjét, az ülést háromnegyzer kettőkor berekesztette.

EGYHÁZAK.

— (**Bogdanovics patriárka ünneplése.**) **Bács-Bodrog vármegye**, valamint **Zombor város** közönségének 116 tagja tegnap tisztelgett **Fernbach Károly** főispán vezetésével **Bogdanovics Luczian karlóczai patriárkánál**. A főispán beszédében kijelentette, hogy a megnyugvás érte uralkodik a megye lakosságánál vallási és nemzeti különbség nélkül, mert a patriárkában látják azt a férfit, aki elismert hazafiasságánál fogva hivatva van utat találni magyar és szerb ajku lakosság között, s közöttük állandó szeretetteljes kapcsolatot teremteni. **Bogdanovics Luczian patriárka** magyar nyelven válaszolt, kijelentvén, hogy a multban is azon munkálkodott, hogy a szerb nép hazaszeretettét és királyi hűségét

fejlessze és ezt jövőben is ápolni fogja. A patriárka kijelentése általános lelkesedést keltett. Este díszcébédet adtak a patriárka tiszteletére, amelyen **dr. Lovász Andor**, a vármegye, **dr. Alföldi Árpád** polgármester pedig **Zombor város** nevében üdvözölte a patriárkát.

A balkáni események.

Budapest, november 23.

A tegnapi bécsi közös minisztertanács elé nagy várakozással tekintett a diplomáciai világ, dacára annak, hogy annak kifejezetten a balkáni gazdasági kérdések tárgyalása volt a programja. A közös hadügyminiszter egyáltalán nem vett részt a tárgyaláson, amivel úgy látszik kerülni akarták még a látszatát is annak, mintha a közös minisztertanács katonai kérdésekkel is foglalkozott volna. A közös minisztertanács e szerint nem elégitette ki azokat, akik szencziókat vártak föle, mert mindössze annyit történt, hogy a tárgyalás anyaga révén demonstrálták a monarchia politikai magatartásának további passzív álláspontját. A konferencia eredményéről kiadott hivatalos kommuniké bizonyára ezt a célt akarja szolgálni. Mindezek dacára és annak ellenére, hogy katonai személyek nem vettek részt a tanácskozáson, több, mint valószínű, hogy beható tanácskozások folytak a balkáni helyzet mostani állásáról is. Különösen a törökországi bojkott megbeszélése folyamán kellett, hogy érintsék a politikai kérdéseket is, mert hiszen ezek szervesen összefüggnek azokkal az elleneséges mozgalmakkal, melyek a Balkán lángbaborítását célozzák. Az óvatosság ezt parancsolja is, mert a monarchiának, ha az általános béke érdekében tartózkodik olyan lépésektől, amelyek háborúra ingerelnék azokat, kiknek végeredményben semmi veszteni valójuk nincs, mégis kötelessége az irányadó köröknek minden eshetőségre elkészülni.

Egyelőre természetesen a törökországi bojkott volt a tanácskozás sulypontja, mert itt közvetlen a veszély, amely már elevenjébe vág a monarchia érdekeinek. **Konstantinápolyi nagykövetség** ugyan szombaton erélyesen felszólt a portánál, de a török kormány eddig semmiféle tettel sem igazolta ígéreteinek jóhiszeműségét. Sőt bizonyos, hogy a kormánykörök, az ifju-török bizottság közvetítésével, támogatják a kereskedelmi érdekeink ellen indított harcot. Ennek ténye bizonyára erélyesebb lépésre fogja kényszeríteni diplomáciánkat. Ha megfelel a valóságnak, hogy abban az esetben, ha **konstantinápolyi nagykövetség** legutóbbi lépése eredménytelen marad, kereskedelmi hajóinkat hajóhadunk fogja a levantei vizekre kísérni, akkor ennek nagyon komoly következményei lehetnek.

A bécsi közös minisztertanács tehát a béke jegyében folyt le. Ennek dacára Szerbiából ma is olyan hírek érkeznek, melyek sehogy sem dokumentálják a szerb kormány nyilatkozatát, melyet az interveniáló hatalmak képviselői előtt tett.

A sapka és kard bizonyítéka, mely egész Európa derűtlenségét provokálta, arra birta a belgrádi kormányt, hogy most újabb, komolyabb bizonyítékokkal lépjen a világ elé. Ma már **Iovás Járörökről** beszél, melyek átlépték a szerb határt és egyéb katonai merényletekről, amivel bizonyítani kívánja a monarchia provokatív magatartását. E

vádak azonban, mint a többiek, alighanem légből kapottak, mert el sem tudjuk képzelni, hogy derék szomszédjaink rögtön az események megtörténtekor tele ne kürtölték volna a világot. A harcra készülődésük operettszerű zajában ma történt az első komolyabb cselekedetük, melylyel a háború veszélye mellett demonstrálnak. A szerbi állami bank aranykészletét **Kragujevácba** szállították. Ha e hír igaz, akkor sem kell valami tragikusan felfogni, mert állítólag az átszállított kincstárban az arany volt a legkevesebb.

Mai hireink a következők:

Nemcsak sapka és kard.

A „**Matin**“ illetékes helyen szerzett információ alapján azt jelenti, hogy Szerbia a hatalmak képviselőinek nemcsak a katonatiszti sapkát és kardot említette fel, hanem komoly incidenseket is sorolt fel. Így:

1. Legutóbb öt huszár egy tiszt vezérese alatt **Csieb** mellett átkelt a **Drávan** és földerítő kutatásokat végzett szerb földön.

2. Másnap egy csapat gyalogos katonára megszállotta a **Drinan** levő **Brasinszka-szigetet**, elkergették onnan a parasztokat, levágták a fákat a hatóságok tiltakozása dacára.

3. Ugyanazokban a napokban több osztrák-magyar tisztet fogtak a szerb területen, akik fotográfiákat és főlvételeket készítettek.

4. **Milanovác** szerb várossal szemben a **Duna** partján egy század gyalogos foglalt helyet, akiket **Orsováról** küldtek oda és a magyar parton mindenfelé katonai őriáratok czirkálnak.

5. A **Szaván** husz hajóval vittek lőszereket szlavóniai helyőrségek részére.

Mindezeket Szerbia provokáló eseményeknek tartja.

Milovanovics Cettinjében.

Milovanovics szerb külügyminiszter **Rómából** visszatértében a jövő héten **Cettinjébe** utazik. Bécsi diplomáciai körökben azt hiszik, hogy **Milovanovics** szerb külügyminiszter azért utazott **Cettinjébe**, hogy ott befolyását csillapító értelemben érvényesítse. Ugy látszik, hogy a római mérvadó körök adták azt a tanácsot **Milovanovicsnak**, hogy **Cettinjébe** utazzék, abban a reményben, hogy általa **Nikita** fejedelmet a meggondolatlan lépésektől visszatartathatják.

Nemzetközi konferencia.

Az olasz hivatalos körökben beszélnek, hogy a nemzetközi konferencia létrejövetele biztosítva van és a konferencia közvetlenül újév után **Rómában** fog összeülni. Anglia, Franciaország, az orosz birodalom s valószínűleg Ausztria-Magyarország és Németország is nagyköveteikkel fogják magukat képviseltetni a konferencián, amely előreláthatóan rövid tartamu lesz. **Elnökké** **Tittoni** külügyminiszter van kizemelve.

A bécsi külügyminisztériumban legközelebb holnapra várják, de esetleg még ma beérkezik az orosz kormány válasza a nemzetközi konferencia tárgyában elküldött jegyzékre.

A szerb kormányválság.

A **Politika** kifejti, hogy a **Velimirovics**-kormány lemondása elkerülhetetlen, mert belpolitikai misszióját teljesítette, a mennyire ez idő szerint lehetett. A külügyi helyzetre tekintettel, minden politikai párt képviselőjéből koalíciós kabinetet kell alakítani, a mely a mostani kormánynál nagyobb nyomatékkal tudja Szerbia követeléseit a külfölddel szemben érvényre juttatni. A naczionalista párt lapja, a **Srbska Zastava**, a vezető köröket, különösen pedig a radikális pártot és az összeesküvőket hevesen támadja s azt írja, hogy 30 évig akadályoztak meg a radikálisok minden komoly bel- és külpolitikát. Most, mikor cselekedni kellene, megmagyarázhatlan optimizmussal abban biznak,

hogy a szerbek Boszniát és Herzegovinát tényéron fogják megkapni. Innen származik az az ismert jelszó: Éljen aki halni kész, és készüljön a halálra, ki élni akar. A radikálisok mint a vízbefulók kapaszkodnak mindenfelé. A konferenciába, a háboruba, mindenbe, csak nem a komoly munkába. Ezek a vakok nem látják, hogy Szerbia legnagyobb nyeresége az volna, ha őket lerázhathatná magáról. Politikai körökben a miniszterválság kitörését Milovanovičs külügyminiszter visszatérése idejére várják.

A montenegrói hadsereg mozgósítása.

Kattaróából jelentik, hogy Miklós fejedelem és hadügyminisztere erősen tagadják, hogy új ágyukat vontattak volna föl a Lovce-hegyre, ellenben beismerik, hogy 400 főnyi tüzérszapat serényen dolgozik egy hegyi ut kiépítésén, amely a Kuzsoroshoz vezet és uralja a szemközti fekvő Gorasd-erődöt. Azt sem tagadják, hogy a montenegrói katonaságot mozgósították és néhány hét alatt 30.000 Werndl-puskát osztottak ki.

Újabb katonai intézkedések.

Pécscről jelentik, hogy a Pécssett állomásozó 69. gyalogezred 3-ik zászlóalját az 1906. évi tartalékosok behívásával teljes békelétszámra egészítették ki, hogy a létszámban támadt hiányokat fedezzék. Ebből származott az a híresztelés, hogy a zászlóaljat Kattaróba vezénylik. Erről azonban nincs szó, mert az ottani helyőség ugy is elég erős.

A „Jeni Gazetta“ újsáki táviratai szerint a plevlői és prisztinai muteszarifok megczáfolják azt a jelentést, hogy a szerb és montenegrói bandák átlépték a határt.

A bojkott.

Az osztrák és magyar árukkal szemben újabban ismét élesebben fellépő bojkott-mozgalmat az ottomán hivatalos körök a népben elemi erővel kitérő nemzeti mozgalomnak igyekeznek feltüntetni, amelylyel szemben a hatóságok teljesen tehetetlenek. A bojkott-mozgalmat az ifjú-török bizottságok indították meg és tartják fenn.

A Sura-i-Ummel báró Aehrenthal külügyminiszternek az iparosokkal szemben tett kijelentéseit kommentálva, azt mondja, hogy báró Aehrenthal tudja, hogy nem szokás a fegyvereket békekötés előtt letenni. A porta soha sem idegenkedett a megegyezés létrehozására irányuló tárgyalásoktól. A Sura-i-Ummel úgy véli, hogy báró Aehrenthal ama nyilatkozata, amely Ausztria-Magyarország részéről Törökországnak nyújtandó gazdasági és pénzügyi messzemenő koncessziókról szól, első fejezete a porta és Ausztria-Magyarország közti megegyezésnek. Törökországot igen kielégíti az, hogy az osztrák-magyar politikában az igazságosság irányában fordulat jött létre és reméli, hogy a bécsi külügyminisztériumban a keleti igazi érdekek méltánylásával haladéktalanul meg fogják indítani a tárgyalásokat a Törökország által kijelölt határok közti megegyezés iránt.

A Reuter-ügynökségnek táviratozzák Lahoréból, hogy az indiai bennszülöttek sajtója erősen izgatja az izlám világot, hogy a Törökország iránt érzett szimpátia kifejezéseül bojkottálják az osztrák és magyar kereskedelmi és ipari árucikkeket. Felhívja a bombayi, calcuttai és karachi kereskedőket, hogy csatlakozzanak a bojkott-mozgalmhoz.

Kémek egy patron-gyár körül.

A pozsonyi dinamitgyár és a patron-gyár igazgatósága azzal a kérelemmel fordult a rendőrséghez, hogy szigorubban őrizték a gyártelepek környékét, s maguk a gyárak is megkettőztették az őrséget, mert a gyárak körül s nevezetesen a Blumau és Möllersdorf-féle patron-gyár környékén gyanús emberek őgyelegnek. Állítólag fölismertek annak a két szerb munkásnak is egyikét, akik ketten legutóbb fölgynitették a korneburgi katonai raktár épületét.

Legújabb híreink.

Milovanovičs minisztert, a ki nek holnap kellett volna Czettin-jébe érkeznie, hirtelen Belgrádba

hívták, miért is le kellett mondani czettinjei látogatásáról.

Szófiában holnaputánra várják Lipcsevic visszaérkezését, mit azonban egyáltalán nem tekintenek a tárgyalások megszakításának, mert hire jár, hogy a kiküldöttek épp ellenkezőleg megegyezési alapot találtak. Fanta, a keleti vasutak szófiái képviselője, ma visszautazik Konstantinápolyba, de nem a tárgyalások újrafelvétele, hanem a folyó ügyek elintézése miatt.

A török hivatalos lap jelentése szerint csütörtökön a Bosporus erődköről lövőgyakorlatokat tartanak, mely időre a hajózás szünetelni fog. A Suraj Umet jelentése szerint a jövő héten éjjel-nappal tengerészeti hadgyakorlatokat tartanak.

Az adóreform tárgyalása.

— A pénzügyi bizottság ülése. —

Budapest, november 23.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délután öt órakor Széll Kálmán elnökletével tartott ülésében folytatta a házadóról szóló törvényjavaslat megvitatását. Az ülésen a kormány részéről Wekerle Sándor miniszterelnök, Deésy Zoltán államtitkár, Ábrányi Kornél és Papp Mihály miniszteri tanácsosok jelentek meg.

A bizottság a törvényjavaslat általános vitáját a múlt ülésben befejezvé, ma Holtsy Pál előadása alapján a javaslat egyes szakaszait vette részletes vita alá.

A 12. szakaszról Holló Lajos utal arra, hogy az alföldi városokban a gazdák házai az év tulnyomó részében üresen állnak, mert tulajdonosaik a tanyaikon lakván, a városi lakásukat csak vásárok, ünnepek alkalmával használják. Indítványozza, hogy e házaknak, ha tulajdonosuk maga lakja, a hasznonérték felvételénél számbavélessék, hogy az évről minő részletben lakják.

Wekerle Sándor miniszterelnök elfogadja a módosítást, ha határozottan megjelöltetik, hogy ez a kedvezmény csak a mezőgazdálkodókra vonatkozik.

A bizottság a módosítást ilyen értelemben fogadja el.

A 13. szakaszról a vízvezetési díjnak a házbérfelvételeből való kihatása és adómentesítése körül hosszabb eszmecsere merült fel, melyben Széll Kálmán, Holló Lajos, Sághy Gyula és Buza Barna vettek részt.

Wekerle Sándor miniszterelnök felvilágosításai után a szakaszt úgy fogadták el, hogy a lakás világitásáért, fűtéséért járó külön fizetések be nem számíthatók az adókövetésnél.

A 17. §-nál Wekerle Sándor miniszterelnök Szehény Antal felszólalására kijelenti, hogy Ó-Budán a 17% házbéradó csak attól az időponttól lép életbe, amikor az új hid elkészül.

Holló Lajos indítványozta, hogy azokban a vidéki alföldi városokban, ahol a lakosság a 15.000-en felül van s ahol a lakosok nagyrésze tanyán lakik, ezek 15.000 lélekszámból számítassanak le és 15% helyett 11%-os kategória alá soroztassanak.

Wekerle Sándor miniszterelnök felszólalása után, melyben arra utal, hogy a módosításnak gyakorlati jelentősége igen csekély lenne, a bizottság a szakaszt változatlanul fogadta el.

A 23. szakaszról Buza Barna azt indítványozta, hogy a 6—7, 8—9, 10—11 és több szobából álló lakások adóterele a tervezettnél nagyobbra emeltessék és pedig progresszíve.

Wekerle Sándor miniszterelnök és a bizottság a módosítást elfogadta.

A 27. §-nál Simonyi-Semadam Sándor kérte, hogy az adómentesség terjesztessék ki a lazaristákra és a jezsuitákra.

Wekerle Sándor miniszterelnök a státusquo fenntartását kéri. A státusquonak megfelel az, hogy a lazaristák továbbra is adómentesek maradjanak, mert erre már döntvény van. Ezt el is fogadja. A jezsuitákra, akik nem tartoznak a kolduló szerzetesek közé, az adómentességet nem hajlandó kiterjeszteni.

A bizottság a miniszterelnök álláspontját tette magáévá.

Sziklay Ottó az új házaknál az adómentességet 13 évről 18-ra, a lebontott épületek helyén emelt épületek adómentességét 30 évre állapítaná meg.

Wekerle Sándor miniszterelnök lehetetlennek Sziklay indítványának elfogadását.

A bizottság holnap folytatja a házadójavaslat tárgyalását.

KÜLFÖLD.

Vilmos császár interviewja.

A newyorki „American“ című lap tudvalevőleg részleteket közölt a német császár nyilatkozatáról, melyet az Hale előtt tett. Most a „World“ is kimerítő kivonatot közölt erről a császárintervjuról, hogy Hale maga olvasta ezt a kivonatot s elismerte helyességét. Hale ezt a kijelentést csak akkor tette meg, amikor a „World“ szerkesztője becsületszávára megígérte, hogy az egész dolgot titokban fogja tartani, miután azonban az „American“ az intervjú egy részét közzétette, a „World“ szerkesztője azt hitte, hogy becsületszáva nem kötelezi többé. A „World“ által a császárintervjuról közölt részletek a következők: Vilmos császár kijelentette Halének:

— Az angol király két évnél tovább haragudott a császárra Németországnak Európában elfoglalt nagyhatalmi állása miatt. Anglia megkísérelte, hogy ezt a hatalmas állást ellensúlyozza és teljesen hatalmi körébe vonta Franciaországot, Oroszországról nem lehetett szó, mert ez a birodalom Japánországgal való szerencsétlen háborúja óta semmit sem számított.

Vilmos császár ezután állítólag a következőket jelentette ki:

— Ha európai háború elkerülhetetlen, akkor legszívesebben látná, hogy ez a háború mentül előbb kitörne, mert már nagyon megunta a bizonytalanságot. Anglia transzváli győzelme óta hanyatlófényben lévő nemzet, mert ebben a hadjáratban becsületlenül és istentelenül viselkedett s az isteni igazság sújtani fogja azt a birodalmat, amely ilyen háborúra vállalkozott.

Angliának Japánországgal való szövetségéről azt mondta a császár:

Ez a szövetség a fehér faj ellen irányuló gyilkos merénylet. Anglia ezzel oly árulást és hűtlenséget követett el, amilyent semmiféle keresztény nemzetől nem lehetett volna elvárni. Pedig tudnia kellene, hogy Japánországnak csak azon jár az esze, hogy Indiában elégedetlenséget, fölkeltést szitson és az egész birodalmat kémjeivel elárassza. Ez ellen a szövetség ellen csupán egy mód van s ez az, ha Németország és Amerika egyértelműen és közösen járnak el; ha ezt nem teszik meg, akkor Amerika tíz hónap lefolyása alatt kénytelen lesz a japánok ellen harcra szállni és e nagy háborúfolyamán Anglia el fogja veszteni néhány gyarmatát, különösen a Csendes Óceánban. Németország Amerika támogatásáért nem kíván egyebet, mint Egyiptomot s e mellett még az az eszme is vezérelné, hogy a szent földet a hitetlenek járma alul fölszabadítsa.

A császár a beszélgetés végén még azt mondta, hogy Zeppelin léghajójának elkészülése nagy hasznot fog biztosítani Németországnak jövődi háborújában s az egész német nemzet hajlandó a császárt ebben a vállalkozásában minden erejével támogatni. Most már a kételkedők is elismerik, hogy az „American“ által közölt intervjú teljesen hiteles. A „World“ tegnapi számában egy egész ívnek faksimilijét közölte, amelynek a „Century Magazine“ karácsonyi számában kellett volna megjelennie s amelyen megvannak Hale sajátkezű iavitásai. Hale az intervjúnak ezen a nyomtatott íven levő részét teljesen hitelesnek mondja, de a többi koholmányoknak állítja. Newyorkban és itt már most mindenki hajlandó a „World“ kivonatot teljesen hitelesnek tekinteni, de nem hiszik, hogy ebből Németországra nézve kellemetlen konfliktusok támadhatnának, sőt a „Daily Mail“ kijelenti, hogy olyan intervjú, amelyet ugy a megintervjuolt, valamint az intervjúoló még ki nyomtatása előtt visszavontak, nem létezőnek kell tekinteni s az angol nép csak azt a baráti biztositást veheti valósnak, amelyet Vilmos császár a „Daily Telegraph“ tudósítója előtt tett.

E hírekkel szemben a Reichsanzeiger a következőket írja: Newyorki jelentések szerint a World egyes kijelentéseket közöl, amelyeket állítólag a császár tett William Halle amerikai íróval szemben. Fel vagyunk hatalmazva, hogy ezen adatokat elejétől végig tarthatatlan koholmányoknak minősítsük.

Német birodalmi gyűlés. A birodalmi gyűlés mai ülésén folytatta a birodalmi pénzügyi reform első olvasását. Wiemerth (szabadalvú néppárti) kifejti: Pénzügyeink jobbakká volnának, ha a hibás lengyel politikára nem költöttek volna haszontalanul százmilliókat. (Igen helyes! balról.) Ami az egyes államokat illeti, amelyeknek legtöbb előnyük lesz a javaslatokból, nem kellene ezekre különös figyelemmel lenni. — Schrador (szabadalvú néppárti): Azzal kezdjük a pénzügyi reformot, hogy hacsak valami rendkívüli esemény közbe nem jön, 1913-ban egy milliárddal több adósságunk lesz, mint most. Amennyiben a poroszországi államvasutak villamos üzemre való átvételét megvalósítják, ismét óriási költséget kellene felvenni. — Báró Rheinhaben pénzügyminiszter: Véleményem szerint semmi sem alkalmasabb a megadózásra, mint a dohány. Az utolsó négy évben a dohányra történt kiadások 51 millióval emelkedtek. A Bismarck-féle védelmi politika folytatása a legtöbb tiz évben gazdaságilag csak használt Németországnak. Nélküle a deficit még nagyobb volna. A direkt és indirekt adók Németországban 49, Franciaországban 82, Angliában 95 márkát tesznek fejenként. Ezt Calver szocialista megállapította a Socialistische Monatsheftben. (Egy hang: Ezt önknek ajándékozzuk!)

Payer szerint a birodalmi kancellárnak a takarékoskodásra vonatkozó fejtegetéseit a hadügyminisztérium félreértette. Gróf Zeppelin-nek nehézségeket okoztak, amidőn a léghajó átvételéről és az érte járó összeg kifizetéséről volt szó. Sydow kincstári államtitkár válaszol ezek után s beszéde végén kifejti, hogy arról van szó, hogy a birodalmi gyűlés teljes munkát végezzen s a birodalom pénzügyi helyzetét véglegesen rendezze. A gyűlés ezzel véget ért. A legközelebbi ülés holnap. Napirend a radboti tárna katasztrófa tárgyában beadott interpellációk.

Görögök tüntetése Konstantinápolyban. Szombaton a választási visszaélések miatt a görögök nagy tüntetést rendeztek Konstantinápolyban. A tüntetők akkor értek a porta elé, amidőn éppen minisztertanács volt. Maurokordato földművelésügyi miniszter, aki született görög, a kormány megbízásából megpróbálta, hogy érintkezésbe lépjen a tüntetőkkel és hogy azokat megnyugtassa. A nagyvezér a tüntetők küldöttségét fogadta és kijelentette, hogy kéri a parlamenttől a perai mandátumok felülvizsgálását, közben a választó-bizottságot bizalmi férfiakkal ellenőrizhetik. Közben a tüntetők óriási lármába kezdtek és egyikük Maurokordato miniszter kocsijának ablakait beverte. Ugyanabban a kocsi-ban volt a görög püspök, akit tetleg bántalmaztak. A tüntetők nagy része végre elvonult, a többi pedig katonaság kergette szét. A belügyminiszter Perába ment, hogy a választások ügyét megvizsgálja. A porta tegnap este jegyzéket intézett a patriárkátushoz a tüntetések ügyében, amelyben kifejti, hogy a görögöket a papok felizgatták. A patriárkátus válaszában kifejti, hogy a papság kötelességét teljesítette, tekintettel a választások alkalmával történt visszaélésekre. Délben a görög székegyház előtt népgyűlés volt, mely után több ezer görög tüntető bejárta Sztambul utcáit és a porta előtt tüntetett.

A török sajtó elítéli a görögöknek a választások ügyében elfoglalt álláspontját. A perai görögök ma este gyűlést tartanak, amelyen döntenek abban a kérdésben, résztvegyenek-e a választásokon, vagy sem. Eddig 98 törököt és kurdot, 8 arabot, 8 albánt, 19 görögöt, 3 örményt, 4 bolgárt, 4 szerbet, 2 spanyol zsidót és 1 kuczo oláht választottak képviselővé. Általános feltűnést kelt, hogy a bolgárok csak 4 mandátumot kaptak. A török képviselők közül 20 pap, 16 államhivatalnok, 6 tiszt.

A sahi proklamációja. Holnap valamennyi mecesben ki fogják függeszteni a sahi proklamációját, amelynek legnevezetesebb passzusa a következő:

„Megigértük, hogy a parlamentet november 14-ére hívjuk egybe és készek voltunk szavunknak állani. Miután azonban népünk képviselői tudomásunkra hozták, hogy a nép nem akar alkotmányt és miután egész népünk arra kért, hogy a parlamentet nem hívjuk össze, elhatároztuk, hogy kívánságait meghallgatjuk.”

A proklamáció ezután a papsághoz fordul és a következőket mondja:

Miután a parlament létesítésében az izlam törvényeinek kihívását látjátok, amit az egész papság táviratilag és írásban kimondott, elállunk erre vonatkozó tervünktől és parlament a jövőben semmiféle ürügy alatt nem létesítendő. Mindazonáltal megadtuk a parancsokat az igazságság megőrzésére. Hivatásává tesszük a papság képviselőinek, hogy az egész népnek adják tud-

tul elhatározásunkat, védjük meg alattvalóink jogait és a kormány előírásai szerint gátoljanak meg minden gonosz célzatu tervet.

A teheráni orosz és angol követéségek, mint a Times tudósítója jelenti, nemcsak esküszegésnek tartják, hogy a sahi ígérete és fogadalma ellenére vonakodik a parlamentet összehívni, hanem úgy fogják föl a sahi eljárását, mint Oroszország és Anglia megsértését, amely miatt a teheráni orosz és angol követek erélyesen fel fognak szólalni. A Times a szöszegés miatt pénzügyi megtorlásokat emleget.

Francia sárgakönyv Marokkóról. A francia parlamentben ma Marokkóról szóló sárgakönyvet osztottak ki, amely 394 oldalnyi terjedelmű és az 1907. október 12-től 1908. október 14-ig terjedő eseményeket foglalja magában. A sárgakönyv ösztöntárja fel az Abdul Azzal, Muley Hafiddal, a marokkói törzsekkel és a hatalmakkal szemben követett francia politikát, valamint a Saoja-területen és a határvidéken végzett francia katonai operációkat. Franciaország magatartása az Abdul Aziz és Muley Hafid közti konfliktusban Regnault 1907. október havától december haváig terjedő missziójában van körvonalazva. E misszió eredményei azt mutatják, hogy a hagyományos francia érdekeket, valamint az algeirai reformok keresztülvitelét tartották szem előtt. Franciaország és Spanyolország követei olyképp tűnnek fel, mint akik szoros és tevékeny együttműködésben szolgálták Európa általános érdekeit.

Magyar tudósok találmánya.

Budapest, november 23.

Előkelő, kis társaság jelenlétében, szinte észrevétlenül számoltak be ma dr. Klupathy Jenő műegyetemi tanár és Berger Krisztián fizikus egy találmányukról, mely a tengerészeti stratégia terén új korszak hajnaltát jelenti. A mai bemutatást esztendő hosszú, fáradságos kísérletezései előzték meg. Tulajdonképpen nem is egy találmányról, hanem a praktikus találmányok egész sorozatáról van szó, melyek a technika legújabb vívmányán, az erőknél vezeték nélkül, a levegő hullámai segítségével való átvitelén alapulnak. Legfontosabb ezek közül a kormányozható torpedó.

A közlekedésügyi tanfolyamok természet-tani termében tartotta meg Klupathy az előadást Berger Krisztián közreműködésével. Első sorban rövid vonásokban ismertette a torpedó kormányzásának rendkívüli nehézségeit s az eddigi kísérletek sikertelenségeit. A torpedó ma még nem az öntudatos hadviselés eszköze, hanem a vak véletlené. Ennek oka pedig az, hogy az eddigelé konstruált torpedó kormányzó eszközök magán a torpedó-lövegen vannak és magával a löveggel együtt a hullámok játékszerrei, amihez hozzájárul a torpedónaszád személyzetének majdnem beszámíthatlan lelkiállapota, mely a célzást, számítást teljesen kizárja. A Klupathy-Berger-féle torpedó új alapon mozog. A löveg a kilövetés pillanatában nem válik szabaddá, rabszolgája marad továbbra is a kilövő hajónak, melyről biztonsággal lehet tovább kormányozni őt, dacára annak, hogy a kilövő-állomással összekötve nincsen. A kormányzás a távkapcsolás alapján történik, eszközei a fény és a hang!

Bemutatta Klupathy tanár ezek után a távkapcsolás néhány olyan alkalmazási módját, melyeket a feltalálók alkalmaztak először. A demonstrációk egyenesen meglepők voltak. Villanyos világító testeket láttunk kigyuladni a feltalálók egyszerű fűtőtestére. A sip hangjára felrobbant egy akna a szemünk előtt. Mozgásba jöttek kis csavarok és tisztán hanghullámok segítségével működött előttünk egy Morse-féle táviró felvevő szerkezete, ami a hajók közötti, tenger alatti táviratváltásnak volt sikerült és meggyőző demonstrációja. Kiszámíthatlan fontosságuk van ezeknek a távkapcsolási rendszereknek a vasuti szerencsétlenségek elhárításában is, mert lehetővé teszik, hogy a robogó vonatra vészjel adassék és tisztán fonetikai eszközökkel egy fék mozgásba hozassék, melytől a vonat automatické megáll.

Végül magát a torpedókészüléket mutatták be a feltalálók, egyelőre kocsik alakjában, mely a fűtőhenger és a fényező készülék sugárkévije hatása alatt olyan irányban halad, amint a feltalálók dirigálták. És látnak futni a kis kocsikat a megjelölt cél felé, pedig a kocsik kor-

mányszerkezete úgy volt kiállítva, hogy éppen az ellenkező irányban haladjon, de az érzékeny szerv, melynek feltalálása az feltalálók érdeme, engedelmessékedett a fény és a hang behatásának. Ezt az elvet alkalmazzák a feltalálók a kilövető torpedóra is, mely ezek szerint az ellenséges hajót ugyszólván üldözni fogja — hogy Klupathy ötletes hasonlatával éljünk — mint a vadász a nyulat, míg eléri és megsemmisíti.

A közönség, mely a magyar államvasutak vezető férfain kívül számos előkelő szakembert állott, mindvégig lelkes érdeklődéssel kísérte az előadást és annak végétől szívélyesen ünnepelte a két magyar feltalálót.

Dr. Gábor Gyula.

Közgyűlések.

Budapest, november 23.

Vasárnap a fővárosban és a vidéken is több egyesület tartott közgyűlést, amelyen az egyesületek szűkebb érdek-kérdésein kívül, számos, a magyar kultúrát közelről érintő ügyek is tárgyalásra kerültek.

A közgyűlésekről nyert értesüléseink a következők:

A jogászegylet közgyűlése.

A Magyar Jogászegylet vasárnap délelőtt tartotta a Budapesti Ügyvédi Kamara disztermében évi rendes közgyűlést Vavrik Béla elnöke alatt. A közgyűlést megelőzőleg Schwarzs Gusztáv udvari tanácsos, egyetemi tanár tartott nagyérdemű megnyitó előadást „Új irányok a magánjogban” cím alatt. Az igazgató-választmány évi jelentését, melyet dr. Szladits Károly egyetemi magántanár terjesztett elő, valamint a számvizsgálók múlt évi számadatairól szóló jelentést a közgyűlés egyhangulag elfogadta s számvizsgálóku Tarnai János kuriai, Harnos Gábor közigazgatási bírákat és Berczelli Antal ügyvédet, pénztárosul Vámosy Károly ügyvédet választotta meg, akinek számadatait szintén egyhangulag elfogadta. A Payer László pályadíj nyertesének nevét tartalmazó jelzés levelet bontották ezután fel, a bírálati jelentés felolvasása után. A pályadíjnyertes miének — A titok büntetőjogi oltalma — szerzője dr. Angyal Pál pécsi jogakadémiai tanár, akit a közgyűlés tagjai lelkesen megéljenztek.

Egyetemi hallgatók gyűlése.

Vasárnap délután öt órakor tartotta alakuló közgyűlést a Főiskolai Hallgatók Szabadgondolkodó Egyesülete dr. Székely Aladár elnöke alatt, mintegy kétszáz egyetemi hallgató részvételével, a Társadalomtudományi Társaság helyiségében. Az egyesület a Szabadgondolkodás Magyarországi Egyesületének fiókjaként alakult meg. A megalakulás során az egyes tisztségekre a következők választották meg: Elnök Polányi Károly ügyvédjelölt, főtákar Klein Zsigmond orvostanhallgató, jegyző Bihari Arnold orvostanhallgató, főpenztárnok Turnovszky Sándor joghallgató, ellenőr Bácsy Dénes joghallgató.

Vasutasok ünnepe.

A Vasutas Szövetség központi vezetősége vasárnap meglátogatta a szabadkai kerületet, amely ez alkalomból diszközgyűlést tartott. Gróf Batthyány Tivadar szövetségi elnök a reggeli gyorsvonattal utazott el Bakonyi Samu és Lovász Márton országgyűlési képviselők és a szövetség tisztikarával Szabadkára. A szövetség részéről: Kramer Gyula ügyvezető-alelnök, Lorber József titkár, Fábrián László lapszerkesztő és számos központi tisztviselő. A szabadkai állomáson a város közönsége nevében dr. Biró Károly polgármester, a szabadkai függetlenségi párt nevében Mukics Simon országgyűlési képviselő üdvözölték gróf Batthyány Tivadart. Ezután hosszú kocsisorban a 48-as szabadság emlékoszlophoz vonultak, amelyre gróf Batthyány Tivadar tette le a szövetség koszorúját lelkes szavak kíséretében. A gyűlésen gróf Batthyány Tivadar elnökölt, akinek megnyitó beszéde után több indítvány terjesztettek elő. Délben százötven terítékű banket volt, melyen számos toaszt hangzott el.

A Sorompó diszülése.

Nagy és előkelő közönség jelenlétében folyt le tegnap délelőtt Pestmegye székházának nagytermében a Sorompó Országos Iparvédő Liga diszülése, melyen gróf Batthyány Lajos elnökölt. A gyűlést a Himmusz nyitotta meg, amelyet az egyetemi énekkarok adtak elő Hackl N. Lajos karigazgató vezetésével. A megnyitó beszédet dr. Téglás Géza a Sorompó ijesági elnöke mondotta. Azután gróf Batthyány Lajos üdvözölte a közönséget s kifejtette a Sorompó feladatát a nemzet minden osz-

tályában. Utána Germán Gyula titkár olvasta föl gróf Apponyi Albert és Kossuth Ferencz fővédőnek a Ligához intézett levelét. Majd Nagy Emil országgyűlési képviselő nagyhatású ünnepi beszédet mondott. Azután Schindler Mari, Sebessy Olga, bogáthi Hajdu Irén, Detze Aranka és Rákos Mariska énekeltek hazafias dalokat és szavaltak, K. Szász Béla pedig fölolvasta a „Modern hazafiság és a Sorompó működése” című értekezését. Végül dr. Melha Armand ajánlatára megválasztották a két fővédőn kívül gróf Batthyány Tivadart, Justh Gyulát és Szerényi Józsefet védőkül, Dobieczki Sándort, Rákosi Jenőt és gróf Teleki Arvédet diszelnökökül, Téglás Gézárt ifjúsági elnökül, K. Szász Bélát alelnökül és dr. Janda Károlyt főtitkárral. Dr. Melha Armand és gróf Batthyány Lajos záróbeszéde és az énekkar Szózata fejezte be a közgyűlést.

A Védő-Egyesület értekezlete.

A Sorompó mai díszközgyűlése alkalmát felhasználva a Tulipánszövetség Magyar Védőegyesület vidéki fiókjainak képviselői és vasárnap délután gróf Batthyány Lajos központi elnök vezetése mellett az egyesület helyiségében értekezletet tartottak avégből, hogy a vidéki fiókok által követendő munkaprogramot közös egyetértéssel megállapítsák és a vidéki fiókok egymással való érintkezése által az eszme követésére legalkalmasabbnak vélt módokat megbeszéljék. Batthyány Lajos elnök az ülést megnyitván, üdvözli a vidéki képviselőket. Ligart János ismertette ezután az értekezlet célját. Ezután felolvasta a központ által készített munkatervet, amelyet az értekezlet pontozatonként és csekély módosításokkal magáévá tett. Az egyes vidékek képviselői sorra ismertették egyesületük eddigi munkásságát és vázolták azokat a terveket, amelyek az egyesületek vezetőit ezidő szerint foglalkoztatják. A vidéki fiókok nevében végül Czobor Mátyás zalaegerszegi képviselő mondott köszönetet a vezetőségnek fáradtságot nem kímélő munkásságáért.

Tanárok gyűlése.

Az Országos Polgáriiskolai Tanáregyesület tegnap tartotta gyűlését. Tudomásul vette, hogy Donszky Lukács lemond a hivatalos lap szerkesztőségéről. Együttal megbizta Vollenszky Gyulát az ideiglenes szerkesztéssel. Felolvasták ezután a kultuszminisztériumnak ama leiratát, amely szerint az Országos Közoktatási Tanácsba a megüresedés arányában tanítónöket is fognak kinevezni. Tárgyalták ezután a polgári iskolai törvénytervezetet. Ennek a célja a hétszintű polgári iskola propagálása, továbbá a polgári iskoláknak a tanfelügyelők köréből való kivétele és külön főigazgatóságok alá való helyezése. Végül a gyűlés az apácza intézetek megrendszabályozását tárgyalta. Elhatározta az egyesület, hogy karácsonyi nagygyűlést december 28-án délután négy órakor tartja meg a Wesselényi-utcai polgári iskolában.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Pestvármegye közgyűlése. Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye november hó 30-án, délelőtt 10 órakor a vármegyehez nagytermében rendes közgyűlést tart, amelyen az állandó választmány által előkészített tárgyakon kívül a következő ügyek is sorra kerülnek: Vecsés község határozata a segédtegyező és végrehajtó fizetésének felemelése iránt, Kiskörös határozata a kiskörös-bajai h. é. vasut segélyezése tekintetében hozott határozatának módosítása ügyében, Rákospalota határozata Ambrus Vilma magánpolgári leányiskolájának segélyezése tárgyában, Ujpest határozata az Árpád-uti körzetben felállítandó áll. elemiiskola építési költségeire felveendő törlesztéses kölcsön ügyében, az 1909. évi fősorozásra polgári elnökök és orvosok kiküldése, Kiskunhalas városban megtartandó városi képviselőválasztás elnökének kirendelése tekintetében, stb.

Kecskemét városa tegnap rendkívüli közgyűlést tartott, amelynek napirendjén volt a bugaczi pusztá parcellázásának ügye. E 22,000 holdnyi területű földmennyiség sorsa hónapok óta izgatja a kecskeméti gazdákat. Eddig a pusztából közlegelő céljaira 12,000 holdat, a városi gazdaság céljaira pedig mintegy 2500 holdat használtak fel. Tekintettel a városi adósságnak évről-évre való túlnagy mértékben való felszaporodására, a városi hatóság azzal a tervvel foglalkozik, hogy a közlegelő céljaira lekötött területek egy részt kihasít, parcellázza és bérbeadja. A közgyűlés akként határozott, hogy a bugaczi pusztá ügyének tanulmányozására bizottságot küld ki.

Megint vasuti szerencsétlenség.

— Egy halott, egy súlyosan sebesült. —
— Saját tudósítónktól. —

Budapest, november 23.

A majdnem mindennap megújuló vasuti szerencsétlenségek és balesetek száma ma megint egygyel szaporodott. Az immár túrheterlenné vált helyzetet, — mint látjuk — a kereskedelemügyi miniszter rendelete sem segítette.

A mai szerencsétlenségnek is az alkalmazottakkal való takarékoskodás a közvetlen okozója. A rákosi teherpályaudvarról jövő tehervonat a dunaparti teherpályaudvaron összeütközött egy a pályaudvaron veszteglő tartalék-tehervonattal. Az összeütközés oly erős volt, hogy a tehervonat kalauzkocsija pozdorjává tört és huszonöt kocsi a hasznavehetetlenségig megsérült. A törmelék közé szorult vonatfékező rövid kintőlódás után meghalt, a vonatvezető pedig oly súlyosan sérült meg, hogy felépüléséhez kevés a remény. Az összeütközésnek az eddig megállapított vizsgálatból az oka volt, hogy a 75 kocsival ellátott tehervonaton csak öt fékező volt, kik a rendes időben adott jelre az árukkal teljesen megrakott vonatot nem bírták úgy fékezni, hogy a vonat a „Megállj!” jelzõtábla előtt megálljon. Az előirt szabályzat szerint ilyen vonaton legalább 8 fékezőnek kellett volna lennie.

Az esetről a következő tudósításaink vannak:

A katasztrófia.

A rákosi teherpályaudvarról a 2241. számú tehervonatonak négy óra huszonöt perczkor kellett volna a dunaparti teherpályaudvarra érkeznie. Azonban a vonat Rákoson, Kőbányán és a ferenczvárosi pályaudvaron sokáig vesztegelt, mert nagyon sok elegyet szedett fel. Csak hat óra tíz perczkor érkezett hetvenöt megtelt kocsival az összekötő hídnál levő duna-kezői Havetta József, Rácz Imre és Mező parti pályaudvarra Heider Kálmán vonatvezető, Haasz Péter mozdonyvezető és Pongrácz István fűtő, azonkívül öt fékezővel, névszerint: Mester Pál, Süttő Péter, Varga Pál, Gavrik Ferencz és Cser József. A vonaton szabály szerint legalább nyolcz fékezőnek kellett volna lennie.

A dunaparti teherpályaudvaron a kilenczdi kszámu váltón a szivattyúház előtt a hetedik vágányon állott negyvenöt kocsival a 3045. számú tartalék-mozdony, melynek vezetője Gundel Antal, fűtője Pollák Mihály és fékezője Havetta József, Rácz Imre és Mező Sándor voltak.

A rákosi tehervonat öt óra negyvenöt perczkor érkezett a ferenczvárosi pályaudvarra, honnét az állomásfőnök rögtön telefonon értesítette a dunaparti állomásfőnökséget a vonat elindulásáról. A főnök rögtön intézkedett, hogy a forgalmi főnök utasítsa a személyzetet abban az irányban, hogy a vonatot csak a Flóra-gyár előtti védjelzőig bocsássák, mert a hatodik vágányongányon, hová a vonatonak be kellett volna rognia, a tartalék tehervonatonak még hat kocsija vesztegelt.

A vonat rendes tehervonati sebességgel haladt előre, amikor a vezető Heider meglátta a „Megállj!” jelzõt, rögtön sipjelt adott a fékezőknek a fékezésre. Az öt fékező fékezett is, de a lejtőn lefelé haladó vonatot már nem lehetett megállítani s így nekiment a vágányon veszteglő tartalék-mozdonynak. A karambol óriási volt. Az egyik mozdony erősen belefuródott a földbe, a másik pedig felcsuszott. A szerkocs után levő kalauz-kocsi, miután kisiklott, pozdorjává tört, az utána elvő teherkocsi, mely libákkal volt megtömve, keresztbe ugrott ki a sinekből és erősen megrongálódott. Kisiklott és megrongálódott még huszonöt más áruval megrakott kocsi is.

Az áldozatok.

Heider Kálmán vonatvezető a nagy rázkódítás következtében kiesett a mozdonyból és pozdorjává tört kalauz-kocsi alá került. A szerencsétlen emberre eső törmelék borította, kezét és lábát törték és valószínűleg belső sérüléseket is szenvedett. Cser József segédfékező pedig, aki a kalauz-kocsiban tartózko-

dott, mikor látta a közelgő veszélyt, ki akart rohanni, de már későn volt, mert a keresztbe kiugrott teherkocsi és a kalauz-kocsi közé szorult, hol annyira összetörte magát, hogy rövid vergődés után kimúlt. Borzasztó látvány volt, amidőn a törmelék közül egy lábat és egy kezét lehetett látni kilógni, mely kezdetben meg-meg-rándult.

A mentés.

A szerencsétlenségről rögtön értesítették a rendőrséget, a mentőket és a Máv. üzletvezetőséget. A rendőrség részéről megjelentek dr. Császik Pál, Nemesszeghy és Glossz felügyelők, Krezsák és Streicher detektívvel. A mentők négy teljesen felszerelt kocsival dr. Körmöczy Emil vezetésével jelentek meg a helyszínen. Az államvasutak üzletvezetősége Justh főmérnököt küldte ki.

A kivonult mentőknek nagy és fáradtságos munka után sikerült a törmelék közé kímelni Heider Kálmán vonatvezetőt, kinek töréseit bekötözve, a Rókus-kórházba szállították. Cser Józsefet, miután a mentő orvos a törmelék közé kilógó kezének pulzusából következtette, hogy meghalt, nem várták meg, míg kiszabadítják rettenetes helyzetéből.

A vizsgálat.

A rendőrség és az államvasutak igazgatósága megindította a vizsgálatot. Elrendelte az összeütközött vonatokon levő összes személyek rögtöni kihallgatását.

Először Schwartz János állomásfőnök-helyettes hallgatta ki, aki — hir szerint — valómásában azt mondta, hogy a felelősség Schwiederszky Aladár forgalmi főnököt terheli, mert ő az adott parancs dacára is elmulasztotta a 2241. számú vonat előtt a „tilos” jelzést felállíttatni. A kihallgatás még a késő éjeli órákban is folyik.

UJDONSÁGOK.

Lakóhelyváltoztatás esetén arra kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy új címüket idejekorán közöljék velünk. Minden erre vonatkozó bejelentéshez szüksége van a kiadóhivatalnak egy czimszalagra, eselleg a régi lakóhely megjelölésére.

— Személyi hír. Hohenlohe Schillingfűrst Gottfried herczeg, akit a novemberi előléptetések alkalmával a Sopronban állomásozó Nádasdy huszárezred őrnagyává neveztek ki és felesége, Mária Henrietta főherczegnő, tegnap érkeztek meg Sopronba, új állomáshelyükre.

— A görög és a svéd király utazása. György görög király tegnap délelőtt Nápolyba utazott. A pályaudvaron bucsuzásra megjelent Tittoni külügyminiszter, valamint az angol nagykövet is. — Párisból jelentik, hogy a svéd királyi pár tegnap délután odaérkezett. A pályaudvaron Fallières elnök és neje, valamint a hatóságok képviselői fogadták. A királyi pár a külügyminisztérium palotájába hajtatott. Utközben a közönség ovációban részesítette őket. Fallières elnök este a svéd királyi pár tiszteletére lakomát adott. A svéd király este a diplomáciai kart fogadta és az urakkal szívesen beszélgetett.

— Kossuth Ferencz állapota. Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter állapotában állandó és tartós a javulás. A miniszter már föl-kelt az ágyból és rendszeresen, nagy buzgalommal végzi hivatalos dolgait. A legközelebbi napok egyikén már el is hagyhatja a betegszobát. Kezelőorvosa, dr. Müller főrendiházi tag, most is naponta látogatja. Kossuth a vasárnapot egészen a munkának szentelte, magánfeleket azonban nem fogadott.

— Uj udvari tanácsos. A király Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter előterjesztésére a hazai ipar terén szerzett érdemei elismeréséül Thék Endre butorgyárost, a budapesti kereskedelmi és iparkamara és az országos iparegyesület alelnökét az udvari tanácsosi czimmal tüntette ki. Az erre vonatkozó okmányt Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter megbízásából Szerényi József v. b. t. t. államtitkár ma délután személyesen nyújtotta át Thék Endrének, aki súlyos betegsége óta még mindig a szobát őrzi. A kintitüntetést a hivatalos lap legközelebbi száma fogja közölni.

— **A császár és császárné temetése Pekingben.** A kínai császár és az özvegy kínai császárné temetési szertartása szombaton kezdődött. A gyászszertartás külsőségei valóban színpompás látványt nyújtanak. A császári palota előudvarai a sárga selyemmel díszített ugyan-csak sárga színű díszkocsikkal, valamint a sárga takarókkal felszerelt tevékkel, öszvérekkel és lovakkal vannak telve. A követségek tagjai ugyancsak szombaton fejezték ki részvétüket a régensherceg előtt. A követségek tagjait Csing, Juansikái és Natung hercegek vezették a ravatalos termekbe. Az utvonat mentén a magas állami méltóságok százai állottak fehér prémekekkel díszített díszöltönyeikben, mögöttük pedig a palotaszolgák és palotatorok hatalmas serege foglalt helyet sárga, fehér, fekete és kék ernyőkkel, valamint nehéz párdúczbőrből készült egyenruhákban. Csung régensherceg a császár koporsójának baloldalán állva fogadta a követ-ségek részvételét.

— **A kiténtetett államtitkárok.** Jelentettük már, hogy a király a titkos tanácsosi méltósággal tünteti ki gróf Hadik János, Bolgár Ferenc és Tóth János államtitkárokat. A hivatalos lap vasárnap száma ad hírt erről a legfelsőbb elhatározásról. Ma délelőtt fél tíz órakor lelkes ünneplésben részesítette a kultuszminisztérium tisztikara Tóth János államtitkár az újonnan kinevezett belső titkos tanácsost, akit gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter üdvözölt:

— Az a gyorsaság, — ugymond, — amelyvel őfelsége tiszteltteljes előterjesztésemet elintézte és a szívvelyes modor, amelylyel ezt tette, bizonyosága annak, hogy őfelsége állami igazgatásunk minden részletét figyelemmel kíséri és teljes elismeréssel méltányolja a te fáradhatatlan és kitartó munkásságot, őszinte örömmel üdvözöllek titkos tanácsosi minőségében.

A miniszter beszédére Tóth János államtitkár a többi közt válaszolt:

Teljesen átérzem, hogy ez a kiténtetés, amelyben őfelsége kegyesen részesíteni méltóztatott, nem annyira az egyénnek, mint inkább a tisztviselőnek szól és így bátran mondhatom, hogy mindnyájunknak szól, akik itt a minisztériumban a magyar kultúra felvirágoztatásán lelkesen munkálkodunk és odaadásal fáradozunk.

Az éljenzés csillapulta után az államtitkár kezét fogott a megjelent tisztviselőkkel és ezzel a tisztelgés véget ért.

— **Étkező a belügyminisztériumban.** Gróf Hadik János államtitkár kezdeményezésére a belügyminisztériumban a főbb tisztviselők konyhát tartanak és együtt étkeznek az egyik teremben. Ezzel természetesen elérték azt, hogy fontos munkáikat az ebédre járással hosszabb időre ne kelljen megszakítani. Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter gyakran részt vesz az ebédeken.

— **Az alkotmánypárt vacsorája.** Az országos alkotmánypárt legközelebbi pártvacsoráját november hó 24-én, kedden este 8 órakor tartja meg a Hungária fehér éttermében.

— **A tudományegyetem kibővítése.** A budapesti tudományegyetem tanácsa a minap küldöttségileg kérte meg gróf Apponyi Albert közoktatásügyi minisztert, hogy a József-műegyetem Múzeum-köruti épületét, amelyből technikai főiskolánk a jövő évben lágymányosi új hajlékába költözik, engedje át az egyetemi tanítás céljára. A központi egyetemen ugyanis oly nagy a helyszűke, hogy előadási termekbe a beiratkozott hallgatóknak harmadrésze is alig fér be. Míg, ha a műegyetem régi épületét megkapnánk az egyetem, ott nyerne elhelyezést a bölcsészeti kar, a központi épület pedig kényelmes otthont nyújtana a hittudományi és a jogi karoknak. Apponyi miniszter elé időközben más terv is került, az, amely a műegyetem épületében akarja elhelyezni magát a kultuszminisztériumot. Kertész K. Róbert kultuszminiszteri műszaki tanácsos már el is készítette az átalakítás tervezetét. Ez az új építés oly óriási összegbe kerülne, hogy azért bizvást új miniszteri palotát lehet építeni. Az egyetemi tanács tagjai és képviselő-tanárai mindent elkövetnek arra nézve, hogy ez a terv ne valósuljon meg és a műegyetem épülete a tudományegyetemnek jusson.

— **Szent Erzsébet emléke.** Tegnap, vasárnap délelőtt féltizenkét órakor tartotta meg az Árpád-házi Szent Erzsébet-jubileum országos bizottsága Pozsonyban, a városháza nagy tanácstermében záró-ülését, amelyen határozni kellett az országos gyűlés eredményének, a kitűzött kegyeletes czélnak megfelelő felhasználásáról és beszámolni a kifejtett munkásságról. A záró-ülésen, amely a jubileumi bizottság védnökének, Izabella főhercegnének személyes elnöklése alatt ment végbe, egyhangulag megnyilvánult lelkesedéssel hozták meg azt a határozatot, hogy a befolyt jelentős összegből — királyunk ötvenezer koronás adományát is beleértve, — Szent Erzsébet-emlék gyanánt fokozottan több gyermek-otthont állítsanak fel és e czél megvalósítása érdekében a gyűjtött pénzeket, valamint a város által felajánlott telket a pozsonyi Szent Erzsébet Gyermek Otthon Egyesület részére engedik át.

Az ülés kezdetére jelzett időben pontosan megjelent a tanácsteremben Izabella főhercegné, főudvarmesternője, Wimpfen-Széchényi grófnő és szolgálattelvő kamarása, gróf Cappy Fülöp kíséretében. Az egybegyűlt előkező társaság megjelent a főhercegnét, aki elfoglalta az elnöki széket. Mellette az elnöki emelvényen dr. Kohl Medárd, a hercegprímás képviselője és gróf Zichy János az országos bizottság elnöke foglaltak helyet. A szépszámu résztvevők sorában ott voltak: Bittó Dénes főispán, Brolly Tivadar polgármester, báró Steininger Károly gyalogsági tábornok, hadtestparancsnok, Ruprecht Henrik altábornagy, honvédkerületi parancsnok, gróf Pongrácz Frigyes, a Szent Erzsébet Gyermekotthon-Egyesület elnöke, Rohrer Miklós, a királyi ítélőtábla elnöke, Giesswein Sándor kanonok, orsz. képviselő, Bónitz Ferenc szerkesztő, Pirhala Imre tankezelési főigazgató, Szápáry Ilona grófnő, a pozsonyi hölgybizottság majdnem minden tagja, azonkívül a megyei és a városi törvényhatóság számos tagja, a társaskáptalan tagjai, a katolikus autonómiai hitközség választmányának tagjai és még igen sok érdeklődő.

Kohl Medárd püspök, miután a főhercegnét üdvözölte, nagystíliú beszédében foglalkozott a jubileumra vonatkozó mozgalommal és annak minden részletével. Azután gróf Zichy János terjesztette elő határozati javaslatát, mely szerint az egybegyűlt anyagi eszközök és erőforrások a Pozsonyi Szent Erzsébet Gyermekotthon-Egyesületnek tulajdonába bocsájtatnak azzal a rendeltetéssel, hogy Szent Erzsébet emlékezetére gyermekotthonokat állítsanak, amelyekben — az intézmény katolikus jellegének állandóan és sértetlenül való fenntartása mellett, — másvallású gyermekek is szeretetteljes felvételt és gondozást találjanak. A határozati javaslatot egyhangulag elfogadták. Gróf Pongrácz Frigyes megleghangu üdvözlő beszéde után Izabella főhercegnő tiszta és folyékony magyarsággal a következőket válaszolta:

Hálás köszönetet mondok azon szíves szavakért, amelyekkel működésemről megemlékeztek. De nem engem illet az elismerés, hanem első sorban ő császári és apostoli királyi felségét, legkegyelmesebb urunkat, aki azért, hogy az országos ünnepegy fővédnökségét elvállalta, egyúttal annak fényes sikerét biztosította. (Lelekes éljenzés.) Nekem szolgált legnagyobb örömmre, hogy élére állhattam azon mozgalomnak, amely Árpád-házi Szent Erzsébetnek méltó emléket akart állítani Pozsonyban, születésének hetszázados évfordulója alkalmából. Az országos bizottság, amelynek fáradozásáért a legszívesebb köszönetet mondok, befejezte működését és az eredmény a magyar társadalomnak hazafiságát, áldozatkészségét és emberszeretetét dicséri. De dicséri egyúttal Pozsony város közönségének bölcsességét is, amely nélkül még nagyon távol állanánk a céltól. Most, hogy az országos bizottság intenczióinak megfelelően átveszi a pozsonyi gyermek-egyesület az eszközöket a szent czél megvalósítására, a legnagyobb megnyugtatósomra szolgál az, hogy ezen eszközök éppen a nevezett egyesület kezébe kerültek, amely egyesület védnökségét annál is inkább szíves örömmel vállalom el. (Hosszantartó lelkes éljenzés.) mert abban folytatását látom eddigi munkálkodásunknak. Remélem és óhajtom, hogy Szent Erzsébet emléke: a Pozsonyi Gyermek Otthon lehetőleg rövid idő alatt létesüljön, pedig úgy, hogy minél több gyermeket fogadhasson be. Őrizze meg állandóan katolikus jellegét és legyen egyúttal a valódi keresztényi felebaráti szeretet otthona azért, hogy az üdvözítő szavainak megfelelően:

„Hagyjátok hozzám jönni a kisdedeket” — benne nem kizárólag csak katolikus, de más vallású gyermekek is szeretetteljes felvételt találjanak. Ez a szellem töltse be a Pozsonyi Gyermek Otthont és akkor valóban Árpád-házi Szent Erzsébetnek emlétként emléket. Ugy legyen. (Lelekes éljenzés.)

Ezután általános lelkesedés mellett elhatározta a gyűlés, hogy a királyhoz hódoló táviratot intéz és annak elküldésével az elnökséget bizta meg, mire a főhercegnő zajos ovációk között az ülést berekesztette. Az országos bizottság ülésének befejeztével Izabella főhercegnő igen szíves hangon beszélt gróf Zichy Jánossal, Kohl Medárd püspökkel, gróf Pongrácz Frigyesrel és nejevel, Szápáry Ilona grófnővel, Bittó Dénes főispánnal és nejevel és Brolly Tivadar polgármesterrel, majd a jelen voltak lelkes éljenzésétől kísérve távozott.

— **Német és olasz diákok verekedése.** Az éretlenség és fiatal vér ismét óriási botrányokat provokált a bécsi egyetemen. Mint régebben néhányszor, zöld-olasz és német diákok össze-verekekedtek, mert más és más geográfiai határok közt születtek. Az olasz diákok kezdték az ösztözetűzést. Botokkal támadtak a német egyetemi hallgatókra s ebből általános verekedés lett. Mind a két részen igen sok diák többé-kevésbé súlyosan megsebesült. A mentők több kocsival vonultak ki, ambulanciát állítottak az előcsarnokban s bekötötték a sebesülteket. A mentők megjelenése még inkább felbőszítette a német diákokat, akik most elkezeredten rohantak az olaszokra. Vasbotok, vasöklelők kerültek elő s ebben a veszedelmes helyzetben az olaszok oldaláról tizenkét revolverlövés dördült el. A golyók majdnem kivétel nélkül találtak s néhány német diák összerogyott. Később kint, hogy a sebesültek nem súlyosak, a golyók lábukon érték a német egyetemi hallgatókat. Az olasz diákok már reggel közölték a rektorátussal, hogy az olasz egyetem érdekében való tüntetéseket folytatni kívánják. Képviselőik azonban megígérték, hogy az olaszok az aulában sem énekelni, sem beszédeket tartani nem fognak, kilencz órakor összegyűltek az olaszok az aulában, ahol nemsokára ezután a német nemzetiségiek is megjelentek. Az olaszok részéről elhangzott e kiáltás: Éljen a trieszti egyetem! amelyet a németek fütytyezővel fogadtak. Az olaszok erre a Garibaldi-himnusz énekeltek, a németek pedig a Wacht am Rheint. A szemben álló felek között boharcz fejlődött ki, amelyben több diák megsebesült. A közbelépő pedellusokat megverték. A német diákok panaszt emeltek amiatt, hogy az olaszok ólmos botokkal és revolverekkel jártak. A verekedés folyamán az olaszok részéről egyszerre csak több revolverlövés történt és több német diák többé-kevésbé súlyosan megsebesült. Végül kiszorították az olaszokat az aulából. A rendőrség az utcán többeket letartóztatott és megszállta az egyetemmel szemben levő kávéház bejáratát, ahol az olaszok gyülekezni akartak. A rendőrség ezután behatolt a kávéházba és megmotozta a diákokat, vajjon nincs-e náluk fegyver. A rektori hivatalban revolvereket, ólmosbotokat, boxereket és egyéb fegyvereket helyeztek el. A mai véres zavargások következtében az egyetemi tanács elhatározta, hogy további intézkedésig bezárja az egyetemet.

— **Házasságok.** Hlavay Kálmán Topi Erzsébet november hó 28-án az erzsébetvárosi plébániatemplomban tartja egybekelését.

Szele Alajos jáskiséri gyógyszerész örök hitveset esküdött Borody György városi t. ügyész és neje, Szendrői Székely Jozefa leányának Irénnek.

Vukov Darinka és Bérczy László e hó 25-én tartják esküvőjüket a VII. ker. erzsébetvárosi róm. katolikus templomban.

Dr. Varjas Lajos erdői ügyvéd eljegyezte Berger Irént Nyiresahotzból.

Dr. Holtzspach Odán székesfővárosi segédfogalmazó november hó 28-án, a belvárosi plébániatemplomban, oltárhoz vezető Popiel Ellát, Popiel Dénes főorvos leányát.

— **Nászajándékok.** leggyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán művészi ékszerterelepen, Budapest, VII. Erzsébet-körút 29. l. em. szerkezethők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— **Nagy katasztrófa a Kaspi tengeren.** Pétervárról jelenti egy távirati tudósítás, hogy nagy katasztrófa történt a Kaspi tengeren, mely katasztrófának minden valószínűség szerint száz halász esett áldozatul. A halászokat Asztrakában lepte meg a jégvihar. Nem tértek vissza a tengerről s nyomtalannul eltűntek. A Kaspi tengeren kutatják őket, de teljesen eredménytelenül!

— **Kitüntetés.** Törley József és Társa budapesti pezsgógyáros cég az idei, Londonban az „Earls-Court”-ban megtartott magyar kiállításon a „Grand-Prix” kitüntetést nyerte el, kiváló minőségű pezsgőjéért.

— **Egy negyvennyolczas pártelnök öngyilkossága.** Általános és mély részvételt kelt egész Rozsnyó városában, de általában politikai és társadalmi körökben is, hogy Farkas Jenő, a rozsnói függetlenségi párt elnöke önkézzel vetett véget életének. Farkas Jenő kilenczvenhárom esztendő volt. Maga írta meg egy hátrahagyott levélben, hogy nem tudja bevárni a természetes halált; az életet tehernek tartja, melytől revolverrel akart megszabadulni. Vasárnap délután temették el a város egész lakosságának részvételével. Koporsójára koszorút küldött a város és a megye egész intelligenciája s az egyesületek és testületek közül a gömörvármegyei honvéd-egylet, az urikaszinó, a rozsnói takarékpénztár, a függetlenségi és 48-as párt és még igen sokan. Farkas Jenő egyik nesztora volt a magyarországi ügyvédi karnak. A közbecsülésben álló öreg ur, aki ritka magas kort ért el, tevékeny szerepet játszott a szabadságharcban is, mint Klapka tábornok főhadbírója és végigszolgált a szabadságharcot Komárom várának feladásáig. Az ötvenes évek elején Rozsnyón ügyvédkedett s gróf Andrássy György országbíró uradalmának ügyésze lett. Amikor erről az állásáról leköszönt, megalapította a rozsnói takarékpénztárt és ettől kezdve Rozsnyó társadalmi életében vezetés szerepet játszott. Mint a rozsnói függetlenségi párt megalapítója és negyven éven át volt elnöke, különösen nagy érdemeket szerzett és az ő lelkes agitációjának köszönhető, hogy az Andrássyaknak ebben a főfészkében 1872-ben Máriásy Andor megválasztása által diadalra juttatta a függetlenségi lobogót. Két évtized előtt nyugalomba vonult és azóta csak a függetlenségi párt.

— **Alkoholbetegek és morfinisták szanatóriuma.** Az általános Közjótékonsági Egyesület a kultusz-minisztérium támogatásával Rákospalotán decemberben az alkoholbetegek és morfinisták részére szanatóriumot nyit. Az új szanatórium egyelőre csak tizenkét beteg felvételére lesz berendezve. Az egyesület kéri azokat, akik fel akarják magukat vétetni, hogy belépési szándékukat dr. Stein Fülöp orvosnál (IV., Semmelweis-utca 11.) jelentsék be. Az érdeklődőknek felvilágosítást dr. Lányi Márton főtitkár (VI., Eötvös-utca 8.) ad.

— **Száztelek tüzkatasztrófiája.** Késmárkról szomorú hírt hoz a táviró. Száztelek falut a tűz teljesen elpusztította. Hajnali négy órakor Százteleken Sirenko gazda csűrben tűz támadt, mely az orkászertü viharban rohamosan tova terjedt és az egész falut, a felvégi kocsma kivételével, teljesen elhamvasztotta. A nagyobb részt fából épült házak földig égtek. A tűznek két ember is áldozatul esett. Maidnem az összes háziállatok és az egész idei termény elpusztult. A tűz oltását megakadályozta az is, hogy a szárazság miatt a kutakban és a patakokban nem volt víz. Az egész falu lakossága koldusbotra jutott.

— **Életunt jogszigorló.** Tegnap délután négy óra tájban Ujpesten a Lőrincz-utca 84. sz. ház előtt mellbe lötte magát egy uriasan öltözött fiatal ember. Vértől sebbel terült el a kövezen s a járőrök a mentőket hívták hozzá, akik bevitték a gróf Károlyi-kórházba, ahol néhány órai szenvedés után meghalt. Az életunt fiatal ember Kritóczy Gábor jogszigorló, Kritóczy félegyházi takarékpénztári könyvelő fia. Itt végezte tanulmányait a budapesti egyetemen s itt is lakott a fővárosban az Üllői-uton. Valószínű, hogy szerelmi bánatában lett öngyilkossá.

— **Kigyuladt petróleum-tárna.** Boriszlávból jelentik: Tegnap késő éjjel a Wolamka-Grabenben lévő és a Kus-czég tulajdonát képező Bansai két petróleum-tárnában, mely naponként harmincz vagon nyersolajat ad, tűz támadt. Az égő nyersolaj szétomlott az árokban és a Julius és Petroleum-tárnákat, amelyek egy berlini társaság tulajdonát képezik, valamint több a part mentén lévő épületet meggyújtott. Három tárna és több ház elpusztult. A Bansai-tárnában dúló tüzet előreláthatólag csak két nap alatt sikerül eloltani. Valószínű azonban, hogy kedvező szél esetén megakadályozhatják a szomszéd tárnákra való áterjedését. A tűz valószínűleg gyújtogatásból keletkezett.

— **Régi bűn.** Kilencz esztendő előtt Béja faluban egy gyilkosság, mely most került napfényre. Akkor Babos nevű zsóri pásztor és a fia szomszédjuknak, Oláh Mihálynak a közreműködésével agyonverték Csolti Ferencz kovácslegényt, amiért ez elrabolta a birkáját. Az áldozatot a határban egy árokban elrejtették. Erről a gyilkosságról Béján és Zsoron ugyszólván mindenki tudott és a két faluban nem akadt ember, aki följelentette volna a gonosztevőket. A gyilkosok terrorizálni tudták a két falut, amelynek lakói titokban tartották az egész rémtettet. De most már a gyilkosok zár alatt vannak. A napokban áthelyezték Zsorra Lénárd csendőrőrmestert, s ez meghallotta a régi históriát. Utána járt a dolognak és csakhamar letartóztatta a fiatalabb Babost és Oláht, akik tetüket be is vallották. Az öregebb Babos ezidőszent fogházban van. A hatóság elrendelte a holttest exhumálását.

— **Az auto-omnibusz.** Milanóból eredő távirati tudósítás szerint a Pavullo és Pievepelago között közlekedő automobil-omnibusz tegnap utközben a töltésről a mélységbe zuhant. Az utasokkal teli kocsi teljesen szétrombolódott és az utasok közül többen meghaltak, mások pedig súlyosan megsebesültek.

— **Tanító, mint felbújtó.** Egy minden emberi érzésből kivetkőzött tanító bünről ad hírt az a távirat, mely Lugosról érkezik. A krassószörénymegyei Szakazány kormalmában a múlt hónapban az ablakon át lelőttek az állami erdőőr, aki nyomban meghalt. A vizsgálat annak idején megindult, de csak most vezetett eredményre. A büntett elkövetésével gyanúsított két szakazányi ember most került kézre. Ezek bevallották, hogy a gyilkosságra a szakazányi görög-keleti iskola tanítója, Petrosco János biztatta fel őket, aki régi haragosa volt az erdőőrnek és a gyilkosság napján is volt közöttük szóváltás. Petroscot a tettesekkel együtt a lugosi törvényszékre szállították.

— **Harmincznyolcz kalóz kivégzése.** Lisszabomból táviratozzák az alábbi háborzongató esemény hírért. Portugál Guinea kormányzójának távirata szerint ma kivégeztek harmincznyolcz alantás törzsbelit, akik a Gebba-folyóról elraboltak egy hajót.

— **Nagy gyárégés.** Prága közelében óriási gyárégés volt. A Piette-féle pothalai tapétagyárban a tűzvész az egész gyári berendezést és a papirkészletet elhamvasztotta. A kár megközelíti a négyszáz-ezer koronát.

— **Szerencsétlenség a Missisippin.** New-Orleansből az a hír érkezik, hogy a Missisipi folyamon rémes szerencsétlenség történt. Egy folyamgőzcsóna a gőzkazán felrobbant. Attól tartanak, hogy tizenöt ember odaveszett.

— **Sikkasztó okmányszerző.** Cantacuzene román herceg le akarta tenni a magyar honpolgári esküt. Az ehhez szükséges okmányok beszerzésével Kisteleki Izsó Rákóczi-ut 16. szám alatti okmányszerző irodáját bízta meg. Kisteleki ezer korona ellenében megígérte, hogy az okmányokat a lehető legrövidebb uton szerzi be. A herceg lefizette az ezer koronát, de az okmányokat többszöri sürgetés dacára sem kapta meg. Kisteleki, hogy a herceg bizalmát ne veszítse el s hogy saját zsebébe még jobban megtömjé, azzal az ajánlattal állt elő, hogy szegődjön a herceg hozzá bizonyos összeggel társnak. Cantacuzene belement az üzletbe és nyolcz-ezer koronával a czég társtfőnöke lett. Kisteleki azonban, mikor jövedelemfelosztásra került a sor, a hercegnek nem tudott semmit sem abból adni és a kilenczezer koronával sem tudott elszámolni, miért a herceg sikkasztás címén feljelentést tett ellene a rendőrségen. A rendőrség megindította a vizsgálatot.

— **Fővárosi Orfeum.** Vasárnap, e hó 29-én lép fel legutoljára Sylvester Schaeffer a csoda-artista, kinek vendégszereplését oly nagy siker kíséri, aminőre még Budapesten sohasem volt példa. A művész eddigi fellépéseit kivétel nélkül az utolsó helyig eladott nézőtér nézte végig. Aki még eddig nem látta Schaeffert, jól teszi, ha jegyét előre váltja meg, mert a hátralevő néhány nap alatt igen nagy torlódás áll be. A jegyek elővételben való árusítását a nappali pénztár délelőtt 10—1 és délután 3—6 óráig végzi.

× **Zászlók, czimerek minden kivételben kaphatók** Llnhart színházi festőnél és díszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27 szám Árlegyzék Ingven.

× **Bob-hashajtó a legkellemebb, 10 fillér.**

× **Fodor-léle vívóterem a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordították a gyermektorna- és vívásra.**

6 **visit Fénykép 1 f50**
HUNNIA FÉNYKEPESZ.
BUDAPEST, KAROLY-KÖRUT 6.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) **Filharmoniai hangverseny.** Az idén a filharmonikusok nem nagyon erőltették meg magukat műsoruk összeállításával. Nagyobbszabású ujdonságot alig egy-kettőt tűztek ki előadásra és a magyar szerzőkkel is nagyon mostohán bántak. Nem hihetjük, hogy Bartók „Magyar suite”-jén kívül ne lett volna számbavehető ujdonság a magyar szerzők benyújtotta zenekari művek között. Persze sokkal kényelmesebb dolog volt a régi műsorokból böngészni, mint ujdonságok betanulásával vesződni. Az igaz, hogy ezáltal meglehetősen szűrke lett a műsor, ezzel azonban a t. urak nem törődnek és azt hiszik, hogy eleget tesznek a budapesti közönség izlésének, ha arról gondoskodnak, hogy minden egyes hangversenynek meglegyen a maga attrakciója egy-egy hírneves művész vagy művésznő vendégszereplése révén. Csak hogy ez csak másodsorban és mellékesen lehet a filharmoniai hangversenyek feladata. A főszereplő zenekari művek bemutatására kell a filharmonikusoknak fektetniük, ezt a hivatásukat pedig nem teljesítik kellő művészi ambícióval és lelkiismeretességgel. Hiszen helyes, hogy a régi klasszikusokat nem hanyagolják el; de nem szabad oly mostohán bánniuk a modernekkal sem, ha miattuk több próbát kellene is tartaniuk. Liszt és Strauss mellett Berlioz, Frank Cézár, Debussy, Charpentier, Regner és még sok más, akit közönségünk alig, vagy éppen nem ismer, igényt tarthatna a meghallgatásra. Magyar szerzőtől pedig minden hangversenyen kellene valamit előadni, nem pedig csak úgy elvétné, egyszer-mászor, mint most.

Meg kell azonban jegyeznünk, hogy olyan magyar kompozíciókból nem kérünk, amilyent a mai hangversenyen tálaltak fel nekünk. Nem tudjuk, ki az a Seiden, akinek „Humoreszk”-je a műsor egyetlen ujdonsága volt. A műsor csak annyit árul el, hogy ez álnév, amely alatt állítólag magyar szerző rejtezik. De mi kétségbevonjuk fajmagyarságát, mert igazi magyar nő bizonyosan nem választott volna német hangzású álnevet. Különben nem is érdekel a szerző kiléte. Csak azt nem értjük, hogy a filharmoniai társaság hogyan találhatta előadásra méltónak ezt a Strauss-féle allűrökkel föllépő, de egyebekben teljesen zöld, éretlen „Humoreszk”-et, amelynek minden humora csak arcfintorításokból áll. Meg vagyunk róla győződve, hogy a visszautasított magyar zeneművek közt volt akárhány, amelyet több joggal és nagyobb sikerrel adhattak volna elő.

A hangversenyt Bach-Albert preludiuma és fugája nyitotta meg, amely mintha éppen csak arra való lett volna, hogy előadása alatt a lipótvárosi hölgyek végig gukkerezhessék a közönséget és elbeszélhessék egymásnak a legutóbbi zsurok élményeit, valamint a legközelebbi zsurokra szőtt terveiket. A gyöngye taps, amely a pompásan előadott mű után felhangzott, csak azt mutatta ki újabbán is, hogy milyen kevesen vannak azok, akik igazán a zenei élvezet kedvéért látogatják hangversenyeinket. Különben a legnagyobb attrakció volt ma Vecsey Ferencz, aki néhány évvel ezelőtt mint „Feri” még csodagyermek-számba ment, ma pedig a külföldön is elismert nagy hegedűművészként jelent meg ismét előttünk. Beethoven hegedűversenyét választotta bemutató számának és a hatalmas műnek technikailag szinte kifogástalan, mély eszmei tartalmát pedig híven visszatükröző előadásával művészi érettségének fényes bizonyítékát adta. A közönség nagyon melegen ünnepelte a fiatal művészt, aki a szíves fogadást egy ráadásal köszönte meg. Mendelssohn „Skót szimfóniá”-ja fejezte be a hangversenyt, amely Kerner István karnagynak és művészi gárdájának is becsületére vált. a. k.

(*) **Hettyei Aranka betegsége.** A kolozsvári Nemzeti Színház drámai hősnője, a Budapesten is rekonszenvesen ismert Hettyei Aranka nagybe-

teg. Meghülésből eredt torokgyulladásra olyan komoly fordulatot vett, hogy betegyánál dr. Purjesz egyetemi tanár, dr. Gemersich és dr. Pataky konziliumot tartottak. Kolozsvárt a beteg művelésére iránt általában, nagy részvét nyilvánul.

(*) **Kamarai zene.** Vasárnap kezdette meg a Budapesti Kamarazene-Kör nyolcz estére tervezett hangversenyeinek sorozatát s az előjelek után itélve, igen érdekes előadásokban lesz részük az egyesület tagjainak. Ezuttal Boccherini vonós-ötöseinek két híres Menuetje s Haydn egyik vonós-négyese képviselték a kamarazene-irodalmat. Az est vendégei közül ahaí Koósa Adrienne pompás hanganyagával és meleg előadásával aratott osztatlan tetszést, Turri Peregrin pedig Mozart oboa-versenyében szép technikai készségével tünt ki.

(*) **A Magyar Tudományos Akadémia új másodelnöke.** Ma délután választotta meg a Magyar Tudományos Akadémia a Than Károly halálával megüresedett másodelnöki székét. Berzeviczy Albert elnök az ülés megnyitása után nyomban elrendelte a titkos szavazást, amelynek eredménye az lett, hogy Wartha Vincze miniszteri tanácsost, a Műegyetem rektorát nagy szótöbbséggel választották meg másodelnöknek.

(*) **A Petőfi-matiné.** A Sándor-utcai régi képviselőház üléstermében tartotta második matinéját a Petőfi-társaság tegnap, vasárnap délelőtt. A díszes közönség élénk érdeklődést tanusított a változatos program iránt. Herczeg Ferenc elnök távollétében Erdődi Béla köszöntötte a nagyszámú közönséget. A műsort Paulay Erzsike, a Nemzeti Színház fiatal szép művésznője nyitotta meg. Petőfi-nékné néhány költeményét adta elő s a hallgatóság lelkesen ünnepelte a művésznőt. Utána Ferenczy József, a társaság rendes tagja olvasta fel „Petőfi a külföldön és itthon” című értekezését. A tetszéssel fogadott felolvasás után Jeszenszky Nádai Ilonka lépett az emelvényre és Radics Béla zenekarának kísérete mellett néhány gyönyörű Petőfi-dalt énekelt és csengő hangjával tapsra ragadta a közönséget. Egyik dalát meg is kellett ismételnie. Szerémy Zoltán, a Vígsház tagja Petőfi-néket két komoly és két pajzán versét mondotta el ezután jóízű modorában. Megtapsolták érte. Végül Szávay Gyula, a társaság rendes tagja mutatta be „Beszélgetnek a csontok” című költeményét. A költőt e mélyen átértett versre az a magasztosan szomorú délelőtt hangolta, amikor a Petőfi-család csontjait egy közös kriptába helyezték. A legközelebbi matiné a jövő hónapban lesz.

(*) **Hegedűs Sándor emlékezete.** A Magyar Tudományos Akadémia mai összes ülésén áldozott néhai nagyevű tagjának, Hegedűs Sándor volt kereskedelemügyi miniszter emlékének. Az Akadémia ülésére ez alkalommal nagy és előkelő közönség jelent meg. Az emlékbeszédet Nagy Ferenc nyugalmazott államtitkár, az Akadémia rendes tagja tartotta, aki rendkívül szép és megható szavakkal róttá le az Akadémia kegyeletének adóját. A szép emlékbeszéd mélyen meghatotta a megjelenteket. Ezután az összes ülés még néhány folyó ügyet intézett el Heinrich Gusztáv főtitkár előadásában.

(*) **Dohnányi Ernő zongoraművész hangversenye** kedden, november 24-én este félnyolcz órakor lesz a Royalban. Jegyek a „Harmonia” zeneműkereskedésben (Váci-utca 20) kaphatók.

(*) **Karácsonyi vásár.** Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat karácsonyi vására ma nyílt meg az Iparművészeti Múzeum földszinti csarnokában. A Társulat elsősorban azt tartotta szem előtt, hogy a közönség olyan művészi értékű tárgyakat találjon a vásáron, amelyek karácsonyi ajándékoknak alkalmasak. A vásár valóban megérdemli, hogy a közönség, amely művészi magyart dolgot akar vásárolni, tömegesen felkeresse. Nyitva van, hétfő kivételével, hétköznapokon délelőtt 9 órától este 7 óráig, vasárnap délelőtt 9-től 1-ig. Belépődíj nincs.

(*) **Kabaret-Bonbonière.** A Teréz-köruti kabareten ma mutatták be az új műsort, melynek minden számát osztatlan tetszéssel fogadta a nagy számmal megjelent közönség. Különösen nagy hatást keltett a „Börze anket” című közgazdasági zsaturé, melynek a tözsdetanács üléseit perszifáló jeleneteit kítőző kacajjal honorálták. A kis komédia keretében közgazdasági életünk számos kitűnőségét mutatják pompás karikatúrában. Nagyon tetszett „Az első hó”-nak címzett verses és énekes monológ is, melyben többek között Eötvös Károly nevében, pompás humorral mondják el a vajda véleményét a hóról. Nagy sikere volt dr. Szalai Józsefnek is, mint konferenciának.

(*) **Színházaink hírei:** A Nemzeti Színházban pénteken kezdődnek Schnitzler Artur „Szerelmeskedés” (Liebele) című darabjának próbái. A női főszerepben Medgyaszay Vilma fog vendégszerepelni, Ujházy pedig hosszú idő után ebben a darabban játszik ismét új szerepet. A bemutatót december 18-ára tervezik.

Az Operaházban holnap, kedden harmadszor kerül színre D'Albert nagyszerű új dalműve, „A he-

gyek alján” a következő szereposztással: Márta Szamcsi, Nurri M. Szoyer, Pepa Payer, Antonio Ambrusné, Rozália Váradi, M., Pedro Környei, Sebastiano Takács, Tomazzo Venczell, Nando Déri és Moruccio Dalnoki. Vezénylő karmester Márkus Dezső, rendező Alszegey Kálmán főrendező. (Évi bérlet 129.) Szerdán Swárdström Valborg vendégfellépésével „Lacme”-t adják. A vendégművész a czimszerepet ezuttal először énekli az Operaházban. Geraldot Arányi, Milecantát Szemere adja. (Évi bérlet 130, felemelt helyárak.)

A Vígsházban e hét legtöbb estélyét a „Visszatérés Jeruzsálemből” foglalja le. Ezenkívül a „Mennykőcsapás” kedden, a „Virraszt a szerelem” csütörtökön és a „Kutya van a kertben” szombaton kerül színre.

A Király-Színház a jövő héten operett-ujdonságot hoz. Bemutatja dr. Kacsóh Pongrácz új operettjét, a „Mary Ann”-t, amelynek szövegekönyve Zangwill regényéből készült. A darab czimszerepét Petrass Sári fogja kreálni. A bemutató a jövő hét második felében lesz.

A Magyar Színházban Hajó Sándor háromfelvonásos vígjátékával „A holnap”-al már teljesen elkészültek. A bemutató-előadás pénteken lesz; az utolsó főpróbát csütörtökön délelőtt tizenegy órakor tartják meg a sajtó meghívott képviselői előtt. A darabban, amely az előkelő társadalomban játszik, külön látványos a szoba, amelyet a három felvonáshoz Márkus László tervezett.

A Thália munkáseelőadásai. A Thália-Társaság holnap, kedden a „Siralomházban” és a „Höstenor” című előadásokat adja elő.

Elegáns férfiruhákat

szállítok mérték után és mérsékelt szabott árban.

Uj férfiruha bérletemet a ruha visszaadása nélkül

és a ruhatár díjtalan karbantartása mellett az előkelő urközönség figyelmébe ajánlom.

Deutsch F. Károly,
Budapest, VI., Andrássy-ut 1. l. em

FŐVÁROS.

(*) **A választási törvény.** Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter az új választási törvénytervezetet leküldötte a főváros hatóságának véleményezés végett. Dr. Bárczy István polgármester megbízta az elnöki ügyosztályt a törvénytervezet beható tanulmányozásával és utasította, hogy erre vonatkozó előterjesztését mielőbb tegye meg. A törvénytervezetet a kerületi előjárókon kívül a jogügyi bizottság fogja megvitatni.

(*) **A főváros budgetje.** A főváros pénzügyi és gazdasági bizottsága tudvalevőleg pénteken tartott ülésében kezdte meg a jövő évi költségvetés tárgyalását és a budgetet általánosságban el is fogadta. Mai folytatásos ülésén a részletes tárgyalásra tért át a bizottság. A tanácskozást dr. Vaszi-lievics János alpolgármester vezette. Az ügyosztály részéről dr. Bódy Tivadar tanácsos és dr. Márkus Jenő tanácsjegyző voltak jelen. A részletes vitát dr. Feleki Béla nyitotta meg s a személyi kiadások tételénél azt indítványozta, hogy a tanács tegyen előterjesztést a közgyűlésnek, hogy az árvaszéknel és a tisztí ügyészségnél is ugyanazon fizetési osztály előnyösebb fokozatában automatizce lépjenek elő a tisztviselők. Az indítványt elfogadták. A külterületi utak tételénél dr. Platthy György szólalt fel s azt javasolta, hogy kérjék tel a tanácsot, gondoskodjék póthitel után annak a 150.000 koronának a megszerzéséről, amely a légymányosi iparvágányok megépítéséhez szükséges, hogy az építkezést a tavasszal megkezdhessék. Ugyancsak dr. Platthy a világítási tételénél javaslatba hozta, hogy a Fehérvári-utat és a Kelenföldi-utat lássák a légszuszterberendezéssel. Az indítványokat Vossits Károly tanácsos felszólalása után elfogadták. A tüzoltói ki-

adások tételénél dr. Eulenbergs Salamon szólalt fel. A hazai képzőművészeti célokra előirányzott összeg felemelését gróf Festeticz Géza tanácsos kérte a tanács nevében. A bizottság a felemeléshez hozzájárult. Faller Ferencz tanácsos azt kérte, hogy az állami munkásközvetítő intézet segélyezésére vegyenek fel 20.000 koronát a költségvetésbe. Sándor Pál ezzel szemben amellelt érvelt, hogy a kért összeget ne adják meg. Dr. Vázsonyi Vilmos erkölcsileg lehetetlennek tartja, hogy az összeget ne szavazzák meg. Auer Róbert szerint a munkaközvetítő tevékenysége nem nagyon eredményes, de azért elfogadja a Vázsonyi indítványát. Sándor Pál és Faller tanácsos ismételt felszólalása után a bizottság magáévá tette Vázsonyi indítványát. A közszégi kenyérgyár tételénél Auer Róbert és Folkusházy tanácsjegyző szólaltak fel. A többi tételeket vita nélkül elfogadta a bizottság.

(*) **A pluralitás.** A kerületközi bizottság ma ülést tartott s megvitatta, hogy milyen álláspontot foglaljanak el Horváth Jenőnek a pluralitás ellen szóló indítványával szemben. Az értekezleten egyhanguan megállapodtak abban, hogy az indítvány fölött minden megokolás nélkül napirendre térnek. Nem bizonyos azonban, hogy a megállapodás végrehajtása sikerülni fog.

(*) **Görcsöni Dénes újságczikkkel.** A közgyűlésen Hecht Ernő interpellált, mert Fridreich István a belvárosi közszégi főreáliskola tanára Görcsöni Dénes néven a zsidó tanulókat becsmérlő újságczikkeket írt. A kerületközi bizottságnak ma tartott ülésén Bárczy István polgármester bejelentette, hogy mit fog válaszolni az interpellációra. Elmondotta, hogy a tanács a legnagyobb mértékben helyteleníti és eltiltja Fridreichnek az eljárását. Hivatalosan azonban nem járhat el vele szemben, mert a középiskolai tanároknak a kultuszminiszter a fegyelmi hatósága.

A kiváló bőr- és lithlamos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatás.

Főraktár Budapeston: ÉDESKUTY L.-nél.

TÖRVÉNYSZÉK.

Örökségi vizsály.

— A Pálffy és Wrba grófi családok között. —

Budapest, november 23.

Pálffy Leopoldina hercegasszony 1888. márczius 16-án bekövetkezett halálával megüresedett a Morvaországban fekvő jármeritz-i Kaunitz-féle hitbizomány. Az alapítólevél értelmében utódlásra csak azok vannak hivatva, kiknek házastársai ugyancsak alapítványszerű leszármazásúak, alapítványszerű származással bírnak, vagyis, kik 16—16 valóságos nemes öst képesek atyai és anyai ágról kimutatni és kiknek, mint legközelebbi várományos idösb gróf Wrba Rudolf jelentkezett, kinek felesége, szül. nemeskéri Kiss Krisztina. Ennek alapítványszerű leszármazását a Wrba-ág után következő várományosok, élükön gróf Pálffy Móricczal, megtámadták. Ennek folytán gróf Wrba Rudolf östáját az illetékes pestmegyei nemesi hatóság által, amelynek élén akkor Földváry alispán állott, 1891. június 28-án hitelesítette, mely hitelesítési záradékot ugyanazon évi június 29-én a belügyminiszter maga részéről megerősítette. Ezen záradékot 1893-ban néhai gróf Pálffy Móricz perrel támadta meg az illetékes pestmegyei nemesi bíróság előtt, hol a megyei ügyész indítványa folytán a nemességigazoló per 1894-ben szabályszerűen le is folytattattott. Ezen bíróság előtt gróf Pálffy Móricz személyesen jelent meg panaszosként ügyvédjével együtt, megtámadta az ösfa minden egyes részét, hamisnak nyilvánította az összes adatokat, kivéven mindazonáltal a Dubnitzon 1715. szept. 3-án született Szadeczky Catharina leszármazására vonatkozó anyakönyvi bejegyzést. Ezen időben gróf Pálffy János, saját nyilatkozata szerint, személyesen átkutatta Magyarországnak és Erdélynek összes anyakönyveit, melyek a Wrba-féle ösfa adatainak szolgáltak. Dubnitz, gróf Pálffy lakhelyétől, Szomolánytól mindössze három órajárásnyira fekszik. A magyar nemesi bíróság, az érvényesített összes kifogások megvizsgálása és a per rendes lebonyolítása után, panaszost elutasította és gróf Wrba östájának hitelesített voltát 1894. június 25-én ítéletileg is megállapította. Ezen ítéletet gróf Pálffy felebbezése folytán Perczel Dezső m. kir. belügyminiszter, mint legfőbb nemesi bíróság, 1895. évi márczius 4-én helybenhegyta. Így ez jogerőre emelkedett. Ezekután az ösfa a német lovagrend és a osztrák minisztérium elé terjesztetett. Mindkét hatóság, újabb felülvizsgálat után, ellátta az östát a hitelesítési záradékkal. A Pálffy grófok ezzel természetesen nem voltak megelégedve és megtámadták az östát a brünni hitbizományi bíróságnál, hol azonban ugyancsak pervesztettek lettek. Gróf Pálffy Mó-

ritz felebbezése folytán a II. és III. bíróság is elismerte gróf Wrba Rudolf alapítványosul lezármazását és Jarmeritz részére beszavatoltatt.

Ezen eljárás évek hosszú során át húzódott. Sehol és egy alkalommal sem állítottat ezen örökösödési per során, hogy a dubnitzi anyakönyv meg volna hamisítva. 1902-ben gróf Pálffy József a kegyurasága alatt álló dejtői plébánia lelkésze által egy hitelített kivonatot szereztetett be a dubnitzi anyakönyvekből, mely alkalommal az érdekeltek egyike sem észlelt az eredeti anyakönyvben semminemű szabálytalanságot. 1902-től 1904-ig terjedő időben ugyanezen lelkész — saját bevallása szerint — nyolcz ízben kutatott különböző alkalmakkor az anyakönyvekben, sőt fényképmásolatokat is készítettett oly czélból, hogy a Wrba-féle őstát megerősítse, anélkül, hogy bármi gyanusát talált volna. 1904-ben, tehát több mint tizenöt évi örökösödési vizsálya után, az időközben elhalt gróf Pálffy Mórca fia, Pálffy József hirtelen felfedezett a dubnitzi anyakönyvben egy első pillanatra szembeötlő durva hamisítványt, amennyiben a „Catharina” név, amely mint a Szadeczký-házaspárnak 1715. szeptember 3-án született leánya van az anyakönyvben bejegyezve, kivakartatott és ugyanezen helyen újabb tentával, idegen kézzel átiratott. A felek kívánságára a m. kir. kultuszminiszter bizottságot küldött a tényállás megállapítása czéljából. Ezen bizottságban résztvettek mindkét fél szakértői, kik egyhangulag megállapították, hogy ezen hamisítás hat, legfeljebb nyolcz éves keletű. Ezen vélemény alapján gróf Wrba Rudolf büntető feljelentést tett ismeretlen tettesek ellen a trencsényi ügyészség előtt, mely a nyomozást el is rendelte. Az eskü alatt kihallgatott dubnitzi plébános megerősítette, hogy 1902-ben hamisításnak még nyoma sem volt. Ugyancsak az eskü alatt kihallgatott Spórer Tivadar határozottan vallotta, hogy 1891-ben, amidőn az ősa alapjául szolgáló keresztlevél kiállított, az eredeti anyakönyvben hamisításnak nyoma nem volt. Ochaba lelkész, gróf Pálffy megbízottja, aki két évig (1902—1904-ig) kutatott az anyakönyvben, ott semmi változást nem észlelt. Négy bírósági hivatásos irászakértő pedig — kiknek a bíróság az inkriminált bevezetést vizsgálat czéljából kiadta — egyhangulag odanyilatkozott, hogy a hamisítás legfeljebb hat évvel ezelőtt történt, továbbá, hogy az eredeti bevezetést ma már nem lehet kibetűzni, hogy azonban nincs kizárva, hogy ott eredetileg is Catharina állott és a hamisítási manipuláció csak az eredeti bevezetés gyanússá tétele czéljából lett elkövetve.

Ezen szakértői megállapítás után gróf Pálffy kérelmére újból elrendeltetett a mikroszkópi vizsgálat, melynek során az alkalmazott szakértők többsége, kik azonban vegyészek és nem irászakértők voltak, odanyilatkoztak, hogy az inkriminált helyen a Catharina szó nem lehetett. Ily módon két egymással homlokegyenest ellenkező szakértői vélemény áll szemben, mely vélemények egyike sincs a másiknak alárendelve.

Legújabbán kihallgatták ismét Spórer Gyulát aki előbbeni vallomását megerősítette és annak bizonyítására, hogy 1891-ben a kutatást az akkori plébános maga végezte egy irón kijegyzést produkált, melyet ő akkorában azon időközben elhunyt plébános-tól kapott. Ezen kijegyzés a Catharina születésére vonatkozó tételt tartalmazta nyilván oly czélból, hogy Spórernek, aki akkor vele együtt kutatott, megmutassa, hogy ezt találta, vajon ez-e azon adat amit ő keres. Amidőn azonban a plébános ezen adatot kiírta, tévedésből Catharina helyett Antonius írt, s midőn tévedését észrevette, fölébe írta a helyes Catharina nevet. Ennek alapján most már bebizonyítottának mondják azt, hogy ez ügy eredeti bevezetés csak Antonius lehetett, s dacára annak, hogy az ügy a nyomozati stádiumból még ki nem lépett, már azt merik állítani, hogy meg van állapítva a bíróság útján az, hogy a hamisítás nemcsak Wrba érdekeiben, hanem néhai gróf Wrba Rudolf értelmi közreműködésével történt. Ezen merész állítás miatt gróf Wrba Rezső, kinek felesége Elvira bajor kir. hercegnő, jogtanácsosa, dr. dombóvári Dombóváry Géza ügyvéd útján holtak ellen elkövetett rágalmazás czimén megteszi a törvényes visszatorló lépéseket.

§ Szivák Imre ünneplése. Szivák Imrét, a budapesti ügyvédi kamara elnökét kitüntetése alkalmából a tegnapi napon felkereste az ügyvédi kamara választmányának népes küldöttsége, amelynek nevében dr. Baracs Marcell ügyvéd ékes szavakkal fejezte ki a választmányi tagjainak őszinte örömet. Ugyancsak a budapesti ügyvédi kör választmányának küldöttsége részéről Szóhner Lajos elnök hozta el a kartársak meleg üdvözlését. Az ünneplést szivból köszönetet mondott a kollégák ragaszkodásáért.

§ Drága kamatok. Balog István lámpagyújtogatónak volt néhány száz koronája, amelyből hamarosan nagy vagyont akart teremteni. Ki is adta pénztét uszora kamatra Mericskai Vilmos hentesmesternek, akinek először négyszáz koronát, majd két ízben kétszáz—kétszáz koronát adott. A

megszorult hentesmester eleinte tizennégy, majd huszonegy és végül harmincz korona heti kamatot fizetett a tüke után, de a hitelező ráadásul néhány kiló húst vagy zsírt is kipréselt a hentesmestertől. Mericskai Vilmos végre is megunt a dolgot és följelentette uszora miatt a lámpagyújtót, akinek ügyét ma tárgyalta a törvényszék Füzesséry bíró elnöklésével. A vádlott védekezett, hogy nem kamat fejében kapta hetenkint a meghatározott összeget, hanem a hentesmester üzletében mint társ részes volt. A bíróság azonban a kihallgatott tanuk vallomásaival beigazoltattnak látta a vádlott bűnösségét s dr. Szigeti Gyula védekezése után Balog Istvánt uszora vétségéért 14 napi fogházra és 200 korona pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet ellen az ügyész sulyosbításért, a védő pedig felmentésért felebbezett.

§ A Polónyi—Lengyel-ügy. A kir. Kuriáról a múlt héten érkeztek le a Polónyi—Lengyel-féle rágalmazási sajtópör iratai a törvényszékhez. A büntetőtörvényszék nyomban kiadta az összes iratokat dr. Kiss István vizsgálóbírónak, hogy ejtse meg a kir. Kuria által elrendelt mederben pótlólag a vizsgálatot mindazon esetekre nézve is, amelyekre nézve az esküdtzéki főtárgyaláson a vizsgálat mellőztetett. A vizsgálóbíró ma kapta meg az iratokat s ha befejezi az újabb vizsgálatot, beteriesztí az ügyiratokat az ügyészséghez.

§ Letartóztatott „bankár”. Pár nappal ezelőtt a rendőrség ismét letartóztatta a szélhámos bankdirektort, Wechsler Gyulát, akit gründolásai révén repülő bankár néven ismertek a főváros környékén lévő falvakban. Wechsler Gyula 1903. évben kezdte meg bankigazgatói működését azzal, hogy megalakította a székesfővárosi III. kerületi takarékpénztárt, mint szövetkezetet, néhány ezer koronával. Az alapítás után első dolga volt, hogy tanulmányutra indult a főváros környékén fekvő községekbe újságról működésére hivatkozva, a környékbeli kisebb pénzintézeteket leleplezések fenyegetésével igyekezett rá bírni arra, hogy az ő bankjával fuzionáljanak. Ahol a fenyegetések kellő sikerhez nem jutatták, ott egy fővárosi krajczáros lap szerkesztőjével szövetkezve, alaptalan leleplező czikkkel kellemetlenkedett a környékbeli pénzintézetek vezetőinek. Működése abban merült ki, hogy a környékbeli hitelkeresők, kik legnagyobb részt irni és olvasni nem tudtak, váltóblankettákat szedett be s ezeket a megállapított hitelösszegeknél nagyobb összegre állította ki utólag s az ezen váltók visszleszámítolása után szerzett pénzből rendszerint részletekben adta ki a hitelkeresőknek a kölcsönösszeget. Midőn a hitelkeresők rájöttek a szélhámos repülő bankár manipulációjára, ez újabb és újabb bankokat alapított csak azért, hogy a váltók egy részét ezeknek nevében peresíthesse. Így alakult meg a Budapest Jobbparti Takarékpénztár Részvénytársaság. Idővel már e két intézettel sem tudta Wechsler üzlemit kellőleg leplezni s ekkor megcsinálta a Budaörs-Törökbalinti takarékpénztár részvénytársaságot, hogy ez által a kölcsönkeresőtől beszerzett váltókkal az előbbi intézetek által leszámított váltókat rendezhesse. Így történt meg, hogy Wechsler adóssai rendszerint egy kölcsönből kifolyólag mind a három intézetenél adóssak lettek, mert Wechsler minden kölcsönről utóbb kötelezvényt s ennek biztosítására váltót is vett ki s ez iratokat szétválasztva, más-más intézet javára állította ki. A büntető törvényszék vádpancája a veszedelmes embert 8000 korona óvadék ellenében eresztette ki. Szabadságát azonban nem sokáig élvezhette, mert időközben számos feljelentés érkezett be ellene váltóhamisítás miatt. A rendőrség ezen újabb feljelentésekre letartóztatta ismét. Dr. Kendy vizsgálóbíró már több ízben kihallgatta a szélhámos bankárt, aki természetesen tagadja a terhére rótt hamisítások elkövetését. A vizsgálóbíró a kihallgatások után elrendelte ellene a vizsgálati fogságot. Wechsler ez ellen felelőamodott, de a vádpancás helybenhagyta a vizsgálóbíró határozatát.

Nyilt-tér

☞ rovatban közzétételért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Dr. KALLAY ZOLTÁN

jogi szeminárium

Budapest, IV., Magyar-utoza 3. sz.

Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára.

Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel

SCHMIDL L. GYŐR

ajánl: kakaópórl, csokoládé és linom csukorakát.

Főraktár: VII., Erzsébet-körút 4.

WIKUS TATRA TEJCSOKOLADÉ

SPORT.

( ) Bajnoki mérkőzések. A használhatlan állapotban lévő pályákon lefolyt mérkőzések kevés szerepet mutattak. Szinte kómius látvány volt a játékosok nagy, de hiábavaló igyekezete, mert minden egyes bátrabb és nehezebb akciónak elpotyogás volt az eredménye. Ha az idő nem lesz kedvezőbb, sokkal jobb lenne a hátralévő bajnoki mérkőzéseket tavaszra halasztani.

I. osztályú bajnokságok: MAC.—FÖV., TC. 2:2. — MTK.—BTC. 1:0. — Ferencváros—Ty-pographia 2:2.

II. oszt. bajnokságok: Nemzeti SC.—Mü-egyetem 6:1. — 33. FC.—KAOE. 5:1. — Urak—III. TVE. elmaradt.

( ) Középiszkolai uszóverseny. A magyar uszósport történetében valóban páratlan az a siker, melyet a „Nemzeti Sport” három napos uszómegingén a nevezések és résztvevők számával elért. A fővárosnak 28 középiszkolája, a dévai főreál, az érsekújvári gimnázium, továbbá a bécsi florisdorfer gimnázium és Handelsakademie 300 diákja hatszázon felüli nevezéssel vaskos füzetté tették a verseny programját. Egyetlen téli uszodánk, a Rudas-fürdő szük medenczéje három napon át diákseregünk legjavának versengése volt azokért a szép díjakért, melyeket Budapest székesfőváros, a MAC, dr. Polónyi Dezső és Muzsa Gyula országgyűlési képviselők, Brüll Alfréd, a MTK elnöke és dr. Záhorszky István adtak. Friedrich Nándor szerkesztő és Donáth Leó jeles versenyzők vezetése mellett a lap szerkesztőségének tagjai példás rendben bonyolították le a versenyeket. A „legjobb középiszkolai csapat” czimét a bpesti piarista gimn. nyerte el, valamint a főváros diát is 13 ponttal a Baresay-utcaiak ellen. Brüll Alfréd vándordíjának győztese a IV. ker. reáliskola lett, a Nemzeti Sport stáéta-versenyében a II. ker. gimnázium, míg a Tetlmayer vándordíj egyéni győztese Baronyi András mellúzó rekorderünk lett, kitünő idő alatt.

1. Kezdők versenye 40 m. (V—VIII. oszt.) 1. Grosschmidt (piarista) 30.2 mp. 2. Weisz (VII. k. g.) 32.6 mp. 3. Kautzky (IV. k. r.) 34.2 mp., Halászt (VIII. k. g.), a második helyről diszkvalifikálták, mert már 5-öd oszt. 2. Staféta 3×40 m. (sprint). 1. Piarista (Novák, Beleznav, Baronyi) 1 p. 14.2 mp. 2. IV. reál (Rényi, Ádám, Petrovits) 1 p. 16.6 mp. 3. Baresay 1 p. 19 mp. — 3. Kezdők versenye 40 m. (I—IV. oszt.). 1. Müller (Déva) 25.8 mp. 2. Tamedly (ref.) 26.2 mp. 3. Bakács (ker. ak.) 27.2 mp. — 4. Tétényi emlékverseny 50 yard. 1. Baronyi (piarista) 26.4 mp. 2. Hentaller (Baresay) 26.6 mp. 3. Schwendtner (VIII. k. g.) 27.2 mp. — 5. Osztályverseny I—II. oszt. 40 m. 1. Novák (piarista) 31.6 mp. 2. Szőke (István-uti gimn.) 34.6 mp. 3. Morell (II. k. reál) 35.2 mp. — 6. Osztályverseny III—IV. oszt. 40 m. 1. Róth (V. k. g.) 26 mp. 2. Wenk (III. k. g.) 26.4 mp. 3. Szigeti (I. k. g.) 26.6 mp. — 7. Staféta (vegyes). 1. II. k. gimn. (Lindner, Nagy J., Nagy G.) 1 p. 27.8 mp. 2. Holtversenyben a II. k. reál (Erdődy, Gööz, Schweckhardt) és Baresay (Agulár, Kovács, Hentaller) IV. a III. k. g. — 8. Junior 80 m. 1. Rényi B. (IV. k. reál) 57.4 mp. 2. Schweckhardt (II. k. reál) 58 mp. 3. Petrovits (IV. k. reál) 58.4 mp. — 9. Vendégek versenye 100 m. 1. Reisenleitner (Déva) 1 p. 20.8 mp. 2. Hunyadi (Érsekújvár) 1 p. 48 mp. — 10. Hátúszás handicap 60 m. 1. Gööz (II. k. reál) 10 mp. h. 58.2 mp. 2. Ádám A. (ker. ak.) 12 mp. h. 60 mp. 3. Kiss F. (ref.) 0 mp. 1 p. 04 mp. — 11. Osztályverseny VII—VIII. oszt. 80 m. 1. Schwendtner (VIII. k. g.) 54.6 mp. 2. Ádám S. (bely. reál) 57 mp. 3. Beleznav (piarista) 57.4 mp. — 12. 200 m.-es handicap. 1. Tamedly (ref.) 3 p. 24.2 mp. h. 2. Apor E. (VII. k. g.) 20 mp. h. 3 p. 25.4 mp. 3. Wendelin (V. k. r.) 29 mp. h. 3 p. 25.8 mp. — 13. Meilhandicap 80 m. 1. Demján (ip. isk.) 5 mp. h. 1 p. 19.8 mp. 2. Kovács (VII. k. g.) 12 mp. h. 1 p. 20 mp. 3. Szőke E. (István-uti g.) 7 mp. h. 1 p. 20.4 mp. 4. Hollósi (Érsekújvár) 0 mp. h. 1 p. 24.2 mp. — 14. Handicap 60 m. 1. Erdődy (II. k. g.) 2 mp. h. 46.6 mp. 2. Weisz J. (ref.) 5 mp. h. 48.8 mp. 3. Herresbacher (II. k. g.) 3 mp. h. 49.2 mp. — 15. V—VI. oszt. verseny 60 m. 1. Nagy (II. k. g.) 40.8 mp. 2. Ádám A. (ker. ak.) 41.4 mp. 3. Petrovits (IV. k. reál) 41.6 mp. — 16.

Meghívási gyorsaság, 50 yard. 1. Donath (MAFC) 25.6 mp. 2. Onody (MUE) 26.4 mp. 3. Olasz A. (FTC) 27 mp.

KÖZGAZDASÁG.

Az Erzsébetvárosi Bank r.-t. üzletei. Ismeretes, hogy az állami vasgyárakból kikérülő összes nyersvasak értékesítését eddig Juhos Gyula és Társa cég végezte. Ez a közvetítés igen nagy és igen jó üzlet volt. Érthető tehát, hogy a megbízott cég nem igen óhajtott tőle megszabadulni. Mindazonáltal, mint már nyilvánosságra jutott, Ehrlich G. Gusztáv, a nagybefolyású erzsébetvárosi városatya befolyására a kormány megvonja a Juhos-czegtől a megbízást s — mint értesülünk — azt a Budapest-Erzsébetvárosi Bank R.-T.-ra ruhazza át, amely kisbank tudvaleg legutóbb vas- és fémáru-osztályt létesített. Még a mai protekciós világban is nagy meglepetést kelt ez a megbízás. Itt egy olyan üzletről van szó, amely körülbelül évente 800,000 koronát is jövedelmezhet, viszont az államnak nagy érdeke, hogy ez a vasértékesítés olyan kezekben legyen, amelyek teljesen kialakult üzletkörrel rendelkeznek. Teljesen érthetően tehát a kormány válaszára, hogy egy e téren még egészen kezdő intézet fordul, mikor akár melyik nagy bank, amelynek áruosztálya már kiterjedt üzletkörrel rendelkezik, szívesen vállalkozott volna ez üzlet átvételére. Emellett még komolyan fenyegeti az államot az a veszély is, hogy ez az áruüzlet terén még teljesen kezdő intézet nem lesz képes ellátni azt a széleskörű és nehéz feladatot, amelyre vállalkozott.

Gazdák a vetések állásáról. A gazdák lapja, a „Köztelek” mai számában a következőket írja a vetések állásáról: „A földmivélsügyi miniszternek a vetések állásáról kibocsátott november 15-iki hivatalos jelentése meglehetősen sötét színben festi le a mezőgazdaság helyzetét. Az idei őszi időjárás oly mértékben megviselte a vetéseket és különösen azokat, amelyek fejlődésüknek még csak legkezdetlegesebb fokán vannak, hogy kitélelésük iránti reményünk nagyon kétséges, mert a fejlődésében visszamaradt növényzet gyenge szervezete csak igen csekély ellentálló képességgel bír az idei valószínűleg zordabb téli időjárással szemben. A hivatalos terméscsökkentés óta enyhébbre fordult az időjárás, csapadék is volt, a hótakaró pedig sok helyütt elolvadt. Ha ez az enyhébb csapadékos időjárás tartósabb lesz, még reményünk némi javulásra a vetéseket illetőleg, sőt esetleg az elmaradt őszi vetési munkálatok is befejezhetőek lesznek. Ki merne azonban erre építeni!”

Emich Gusztáv miniszteri tanácsos — viczinális igazgató. Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter legutóbb dr. Emich Gusztávot delegálta a Szepes-Béla—Podolini h. é. vasút részvénytársaság és a Poprádvölgyi (Poprád—Késmárki) h. é. vasút részvénytársaság igazgatóságába.

Fizetéseketelenségek. A bécsi hitelezői védegyelet a következő fizetéseketelenségeket közli: Günsberger József kereskedő, Eger; — Hartl János festékkereskedő, Budapest.

„El lett helyezve”... Tehát kicserélték a tőzsde hirhedett zárókövet, mely nemrég — lett elhelyezve, de arra az országos felzudulásra, mely a jó magyarság ellen való támadást nyomon követte, mindjárt el is tüntették. Az új zárókövet tegnap tették helyébe. Ennek felirata a következő:

„A Budapesti Áru- és Értéktőzsde épületének záróköve. — Elhelyeztetett az 1908. márczius 26-án tartott rendes közgyűlésen.”

No, egy kissé később!

A Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság november 21-én este 6 órakor tartotta XIII. évi rendes közgyűlését Székely Ferenc elnöke alatt. A közgyűlés az intézet két halottjának, Révai Sámuelnek és dr. Bleuer Samunak emlékét jegyzőkönyvileg megörökítette. Az 1907/8. XIII. üzleti év tiszta nyeresége 63.734 korona 44 fillér, illetve az előző évről áthozott 8907.24 korona maradvánnyal együtt 72.641.68 korona. A közgyűlés az igazgatóság javaslatához képest azt határozta, hogy az alapszabályszerű jutalékok levonása után fennmaradó tiszta nyereségből 10.000 korona a tartalékalap gyarapítására fordítassék, a társasági részvények 13. számú szelvénye 12 koronában (6%) legyen beváltva, az azután fennmaradó 1257.45 korona pedig a jövő üzleti év számlájára vitessék át.

A budapesti kamara a bortörvény ellen. Arra a meglepetésszerű hírre, hogy a képviselőház már mai ülésében tárgyalni kezdi a bortörvényt, arra indította a budapesti kereskedelmi és iparkamarát, hogy mellözve minden kritikai észrevételt, amelyet a javaslat tárgyalásának jelen előrehaladott stádiumában célravezetőnek úgysem tartana, sürgős kérvénnyel forduljon a kormányhoz, amelyet a kamara megbízásában ma délelőtt a képviselőházban adtak át a földmivéls- és a kereskedelemügyi minisztereknek. A kamara beadványa a fájdalmas sajnálkozás rezignációjával állapítja meg a kereskedelmi érdekek megbecsülésének hanyatlását. Konstatálja, hogy egy kedvezményezett bortermő vidék befolyásos nagybirtokosainak vélt érdekei ismét előbbre helyeztetek a legitim kereskedelem érdekeinél. Aztán rámutat a törvényjavaslat 41. §-ára, amelyet a legsérlembenek mond az egészben, mert e szakasz szerint szabadságvesztéssel lesz büntethető az is, aki hamisított bort hoz forgalomba anélkül, hogy annak hamisított voltáról a leghalványabb sejtélemmel is bírna, vagy rendes gondosság mellett arról tudomást szerezhetett volna. Abból az elemi igazságból kiindulva, amely szerint véletlen kihágásokért, szándékoság, sőt még tudomáskéltői törvényellenességért szabadságvesztéssel sújtani jogállamban senkit sem volna szabad, felhívja azt a gyakorlati eshetőséget, hogy valamely kereskedő jóhírű bormelőlől jóhiszeműleg vett bort, amelyet tőle közvetlenül a fogyasztóhoz szállított el, ahol az a bortörvénybeütközésnek találhatik. Ez esetben nyilvánvaló, hogy a borhamisítást nem a forgalombahozó követte el, nyilvánvaló az is, hogy a forgalombahozó még csak nem is tudott, de nem is tudhatott a bor kifogásolható voltáról és mégis rajta verik el a törvényjavaslat 41. §-a alapján a port és pedig olyan büntetésnek rámerésével, amelynek nyilvánosságra kerülő híre egymagában elég arra, hogy a legbecsületesebb s leggondosabb borkereskedőnek existenciáját örök időkre tönkre tegye. Mert még ha a javaslat 44. §-a szerint az enyhítő körülmények túlnyomó voltára való tekintettel az elzárás pénzbüntetésé is változtatnék át, ez az átváltoztatás a borkereskedőkre mért halálos erkölcsi csapást már nem enyhíthetné. Tekintettel arra, hogy ez a legszolidabb borkereskedőkkel is megeshetik, tekintettel arra, hogy eshetőségek elkerülése csak a borkereskedelem üzleti forgalmának teljes megváltoztatása útján volna elérhető, még pedig csak oly megváltoztatása útján, amely mellett a borkereskedelem egyáltalában nem lehetne többé a legcsekélyebb mérvben sem rentabilis. A kamara e szakasz oly értelmű módosítását kéri a kormánytól, hogy a borkereskedőkre csak az esetben legyen elzárás mérhető, ha tudatosan hoznak forgalomba hamisított bort.

Ismétlő tanfolyamok az állatorvosi főiskolán. Darányi Ignác földmivélsügyi miniszter elrendelte, hogy a már működő királyi állatorvosok részére elméleti és gyakorlati továbbképzésük érdekében a jövő évtől kezdve, évenként két ízben és pedig február és október havában, négy-négy héten át ismétlő tanfolyamok tartassanak. Az ismétlő tanfolyam résztvevői csak olyan számban vétetnek fel, amennyit a tanítás érdeke megenged. A vidéki állatorvosok közül az érdemesek a tanfolyam elvégzése céljából a miniszter részéről segélyben részesülnek.

Német tőke magyar vasutban. Mint ismeretes, az utóbbi időben erősebb érdeklődést mutat a német pénzpiacz is vasuti papírjaink iránt. Így a Dresdener Bank és a Majna mellett levő Frankfurthban székelő Deutsche Eisenbahn Aktiengesellschaft most mintegy 4,160.000 korona összegben finanszírozza az 51 km. hosszú kassa—szerencsi h. é. vasutat. Ez a viczinális az első Magyarországon, melyen az államvasut — melynek kezelésében lesz — szerződés szerint külön bonyolítja le a személy- és külön a teherforgalmat.

A rendszerem abból áll, hogy angol és francia gyári raktárakban vásárolt 3-6 méteres legujob divatu minta gyapjuszövetekből mérték szerint készítik: finom öltönyt ... 21 frtért nagyon finom prima öltönyt ... 26

Borkiállítás Temeskutason. A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület erkölcsi támogatásával a Temeskutasi Gazdakör Temeskutason borvásárral egybekötött borkiállítást rendezett. A kiállítást e hó 21-én, délelőtt 10 órakor nyitotta meg a földmivélsügyi miniszter képviselőjében Hertelendy Ferenc főispán, kit Heszler Emil, a kiállítás igazgatója üdvözölt lendületes beszéddel. A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület képviselőjében Hertelendy főispánon kívül megjelentek Ferenczy Sándor, Otelik Péter, Wikel Gyula igazgató-választmányi tagok, Zathureczky Károly titkár és Nyászal Elek II. titkár. A várakozáson felül sikerült kiállításon 309 kiállító vett részt a verseczi borvidék majdnem minden fajta borával.

A magyar liszt ellen. Természetesen Ausztriáról, a mi szövetséges társunkról van szó, hol igazán érdekes megfigyelni, hogy mekkora gyűlölettel és idegességgel fogadják valamely magyar termény térhódítását. Így különösen az osztrák molnárok követnek el mindent, hogy magukhoz kerítsék Ausztria területén a nyilvános lisztzállítást. Hogy ezen a téren minő erőszakosságokat fejtenek ki, mutatja a következő eset: A felső-ausztriai salzburgi malomegyesület a minap terjedelmes panaszszal járult a hadügyminiszter elé. Ebben kifejti, hogy az idej felső-ausztriai hadgyakorlatok idején egy vöklabrucki malomtulajdonos pályázott a lisztzállításra, de minden igyekezete mellett sem kapta meg a szállítást, mert egy vöklabrucki lisztkereskedő, aki bizományosa egy magyar gőzmalomnak, olcsóbb ajánlatát vették figyelembe. A malomegyesület beadványában most azt követeli, hogy a hadügyminiszter indítson vizsgálatot és vonja felelősségre az élelmező ügyosztályt, amiért nem pártolja kellőképpen az osztrák malomipart. Megjegyezzük ez alkalommal, hogy az osztrák kormány csak a minap körlevelet intézett az összes helyi hatóságokhoz, melyben figyelmezteti ezeket, hogy a községi és állami intézetek (szegény- és árvaházak, menedékhelyek, stb.) liszt szükségletüket csupán osztrák malmoknál, illetve olyan kereskedőknél fedezzék, akik kizárólag osztrák malmok lisztgyártmányait árusítják. A körrendelet jelentéstételre hívja föl a hatóságokat arról, mennyire követték a szóbanforgó intézmények ezt a rendeletet. Kétségtelen, hogy ami kedves szomszédainknak jogukban áll olyan listzből csinálni nemzeti gombócukat, aminőből asztrák. Hogy az osztrák közszállítási törvény is megköveteli a honi árut, az is természetes. De amit ami czikkeinkkel Ausztriában a hatóságok elkövetnek, az már több, mint a hazai termelés támogatása: az már a szövetséges társ zaklatása. Ha az osztrák iparosoknak nem tetszik a szerb és a török bojkott, nincs joguk akkor hasonló erőszakos eszközökhöz nyulni a magyar termeléssel szemben sem. Majd lenne presszió a magyar kormány ellen odafönt Bécsben, ha hasonlóan viselkednék pl. az osztrák textiliparral szemben! Hiszszük, hogy a kormány föllép az osztrák hatóságok terrorizmusa ellen.

A Balkán és a malomipar. Három törökországi városban, Szalonikiben, Monasztirban és Üszkübben, vannak az Allatini Fréres nagy gőzmalmai, amelyeknek napi örlőképesége 30 vagon. Az Ottomán-bank, tekintettel a háborus előkészületekre, felszólította a tulajdonost a malmok sürgős rekonstrukciójára s az üzem emelésére. Sajnos, a malmok átalakítására csak svájci és németországi czegeket hívtak meg, magyart nem, jóllehet, az első berendezést budapesti gyárak szállították. — A belgrádi Zachária-gőzmalom és a paratschini — Nis melletti — gőzmalom összes termelését a szerb hadbiztonság kötötte le. — A budapesti Viktória-gőzmalom megbizottja, aki a szerb buza bevásárlása végett az ország belsőjében utazott, az import-paritás fölötti árajánlatok mellett sem tudott gabonát vásárolni.

Birói ítélet a munkaadók szervezkedése ellen. A munkaadók szervezkedésének igen sokat árt az az ítélet, amelyet a nagyváradi ítélőtábla hozott egy konkrét esetről kifolyólag.

Az aradi asztalos-, kárpitos- és esztergályosmesterek közjegyző előtt szerződést kötöttek a munkáskérdések egységes rendezése és a munkavállalás feltételeinek szabályozása érdekében. A szerződés-

Angol, francia és amerikai rendszerű KÉSZPENZÉRT félárban: ruházható minden ember finoman és elegánsan az országos Zélinger Samu

A rendszerem abból áll, hogy angol és francia gyári raktárakban vásárolt 3-6 méteres legujob divatu minta gyapjuszövetekből mérték szerint készítik: finom öltönyt ... 21 frtért nagyon finom prima öltönyt ... 26

Magyar-utca 3. sz. I. emelet. Kossuth Levegő-utca mellett

ben kötbér fizetésének terhével vállalták a feltételek teljesítését és a kötbér biztosítására üres váltóaláírást adtak, felhatalmazván az elnökséget a kirott pénzbírságok behajtására. Az ilyformán szervezkedett mesterek a múlt év vége felé elhatározták, hogy csak olyan munkást szabad felvenni, aki a mesterek munkaközvetítő irodája révén keres munkát és ott aláírja az iparhatóságilag jóváhagyott munkarendet. Az egyik szerződő asztalosmester ezt a megállapodást megszegte és olyan munkásokat állított be műhelyébe, akik a munkarend aláírását megtagadták. Ezért, előzetes figyelmeztetés után, kivették a 600 korona bírságot, illetve 600 korona erejéig pereiték az üres váltóit, nem a maguk nevében, hanem egy odaváló szövetkezet révén. Az aradi törvényszék fizetésre kötelezte az alperest, aki az ítéletet megfellebbezte. A nagyváradi tábla ítélete ki is mondja, hogy nem tartozik fizetni, mert amit a jog tilt, azt nem szabad és nem kell megtenni még akkor sem, ha vállalta is bárki akár a bírság terhe mellett is. „Az ipartörvény 162. §-a szerint ugyanis — így szól a tábla indoklása — érvénytelenek azok az összebeszélések, amelyekkel az iparosok azt célozzák, hogy az üzletük félbeszakítása, vagy a munkások, illetőleg segédek elbocsátása által ezeknek terhebb munkafeltételeket szabjanak, különösen azoknak munkabéret leszállítsák, ugyszintén érvénytelenek azok az egyezmények, melyek által azon személyek támogatása céloztatik, akik az ily összebeszélés mellett megmaradnak, vagy azoknak károsítása, akik azokkal szakítanak. A becsatolt szerződés ugyan nem tartalmaz olyan nyílt rendelkezést, amelyből arra lehetne következtetni, hogy a szerződő felek a munkások jelenlegi béreinek leszállítását, vagy az eddigi munkafeltételek súlyosbítását célozták volna, de a szerződés félre nem érthető rendelkezései így is alkalmasak arra, hogy a munkások jogos, illetve a viszonyok fejlődése által indokolt igényeinek érvényesülését meg nem engedett módon gátolják. Sérti ez a szerződés az ipartörvény 88. §-ában, ugy a munkaadó, mint a munkás javára megállapított azt a törvényes rendelkezést is, amely szerint az iparos és segéde közötti viszony, tehát a munkabér és fölmondás kérdése is szabad egyezkedés tárgyát képezi. Ugyanazon törvény 151. §-a szerint az ipartársulatok alapszabályai sem tartalmazhatnak olyan rendelkezést, amely az egyes tagokat a törvény alapján megillető jogok gyakorlásában megszorítaná, vagy akadályozná. Az ipartörvény szelleméből következtetve tehát érvénytelen minden olyan előleges megállapodás, amely akár a munkaadónak, akár a munkásnak szabad elhatározását korlátozza.”

Ez az ítélet a mesterek sorában igen nagy elkeseredést szült, mert nyilvánvaló, hogy a munkások hasonló jellegű szervezkedésével szemben a mesterek nem élvezhetik az ítélet miatt a paritást, hisz a munkások szervezkedése miatt szenvedett káráért a szakegyleteket pörölni nem lehet.

Felolvasás. A Magyar Építőművészek Szövetsége helyiségében november 25-én, szerdán este fél-élt órákor Medgyaszay István építész „A vasbeton művészi formája” czimű előadást tart, képek vetítésével.

Miskolc város kölcsöne. Már többször megtörtént, hogy Miskolc város két és fél millió korona kölcsönt vesz fel a Pesti Hazai Első Takarékpénztár, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és a Magyar Jelzálog Hitelbanktól. Ezt a kölcsönt — jelentik lapunknak — a város legutóbb tartott közgyűlése jóváhagyta.

Csöd. A budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszék e hó 21-én kelt végzésével Steinreich és Társa budapesti bej. férfiruhakereskedő ellen (VII., Károly-körút 19.) a csödöt megnyitotta és kinevezte csödbiztossá dr. Zimburg Arthur kir. törvényszéki albirót, tömeggondnokká dr. Pollacsák Károly ügyvédet, tömeggondnokhelyettesé pedig dr. Urbanovich Gedeon Zoltán ügyvédet. A követelések bejelentésének határideje december 27-ike. Felszámolási tárgyalás napja január 25, a csödváltmány megválasztásának napja január 27.

Temesvári pénzüzetek fuziója. Megtörtént, hogy a Délmagyarországi Gazdasági Bank Részvénytársaság igazgatósága a Temesvári Általános Takarékpénztár Részvénytársaság igazgatóságával történt megegyezés után elhatározta, hogy a Temesvári Általános Takarékpénztár összes aktívait s passzívait átvesszi s ezt a pénzüzetet magába olvasztja. A fuzió már korábban megtörtént, az Általános Takarékpénztár üzletei átvették s az átvevő Délma-

gyarországi Gazdasági Bank az üzletet a volt Temesvári Általános Takarékpénztár üzleti helyiségében „Délmagyarországi Gazdasági Bank Részvénytársaság jözsefvárosi fiókpenztára” czégg alatt folytatja. Amint értesülünk, a fuzió ügye már jogilag is rendeztetett, amennyiben a temesvári királyi törvényszék a fuziót jogérvényesen jóváhagyta. A volt Általános Takarékpénztár részvényei a kölcsönösen megállapított s jóváhagyott feltételek értelmében november huszonháromtól kezdődőleg Délmagyarországi Gazdasági Bank jözsefvárosi fiókpenztáránál gazdasági banki részvényekre lesznek becserélhetők. A fuzió következtében a Délmagyarországi Gazdasági Bank Részvénytársaság részvénytőkéje 1.660,000 korona, tartaléktőkéje a 700,000 koronát s az intézetnél elhelyezett betétek összege a hat millió koronát meghaladja.

A telepítés kérdésehez. Ez a czime Garai Benő tanulmányának, amely a telepítési probléma megoldására egész programot foglal magában. A munka bevezetésében a szerző a szabadelvű korszak helytelen gazdasági politikájának káros következményeit eseteli. Majd kifejti, hogy a föld nem lévén tőke, nem alkalmas kölcsöntőkék visszafizetésére. Ezért járadék-birtokok alakítását javasolja, amelyeknek birtokosa vételár helyett csak állandó járadékot fizetne. A járadék-birtokok alakításához, szükséges terület az állami jószágokból és a méltányosan megváltandó hitbizományi és egyházi birtokokból volna megszerezhető. Az akció pénzügyi teendőit egy e célra létesítendő bank végezné, amel yaz életbiztosítási eszme ügyes felhasználásával a birtok felszereléséhez szükséges tőkével is ellátná a telepeseket. — Mindezt igen alaposan és vonzó előadásban fejti ki a szerző s tanulmányát aktuálisá teszi az, hogy a telepítésről szóló törvényjavaslat legközelebb a képviselőház elé kerül. A munka Singer és Wolfnerél jelent meg; ára egy korona.

Az osztrák kikötők fejlesztése. Amióta a magyar tengerhajózás kinőtt a gyermekezipókból, az osztrák kereskedelmi körök óriási féltékenykedéssel néznek minden magyar tengerhajózási akciót. E mellett erősen készülnek a fokozottabb versenyre. Kikötőiket kibővítik, új hajókat építenek. Különösen fáj a fejük Fiume miatt. Hogy a magyar kikötő fejlődését megakasszák, nagy áldozatokkal fejlesztik — Triesztet, a versenytársat. Fokozott gyorsasággal építik a VII. sz. rivát, az új kikötőt, amelynek 13 hangarja lesz 93,000 m² területtel, míg a régi kikötő 18 hangarjának csak 54,000 m² területe volt. Mindegyik hangar napi 1000 tonna üzemre lesz berendezve, ugy, hogy a trieszti kikötő teljesítő képessége így a mainak háromszorosára emelkedik. Csak aztán forgalom is legyen hozzá.

Erdészek tanácskozása. Az Országos Erdészeti Egyesület az évi rendes közgyűlését december 13-án, délelőtti 10 órákor, Budapesten saját helyiségeiben tartja meg. A közgyűlésen választják az egyesület elnökét, két alelnökét, választmányi tagjait s a számadás-vizsgáló bizottságot. A választmányból az alapszabályok értelmében kilépnek, de újból választhatók: Arató Gyula, báró Feilitzsch Artur, Hangay Géza, Hirsch István, Podhradszky András, Tavi Gusztáv, Tomcsányi Gusztáv, Török Gábor, dr. Tuzson János. Két hely Eleőd Jóna és Rónay Antal lemondása következtében üresedett meg. Ezután az 1907. évi számadások megvizsgálására és az 1909. évi költségvetésre vonatkozó javaslatot tárgyalják s a napirend többi pontjait.

Automobil-összeköttetés Abbazia—Trieszt között. Már irtunk arról, hogy az osztrák partvidék idegenforgalmának emelésére alakult szövetség Trieszt és Abbazia között rendes automobil-közlekedést fog létesíteni, amely a trieszt—abbazia utat két óra alatt fogja megtenni. Ezt az automobil-vállalatot — mint értesülünk — Isztria tartomány kamatbiztosításban részesíti. A közlekedést pedig az idény kezdetén megnyitják.

Törlesztés kölcsön. Bíró Endre, a Magyar Jelzálog Hitelbank tisztviselője az amortizációs jelzálogkölcsön, községi kölcsön, parcellázási kölcsön körül való eljárásról stb. (írt fenti czimű) gyakorlati kézikönyve most van sajtó alatt. Szerző értesíti mindazokat, akik a munkát megrendelték vagy arra előfizetést gyűjtöttek, hogy a könyv december közepén jelenik meg. A 200 oldalas munka előjegyzési

ára 5 korona, bolti ára 6 korona. Megrendelhető szerző czimén: Magyar Jelzálog Hitelbank, Budapest

A Gyáriparosok Országos Szövetsége közleményei. A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége közleményeinek most megjelent novemberi füzeté tartalmazza Hatvany Józsefnek a munkásbiztosítás reformjáról a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének e heti ülésén tartott és általános érdeklődést keltejt előadásának teljes szövegét a reformra vonatkozó javaslatokkal együtt. A füzet közli továbbá a Szövetség álláspontját az új ipartörvény-nyel szemben, fejezetenkint végigmenve az egész iavaslaton. Végül tartalmazza Bossányi Endrénak a Szövetség teljes ülésén „A munkásvédelem az új ipartörvényben” czimű tartott előadását is.

A „Nemzeti” biztosító forgalma. A „Nemzeti” Balesetbiztosító Részvénytársaságnál folyó évi október havában 864 drb balesetbiztosítási kötvényt állítottak ki, melyek halálesetre 7,532,639 K, rokkantság esetére 9,614,640 K és mulékony keresetképtelenség esetén 3783 K napikártalanításra biztosított összegről szólnak. Nevezett társaság a f. é. január hó 1-től október hó végéig terjedő időszakban 8148 ajánlatot kötvényesített és pedig 60,320,341 K halálesetre, 81,112,642 K rokkantság esetére és 28,402 K mulékony munkaképtelenség esetére biztosított összegekkel. Fennállása óta a társaság balesetekért 10,957,407 K 38 f kártérítést fizetett ki.

GYÓGYITHATÓ A SÉRVEZ?
 E kérdéssel foglalkozó tanulmány most hagyta el a sajtót. Bárki is díjtalanul zárt borítékban megküldi.
POLLITZER SÉRVEZAMBULATORIUM
 speciális orvosi rendelő-intézet
 Budapest, Kossuth Lajos-utca 8., főemelet
 Egész nap orvosi inavenes rendelés.

IDŐJÁRÁS:
 A meteorologiai központi intézet távirati jelentése 1908. november 23-án reggel 7 órákor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:
 Hazánkban tegnap még a délkeleti részeken fordult elő átlag 5 mm.-re tehető csapadék, ma reggelre pedig nyugaton változott csapadékosra az idő. A hőmérséklet keleten némileg esökkent, nyugaton többnyire a fagypont körül ingadozott; a maximum Crkveniczán 12 C^o és a minimum Tátrafüreden — 10 C^o volt.

Prognózis a következő 24 órára:
 Egylőre csapadékos idő várható (többnyire havazás), később megelénkülő szelekkel hősüljedés valószínű.

Allomás	Legmagas hőm. min. +	A hőmérséklet csökkenése szerint	Szélirány és erő	Felhőzet		Csapadék min.		Hőmér-séklet	
				ny	éj	max	min.	max	min.
A-Szalóna	59.6	3.2	NE	4	4	—	—	1	6
Ungvár	55.1	1.4	SE	1	4	—	—	0	5
Késmárk	50.4	0.2	SE	5	4	—	—	1	5
Losonc	54.1	2.8	—	—	4	—	—	1	4
Ogyalla	50.9	0.3	S	3	—	ny	5	2	2
Budapest	52.9	2.2	SE	1	4	—	—	5	3
Herény	50.5	0.1	W	1	—	—	—	5	3
Keszthely	52.1	0.6	—	—	4	1	—	2	3
Pécs	53.7	0.4	N	1	0	—	—	3	3
Zágráb	52.9	2.4	E	2	4	—	—	4	4
Fiume	58.2	5.1	—	—	4	—	—	11	1
Szeged	55.2	6.5	SW	1	—	—	—	2	9
Temesvár	56.5	4.6	SE	1	—	—	—	0	5
Nagyvárad	54.8	5.0	SE	1	—	—	—	0	7
Kolozsvár	59.0	6.8	—	—	—	—	—	0	2
Nagyszéchen	57.0	7.3	SE	1	—	0	—	0	8
Szatmár	—	—	—	—	—	—	—	1	4
Eger	—	—	SE	3	4	—	—	0	4
Arvaváralja	—	—	SE	4	—	ny	—	1	1
Sálmecz-bánya	—	—	SE	1	4	—	—	1	5
Komárom	—	—	SE	3	—	—	—	3	—
Magyar-Ovár	—	—	SE	—	—	—	—	2	5
Sopron	—	—	NW	2	4	—	—	4	1
Eszék	—	—	—	—	—	—	—	2	8
Cirkvenica	—	—	—	—	—	—	—	12	1
Dobreczon	—	—	SW	2	4	—	—	3	5
Kecskemét	—	—	N	1	1	—	—	1	8
Oroszháza	—	—	S	3	—	—	—	1	8
Arad	—	—	SE	4	1	—	—	1	3
Zsombolya	—	—	SE	1	—	—	—	1	9
Versecz	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Orsova	—	—	SW	1	2	—	—	4	4

Felölös szerkesztő:
PURJESZ LAJOS.
 Kiadótulajdonos:
A Magyar Ujságladó Részvénytársaság.
 Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

Reggelizés előtt fél pohár Schmidthauer-léle
 Használati valódi áldás gyomorbaicsok-
 gak és székzenyűlésben szenvedőknek

Igmándi keserűvíz
 2-3 evőkanál
 2-3 óra alatt tel.
 1 óra múlva hozza
 Kis üveg 40 fillér.
 Nagy üveg 60 fillér.

Haris Zeillinger és Tsa

a „KÉK CSILLAG“-hoz

Czégtulajdonos
FABINYI GÉZA

Budapest, IV., Váci-utcza 16.

ajánlanak

Karácsonyi ajándékoknak

alkalmas czikkeket.

Siffon és vászon:

Kivételes árak!	Kivételes árak
1 vég 15 mtr középfinom magyar siffon ... .. 8.— K.	
1 " 20 " finom magyar siffon ... .. 13.— "	
1 " 15 " tiszta lenvászon ágyneműekre	
vagy női ingekre ... .. 18.— "	
1 vég 14 mtr 150 cm. erős pamutvászon 6 lepedőre 17.— "	
3 drb 175x250 tiszta lenvászonlepedő, beszegve 18.— "	
1 vég 23 mtr tartós, színes kanavász ágyneműre 12.50 "	

Szepességi, rumburgi, irhoni és fonálvásznak minden finomságban a legfinomabb számig. Legjobb minőségű lepedővásznak 156 cm., 180 cm., 200 cm., 230 cm. és 270 cm. szélességben.

Asztalnemű, kávésterítékek és törülközők:

Kivételes árak!	
1 damaszt 140x150 asztalterítők 6 nagy szalvétával ... .. 6.— K	
1 damaszt 140x270 asztalterítők 12 nagy szalvétával ... .. 12.50 "	
1 fehér kávésterítők 6 szem. aszur-széllel ... .. 9.— "	
1 fehér damaszt-terítők, 150x310 aszur-széllel, 12 nagy és 12 kis szalvétával ... .. 34.— "	
1 színes kávésterítők, 6 szem. rojttal ... .. 3.60 "	
1 színes kávésterítők, 6 szem., aszur-széllel ... .. 6.— "	
1/2 tucat lentörülköző ... .. 4.— "	
1/2 tucat széles anozli lentörülköző ... .. 6.50 "	
1/2 tucat széles finom kamuka-törülköző ... .. 7.— "	

Azenkívül nagy választék legújabb mintákban.

Fehér- és színes tiszta lenzsebkendők:

Kivételes árak.	Kivételes árak.
1 tucat ezérvászon női zsebkendő ... .. 6.— K	
1 tucat fehér batiszkendő aszurszéllel ... .. 6.— "	
1 tucat fehér batiszkendő, divatos aszurszéllel ... .. 8.— "	
1/2 tucat színes női vászonkendő, aszurszéllel ... .. 5.— "	
1 tucat ezérvászon férfizsebkendő ... .. 6.50 "	
1/2 tucat színes férfivászonkendő, aszurszéllel ... .. 6.— "	
1 tucat színes gyermekzsebkendő ... .. 2.— "	
1/2 tucat színes gyermekbatiszkendő, aszurszéllel ... .. 3.— "	

Minden fajtában nagy választék a legfinomabb minőségig.

Női fehérenemű: Női ingek 2.40 K-tól. Női nadrágok 2.40 K-tól. Halóköntösök 2.60 K-tól kezdve. Férfi fehérenemű: Férfiingek 3.50 K-tól. Férfinadrágok 2.80 K-tól kezdve. Harisnyák: 6 pár női fekete harisnya 5 K, 6 pár férfi színes lábtü 5 K.

Mosókemmemaradékok.

Zefir, kreton, vész és flanel: egy bluzra 1.50 K, 2 K és 2.40 K, egy ruhára 4 K, 5 K és 6.40 K

TÖZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTÖZSDE

Gabonátözsde.

Budapest, november 23.

A készáru piacra szilárd volt ma az irányzat. Kielégítő kínálattal szemben, a malmok elég jó vételkedvet mutattak és mérsékeltlen drágább árak fizetésétől sem idegenkedtek. Mivel másrészt az eladók eladók sem voltak valami nagyon tulkeveltek, élénk forgalom fejlődött ki, melynek folyamán mintegy 30.000 mm. buza kelt el, a szombatiaknál előbb 20 fillérrel, aztán csak 10 fillérrel drágább árakon. A legdrágább eladási ár 27.05 korona volt 81 kilós tiszavidéki búzáért, a legolcsóbb pedig 23.40 korona 74.5 kilós felsőmagyarországi, hibás búzáért. Egyéb gabonaneműek közül rozs 20 fillérrel drágább, zab, árpa, tengeri változatlan. Forgalmomba került: 1200 mm. rozs 21.10—21.30 koronás árakon és 200 mm. zab 16.60—17.20 koronás árakon. A határidőpiacra a mai üzlet igen szilárd irányzat mellett, a szombati zárlatnál némileg magasabb jegyzésekkel és igen viharosan indult meg. Rögtön a megnyitás percében rendkívül élénk és sürgős kereslet mutatkozott, minek folytán a magas kezdő árfolyamok még tovább emelkedtek, később azonban csendesebb irányzat mellett mérsékeltlen gyengültek, de zárít előtt újra igen élénk vételkedv mutatkozott, mi mellett különösen az októberi buza gyorsan és lényegesen emelkedett, de az áprilisi sem volt elhanyagolva. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképen ma az áprilisi buza husz fillérrel, az októberi buza harminczhat fillérrel, az áprilisi rozs tizenégy fillérrel, az októberi rozs harmincz fillérrel, az áprilisi zab tíz fillérrel emelkedett, a májusi tengeri változatlan maradt.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kiló	Ár 100 kg.	kiló	Ár 100 kg.
Tiszavidéki új	75	—	79	26.20—26.65
"	76	25.75—26.15	80	26.45—26.75
"	77	25.95—26.35	81	26.50—26.80
"	78	26.35—26.50	82	—
Fejérmegyei új	75	—	79	26.00—26.40
"	76	25.55—25.85	80	26.05—26.60
"	77	25.75—26.10	81	—
"	78	25.85—26.15	82	—
Pestvidéki új	74	—	78	25.95—26.25
"	75	—	79	26.10—26.50
"	76	25.75—25.95	80	26.25—26.60
"	77	25.85—26.15	81	—
Bánsági új	74	—	78	26.00—26.45
"	75	—	79	26.15—26.55
"	76	25.80—26.00	80	26.30—26.65
"	77	25.90—26.25	81	26.45—26.75
Bácskai új	74	—	78	26.05—26.50
"	75	—	79	26.20—26.65
"	76	25.75—26.15	80	26.45—26.75
"	77	25.95—26.35	81	—
Rozs I.-rendű új	—	—	—	21.10—21.40
középmínőségű új	—	—	—	20.90—21.00
II.-rendű új	—	—	—	16.20—16.40
Árpa takarmány I.-rendű	—	—	—	15.80—16.10
II.-rendű	—	—	—	13.75—14.—
Köles	—	—	—	17.10—17.40
Zab I.-rendű	—	—	—	16.70—17.10
II.-rendű	—	—	—	14.—14.20
Tengeri beföldi új	—	—	—	—
Repce: Káposztarepce	—	—	—	—

A készáru piacra szilárd volt ma az irányzat:

Buza. Tiszavidéki: 400 mm. 81 kg. 27.05 korona, 100 mm. 80 kg. 27.05 korona, 200 mm. 79.5 kg. 27.05 korona, 100 mm. 80 kg. 27.— korona, 200 mm. 80 kg. 27.— korona, 300 mm. 80 kg. 27.— korona, 650 mm. 80 kg. 27.— korona, 950 mm. 79 kg. 27.— korona, 1000 mm. 79 kg. 26.90 korona, 1800 mm. 79 kg. 26.90 korona, 1000 mm. 79 kg. 26.85 korona, 100 mm. 79 kg. 26.70 korona, 100 mm. 78 kg. 26.70 korona, 100 mm. 79 kg. 26.70 korona, 100 mm. 78 kg. 26.80 korona, 200 mm. 77 kg. 26.45 korona, 400 mm. 77 kg. 26.— korona, felső, 200 mm. 77 kg. 25.90 korona, 300 mm. 76 kg. 26.20 korona. Pestvidéki: 550 mm. 80 kg. 26.85 korona, 600 mm. 80 kg. 26.60 korona, 300 mm. 79 kg. 26.90 korona, 500 mm. 79 kg. 26.60 korona, 400 mm. 79 kg. 26.80 korona, 100 mm. 78 kg. 26.40 korona, 100 mm. 78 kg. 26.30 korona, 200 mm. 77 kg. 26.60 korona, 700 mm. 77 kg. 26.35 korona, 500 mm. 76.5 kg. 26.50 korona. Hartai: 2800 mm. 77 kg. 26.60 korona. Fejérmegyei: 350 mm. 79 kg. 26.70 korona, 1800 mm. 79 kg. 26.70 korona, 200 mm. 78 kg. 26.40 korona, 100 mm. 77 kg. 26.30 korona, 100 mm. 76.5 kg. 26.20 korona, 1200 mm. 76 kg. 26.— korona üszkös, 200 mm. 76 kg. 26.10 korona, 700 mm. 75 kg. 26.— korona, 860 mm. 74 kg. 25.60 korona.

Bácskai: 300 mm. 77.5 kg. 26.40 korona, 600 mm. 77.3 kg. 26.50 korona. Felsőmagyarországi: 100 mm. 75.5 kg. 24.50 korona üszkös, 100 mm. 74.5 kg. 23.40 korona hibás. Tiszavidéki: 400 mm. 80 kg. 26.80 korona, 1200 mm. 80 kg. 26.90 korona, 300 mm. 79 kg. 26.90 korona, 500 mm. 79.5 kg. 26.90 korona. Rozs: 100 mm. 21.30 korona, 100 mm. 21.20 korona, 150 mm. 21.10 korona, 500 mm. 21.10 korona, 300 mm. 21.10 korona, 100 mm. 21.10 korona, kpf. p. Zab: 100 mm. 16.10 korona dohos, 100 mm. 17.20 korona, kpf. Az árak 50 kg.-onként koronákban értendők.

A határidőpiacra kötött:

Déloldalt:
Előfordult kötések (50 kg.-kint):
Buza 1909. áprilisra 13.02, 13.06, 12.98, 12.09.
Buza 1909. októberre 11.20, 11.27, 11.23, 11.38.
Rozs 1909. áprilisra 10.01, 11.03, 10.99, 11.04.
Zab 1909. áprilisra 8.76, 8.73.
Tengeri 1909. májusra 7.59, 7.60, 7.58.

1 óra 30 perczkor zárulnak:

1909. áprilisi buza	13.09—13.10
1909. októberi buza	11.37—11.38
1909. áprilisi rozs	11.05—11.06
1909. áprilisi zab	8.73—8.74
1909. májusi tengeri	7.58—7.59

Budapesti gabonaforgalom.

1908. november 20-tól november 21-ig.

	Erkezett:	Elszállított:
Buza	41808	255
Rozs	3371	—
Árpa	3128	310
Zab	1290	—
Tengeri	3312	134
Liszt	880	27419
Korona	—	3315

Ertéktözsde.

A szombati kedvezőbb zárlatot ma nagyobb realizálások követték, melyek nyomozástól hatótak a tőzsde irányzatára. Már a megnyitáskor alacsonyabb árfolyamokkal jutottak ma jegyzéshez a vezető értékek s a lanyha irányzat alatt az árfolyamok fokozatosan visszaestek. A szombati s a mai zárlatot egybehasonlítva az Osztrák hitel 3 korona, a Magyar hitel 5 korona, a Leszámitoló bank 4.50 korona, a Jelzálogbank 4 korona, a Rimamurányi 5.50 korona, az Államvasuti 5.75 korona csökkenést mutat. Aránylag legkevesebb volt a Közuti vasút áresése, mely az előtőzsdén még 586.75 koronáig emelkedett, de az általános ellanyhulás alatt szintén visszaeső irányzatot követ s teljesen üzletelen. A koronaiáradék ma 91.35 koronával zárult. A helyi piacon néhány kötés volt lanyhuló árfolyamok mellett a Kereskedelmi Bank és a Schlick-részvényekben. Több érték névleges árváltozást mutat visszaeső árfolyamok mellett.

Előtőzsde.

Előtőzsde gyenge.
Kötötték: Osztrák hitelrészvény 623.—625.75 Magyar hitelrészvény 731.50—739.—. Osztrák magyar államvasut 675.50—676.—. Rimamurányi vasmű 522.—520.—. Magyar leszámitoló bank 471.—469.50. Jelzálogbank 422.—. Közuti vaspálya 586.75—584.—. Városi villamos vasut 261.50—262.—. Kereskedelmi bank 3345.—3350.—.

Déli tőzsde.

Déli tőzsde lanyha.
Kötötték: Osztrák hitelrészvény 625.50—624.—. Magyar hitelrészvény 727.75—727.50. Osztrák-magyar államvasut 675.—672.—. Rimamurányi vasmű 518.50—517.—. Magyar leszámitoló bank 468.50.—. Jelzálogbank 420.—418.—. Közuti vaspálya 581.—584.—. Városi villamos vasut 260.—261.—. Hazai bank 277.—. 50/0-os orosz kölcsön 277.—. Kereskedelmi bank 3335.—. Schlick-féle gyár 418.—.
Prámtan-üzlet: A díjbiztosításokért fizettek: Osztrák hitel részvényekért holnapra 4—5 K, 8 napra 8.—10.— K, 1908. december hó végére 28—30 K.

Utőtőzsde.

Az utőtőzsdén szilárd volt az irányzat. Kötötték: Osztrák hitel 625.50—625.25. Magyar hitelrészvény 728.75—730.—. Államvasut 672.—675.50—675.25. Közuti vasut 583.—.

BÉCSI GABONATÖZSDE.

Bécs, november 23. (Saját tudósítónktól.) Az időjárás enyhe és esős, amiből azt lehetett volna következtetni, hogy az irányzat jelentékenyen gyön-

edni fog, de ez nem következett be, sőt ellenkezőleg, a hangulat annyiban megszilárdult, szükség esetén nemcsak gabonaméltékben, hanem takarmányárúért is a múlt heti záró árfolyamokat teljesen meg kellett volna adni, így azonban az árak változatlanok maradtak, de üzlet alig fejlődött ki, csak árpában fordult elő némi kötés s ezek között elvéve az export is vásárolt egyes tételeket.

Jegyzetelt baba: új tiszavidéki 13.30-13.85 korona, marosi és bánáti 13.10-13.50 kor., mosoni 12.70-13.10, korona, tótfelvidéki 12.65-13.20 korona, déli vasuti 12.70-13.10 korona, marchfeldi 12.45-12.85 korona.

Rosz: tótfelvidéki 10.65-10.80 korona, csepeli 10.60-10.75 korona, pestmegyei 10.75-10.90 korona, déli vasuti 10.60-10.80 korona különféle magyar 10.60-10.85 kor., osztrák 10.50-10.75 korona.

Arpa: morvaországi 9.20-10.50 kor., marchfeldi 8.70-9.20 korona, bécsvidéki 9.-9.50 korona, tótfelvidéki 7.90-9.80 korona, csepeli 7.80-8.60 korona, közép-dunai állomások 8.20-8.80 korona, déli vasuti 8.40-9.40 korona, északmagyarországi 7.60-9.10 korona, tiszavidéki 7.60-8.50 korona.

Magyar tengeri: régi 9.30-9.55, új 7.50-8.35 korona, cínquantin 10.25-10.40, új 9.-9.30 korona.

Magyar zab: minőség szerint 8.70-9.25 kor., közepes - kor., elsőrendű - kor., válogatott 9.25-9.65 korona, cseh-morvaországi és alsóausztriai - kor.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Bécs, november 23. Az általános kedvetlenség mai előtőzsdén sem szűnt meg, mert a politikai helyzet bizonytalansága a spekulációt helyes tartózkodásra indította és így a tőzsdén kívül álló közők eladásai általános árhanyatlást idéztek elő. A hanyatlás eleinte főképpen a vasártekekre, nevezetesen az Alpesi bánya- és prágai vasműrészvényekre terjedt ki, melyek érzékeny árvesztéséget szenvedtek, később azonban Hitel- és Államvasuti részvényekben is, valamint egyes helyi bankok részvényeiben eladásokat eszközöltek. Az előtőzsde általánosán bágyadt irányzattal zárult. A korlátértékek körül a Salgótarjáni szén- és Kárpáti petróleumrészvények is hanyatlottak. Magnezit részvények emelkedtek. Osztrák és Magyar járadékokban nem volt forgalom.

11 órákor: zártnak

Osztrák hitel. 625.75. Magyar hitel. 728.-, Länderbank -., Államvasut 675.-, Elbavölgyi vasut -., Déli vasut 112.-, Alpesi bányatársulat 629.25. Rimamurányi 518.50 Májusi járadék 92.25, Magyar koronajár. 91.40 Orosz érték -., Török sorsjegy 173.50, Német márka 117.22.

1 órákor jegyezték:

Osztrák hitel 624.-, Magyar hitel 728.-, Länderbank 423.50, Unio-bank -., Államvasut 672.-, Anglo-bank -., Bankverein -., Déli vasut 111.-, Gözhajó -., Alpesi bánya-részvény 625.50, Májusi járadék -., Magyar koronajáradék -., Török sorsjegy 173.50, Német márka 117.22, Elbavölgyi vasut -., Rimamurányi 518.-, Orosz járadék -., Keleti vasutak -., Skoda -., Magyar jelz. -., Kárpáti petróleum -.

Bécs, november 23. (Osztrák értékek zárlata) 4-2 százalékos papír-járadék 95.10, 4 százalékos osztrák arany járadék 114.90, 1860-as sorsjegy 153.-, Osztrák hitelsorsjegy 464.-, Angol osztrák bankrészvény 288.-, Bécsi Bankverein 504.50, Osztrák-magyar bank 1745.-, Déli vasut 110.50 Dunagözhajózási társ. 920.-, Dohány rész. -., Cs. k. arany (vert) 11.32 Német bankv. 117.10 Osztr. Lloyd 397.-, 4.2 sz. ezüst. jár 95.10-98.30, Osztr. koronajáradék 95.15, 1864-es sorsjegy 263.50, Osztrák hitelintézeti részvény 624.75, Union-Bank 526.50, Osztrák Länderbank 424.-, Osztrák-magyar államvasut 674.-, Elbavölgyi vasut 439.50, Alpesi részvény 63.0.-, 20 frankos 19.14, Londoni váltóár 239.57, Lipótkohó 416.-, Töröksorsjegy 177.25. javult.

Bécs, november 23. (Magyar értékek zárlata.) százalékos arany-járadék 114.90. Tiszai és szeg.

kölcs. sorsjegy 139.75, Magyar hitelbank részvény 728.50, Magyar leszámítoló és váltó részvény -., Rimamurányi 517.-, Magyar cukoripar -., Adria hajózási részvénytársaság 397.-, Magyar koronajáradék 98.15, 4 százalékos magyar földteher, kötv. -., Magyar nyer.-k. sorsjegy 182.25, Kassa-Oderbergi vasut részvény -., Magyar jelzalogbank 416.-, Magyar keresk. bank 33.25.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE.

Berlin, november 23. (Tőzsdejelentés.) A tőzsde az új hét elején gyöngye irányzatu volt, miután a bágyadt külföldi jelentések és a német nyersvaspiacon előállított ármérséklésekről szóló jelentések hatása alatt realizációk iránti szükséglet intatkozott. Különösen erősen szenvedtek amerikai vasutak, mint bányarészvények. Vasutak a százalék tört részével voltak alacsonyabbak. Osztrák értékek Béccsel egybehangozón engedtek. Kivételt az általános hanyaság alól német kölcsönök tettek, amelyek ellenében az egyébként uralkodó üzleti kedvetlenség-től, ismét élénk keresletnek örvendtek, miáltal a többi járadék is kedvezően volt befolyásolva. Zárlat engedő. A készpénzpiac ipari értékei halnyomórészt gyöngébbek voltak. Napipénz 1 1/2%, utümpénz 2 1/2% százalék és alább, magánleszámítási kamattal 2 1/2% százalék.

Zárlatkor jegyezték: 4-2 százalékos papírjáradék -., 4 százalékos osztrák aranyjáradék 98.30, osztrák hitelrészvény 197.-, Déli vasut 20.40, orosz bankjegyek 214.60, 4 százalékos új orosz kölcsön -., Disconto Commandit 179.25, Dinamit-truszt 155.75, Harpeni 193.75, Unifikált török járadék 93.-, 4,2 százalékos ezüst-járadék -., 4 százalékos magyar aranyjáradék -., Magyar koronajáradék 91.80, Osztrák-magyar államvasut 144.75, Bécsi váltóár 85.30, Olasz járadék 104.25, Alt. villamosági Edison 224.50, Gelsenkircheni 187.50, Laurakohó 193.90. Gyenge.

Frankfurt, (Zárlat.) november 23. 4-2 százalékos papírjáradék -., 4 százalékos osztrák aranyjáradék 98.20, 4 százalékos magyar aranyjáradék 92.90, Osztrák hitelintézeti részvény 197.10, Osztrák-magyar államvasut 145.10, Eszaknyugati vasut -., Bustiehradi vasut -., Londoni váltóár 204.55, Bécsi Bankverein 138.31, Villamos részvény 141.75, 3 százalékos magy. aranykölcsön 76.50, 4,2 százalékos ezüstjáradék 98.60, Osztrák koronajáradék 95.80, Magyar koronajáradék 91.70, Osztrák-magyar bank 125.90, Déli vasut részvény 20.40, Elbavölgyi vasut -., Bécsi váltóár 853.25, Párisi váltóár 821.25, Union bankrészvény -., Alpesi bányarészvény -., Nyugodt.

Hamburg, (Zárlat) november 23. 4-2 százalékos ezüstjáradék -., 1860. sorsjegy 155.-, Déli vasut 20.35, 4 százalékos aranyjáradék 98.30, Osztrák hitelrészvény 197.10, Osztrák-magyar államvasut 144.75, Olasz járadék 103.60, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 92.85. Nyugodt.

London, november 23. Angol consol 84 1/4.

Páris, nov. 23. (Zárlat.) 3 százalékos Francia járadék 96.82. Osztr. aranyjáradék 97.50, Magyar aranyjáradék 94.60, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről 497.-, 3 százalékos Olasz járadék 103.90, Déli vasut elsőbbségi kötv. 251.-, 5 százalékos marokkói járadék 515.-, 4 százalékos 1890. Román kölcsön -., 4 százalékos Kons. amort. román járadék 89.10, 4 százalékos Amort. román járadék 1905. 89.70, 5 százalékos Orosz járadék 1906. 99.60, 5 sz. Orosz kincstári utalvány 1904. 513.-, 4 sz. Szerb járadék 1907. -., 4 százalékos spanyol járadék 96.67, 4 százalékos unifikált török jár. 92.15, Török sorsjegy 172.50, Török dohányrészvény 382.-, Osztrák föld-hitelintézet 1095.-, Osztr. Länderbank -., Magyar jelzalogbank -., Banque de Paris 1520, Banque Ottomane 707.-, Osztr. magyar államvasut 730, Déli vasut 116.-, Meridional vasut 673, Keleti vasutak -., Waggon Lits -., Hartmann gépgyár 570.-, Rio Tinto 18.34, Sucrerie d'Egypte 38.-, Tula 283.-, Thomson Houston -., Uríkányi kőszén 156, Chartred 21.25, De Beers 326.-, East Rand 108.50, Jagersfontein 108.50 Transvaal Consols -., Transvaal Land Company 60.-, Váltó Amsterdamra (rövid) 207.93, Váltó német piacokra (rövid) 122.62, Váltó Bécsre (rövid) 104.68, Váltó Belgiumra (rövid) 1 1/2%, Olasz aranyváltó (rövid) 1/16, Váltó Svájcra (rövid) 1/32, Csek Londonra 251.55, Magánkamattal 2 1/4. Szilárd.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK.

Juhvásár.

Budapest, november 23. (Hiv. tud.) A mai vásárra felhajtottak 1291 darab juhot. Arjegyzések: elsőrendű üri 40-44 fillér kgr.-ként, vagy 34-40 korona páronként, középminőségű üri 34-38 fill., kgrként vagy 26-32 korona páronként, anyajuhok 32-36 fillér kgrként, vagy 23-28 korona páronként, raczkajuhok - fillérig, vagy 18-29 korona páronként, kiverési juhok - fillérig, vagy - korona páronként, csokok - fillér, vagy - kor. páronként. Az irányzat lanyha volt, az árak változatlanok maradtak.

Bécsi vágómarhahvásár.

St.-Marx, november 23. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A központi vásárcsarnokban ma megtartott marhahvásáron felhajtottak 3055 darab magyar, 620 drb galicziai, - drb bukovinai, 1116 darab németországi.

Jegyzések kilogrammonként elősúlyban: Magyar hizódkör I-ső minőségű 76-82 fillér, kivételesen - fillér, II. minőségű 60-74 fillér, III. min. 48-64 fillér, kivét. - fillér, galicziai hizódkör I-ső minőségű 82-86 fillér, II. minőségű 76-80 fillér, III. minőségű 66-74 német hizódkör I. min. 86-94 fillér, kivételesen - fillér, II. min. 72-84 fillér, III. minőségű 66-74 fillér, legelő ökör 48-68 fillér, parasztdökor 45-54 fill., bika 46-68 korona, kivétel. - korona, tehén 45-69 korona, bivaly 28-42 korona, 100 kilogrammonként, a fogyasztási adóval együtt.

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest-Kőbánya.

Budapest, november 23-án. (Hivatalos tudósít.) Hizott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) - fillér Közép (páronként 300-400 kilogramm terjedő súlyban) - fillér. Fialat nehéz: páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 118-120 fillér. Fialat közép (páronként 251-320 kilogramm terjedő súlyban) 120-121 fillér. Könyvt (páronként 250 kgr-ig) 120-121 fillér. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogrammon fölül súlyban) - fillérig, közép (páronként 240-280 kilogramm súlyban) 119-121 fillérig. Könyvt (páronként 240 kgr.) 120-121 fillérig.

Sertésüzlet 1908. évi november 20. napján volt készlet 25263 drb., 1908. november hó 21-ét felhajtott 86 darab, 1908. november 22-én elszállított 1069 darab, 1908 november 23. napján maradt készletben 25719 drb. A hizott sertésüzlet irányzata: változatlan.

Sertésüzletvásár.

Budapest. nov. 23. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 548 darab sertés, 115 darab süldő, 8 darab malacz. Pótfelhajtás - drb sertés, - drb süldő - malacz. Mai napi felhajtás 1971 darab sertés, - darab süldő, - darab malacz, összesen 2555 darab sertés, 115 darab süldő, 8 darab malacz. Eladatott 1756 darab sertés, 11 darab süldő, - darab malacz. Eladatlanul visszamarad 799 drb sertés, 104 darab süldő, 8 drb malacz. Mai árak: Zsirsertés öreg elsőrendű 350 kgr.-on felül ételsúlyban 98-102 fillér, ételsúlylevonással - fillér, II. rendű 280 kgr.-től 350 kgr.-ig, 94-98 fillér, ételsúlylevonással - fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül - fillérig, ételsúlylevonással 114-126 fillérig fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig - fillér, ételsúlylevonással 108-126 fillérig, könyvt 220 kg.-ig - fillér, ételsúlylevonással 112-126 fillér. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon felül - fill-ig, könnyű 140-300 kgr.-ig - fillérig, ételsúlylevonással - fillér. Belföldi süldő 86 - fillérig, horvát süldő - fillérig. Malacz 104-108 fillérig. Aral minden levonás nélkül kilogrammonként, elősúlyban értendők. A vásár irányzata közepes. Az aral változatlanok.

EGYETERTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatal igazgató: PAJORMÁTY A.

SZÉN, koks, briket,
összes gazdasági,
antracit ipari és házi célokra

Telefon: Datal 28-27. 75-76, Engros 164.

37708

Radnay Károly

BUDAPEST, Váci-körut 78. szám.

Sürgönyosim: ANTRACIT BUDAPEST

Kivonat a hivatalos lapból.

November 23.

Kinevezések. A m. kir. miniszterelnök Budin Dehmirt, a fiumei és magyar-horvát tengerparti kir. kormányzóságnál alkalmazott díjnokot ugyanoda irodasegédjévé; a m. kir. kincstári jogügyi igazgató dr. Nedici György jogügyi segédfogalmazói ezimmettel és jelleggel felruházott díjas fogalmazógyakornokot jogügyi segédfogalmazóvá a budapesti m. kir. kincstári jogügyi igazgatóságához; a szegedi kir. ítélőtábla elnöke dr. Mayer Péter ügyvéd, zombori lakost a vezetése alatt álló kir. ítélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká; a beregszászi m. kir. pénzügyigazgatóság Arvay György beregszászi m. kir. adóhivatalhoz segéldíjas adóhivatali gyakornokká nevezte ki.

Áthelyezés. A pécsi kir. főügyész Vincze Imre szombathelyi kir. törvényszéki fogházörmezt, ugyanebben a minőségben a szekszárdi kir. törvényszéki fogházhoz áthelyezte.

Névmagyarosítás. A belügyminiszter Grünhut Arnold nádszegi illetőségű ugyanottani lakos, valamint Lajos, Menasse Árpád és Ernő nevű kiskoru

gyermekei családi nevének Turnaira kért magyarosítását megengedte.

Pályázatok. Az ipolysági m. kir. pénzügyigazgatóságához pénzügyi fővizsgálói állásra 14 nap alatt; az egri m. kir. pénzügyigazgatóságához két pénzügyi fővizsgálói állásra 14 nap alatt; a m. kir. honvédelmi minisztériumhoz két hivatalozgató állásra december hó 24-ig; a nagyvárad kir. törvényszék elnökéhez a berettyóújfalui kir. járásbírósnál megüresedett irnoki állásra december hó 21-én; a zombori m. kir. pénzügyigazgatósághoz pénzügyi szemlési állásra 2 hét alatt; a nyiregyházi kir. törvényszék elnökéhez jegyzői állásra 2 hét alatt; az újvidéki kir. törvényszék elnökéhez a szablayi kir. járásbírósnál megüresedett jegyzői állásra 2 hét alatt; a m. kir. közigazgatási bíróság elnökéhez egy hivatalozgató, esetleg segédszolgái állásra december hó 22-ig; a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz a petrozsényi m. kir. állami főgimnáziumnál betöltendő két rendes hivatalozgató állásra november hó 30-áig; az alsóku-bini m. kir. pénzügyigazgatósághoz számgyakornoki állásra 14 nap alatt; a debreczeni m. kir. törvényszék elnökéhez jegyzői állásra 14 nap alatt nyujtan-dók be a pályázati kérvények.

VIZALLAS.

Table with columns for location, date, and measurement. Includes locations like Dana, Horva, Kába, Orava, Hura, Száva, Szamo, Kraszna, Latorca, Laborcs, Ung and measurements in meters for various dates.

HAZASULANDÓK FIGYELMÉBE! JEGYGYÜRÜK, NŐSZAJÁNDÉK-TÁRGYAK A LEGELŐNYÖSEBBEN POLGÁR KÁLMÁN ÉRSZERÉSZ-ÉS MŰÖRÁS-üzletében szerezhetik be. BUDAPEST, Erzsébetkörút 29. VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDITOK. ÁRJEGYZÉK 2000 RAJZZAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

BUTOR DUS VÁLASZTÉKBAN... RESZLETFIZETÉSRE... ÉHRENTREU TESTVEREK... BUDAPEST, VI. KER., ANDRÁSSY-ÚT 17. (ANORVOS-SZAKRÓM) KÖNYV-ÉS JEGYZÉK INGYEN. TELEFON 82-27

Dr. FABINYI szpecialista nemi bajokban emeritált kórházi orvos gyorsan és alaposan gyógyít bármely régi és makac nemi betegséget (hugyosófolysást ebeket, syphillist stb.) Impotentiát (férfiui gyengeség mégidősebbeknél is meglepő eredményrel, a rendszeres foglalkozás megzavarása nélkül.) Biztos siker folytán a honorarium utólag is fizethető. Levelekre díjtalanul válasz. Kívánatra gyógyszeresek. Rendelés: d. e. 9-3-ig és este 6-8-ig. Budapest, Rákóczi-ut 8/A. szám. (A Pannónia szállodával szemben.) Ájtáró ház. — Bejárati a lépcsőnél. — Kélen várószobák.

Hevony vagy idült bujakór-bántalma... Dr. Oliver vértisztító piskótái... melyek a francia kormány és a párisi orvosi akadémia által engedélyezve és a párisi kórházakban egyedül vannak engedélyezve. Igen kelemes gyógyszer, melyet 60 év óta a lekválőbb orvosok használnak, min. egytől és legjobb vértisztító szert és már számos kitüntetésben részesült. Ára egy kis doboznak 25 darab tartalommal 5.50 kor., egy nagy doboznak 62 darab tartalommal 11.- kor. Minta és prospektus rendelkezésre áll. Raktár: Török József gyógyszer-tára Budapest, Király utca 12. és Andrassy-ut 24.

A BUDAPESTI UJ LAKÁSBÉRLETI SZABÁLYRENDELET Jegyzetekkel és magyarázatokkal. A fő törvényhatósági bizottsága által elfogadott tervezet. Kapható: Ára 60 fillér. LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDESE (Wodianer F. és Fiai) r.-t. Budapest, VI. ker., Andrassy-ut 21. szám és minden könyvkereskedésben.

Titkos betegségek biztos és lelkifimeretes meggyógyítására óriási tapasztalata folytán legjobban ajánljuk Dr. CZINCZÁR egyetemi orvosudor szpecialistát. Igen rövid idő alatt teljes sikerrel gyógyítja a nemi szervet, hevony vagy idült hurutját, vizelési nehézségeket, hólyag-bajt, fekélyeket, syphillist, légs- és hátférgőzést és bármely női betegséget. Budapest, 10., Karoly-körút 10. I. emele. Rendel. d. e. 10-4 és este 6-8 óráig. Vidékieket levél útján is biztos eredményre gyógykezelés és gyógyszerrel is gondoskodik. — Nőknek külön váróterem, külön kijárat.

HETI MUSOR.

Table with columns for date, location, and performance details. Includes dates from 25 to 28 and locations like Szerda, Csütörtök, Péntek, Szombat, Vasárnap. Performances include Agglégények, Hóféherke, Urhatnám polgár, Baró és Bankár, Romeo és Julia, Piros bugyellár, Urhatnám polgár.

Buza	Kilós	100 Kilogramm ára		Kilós	100 Kilogramm ára		Pénz	Áru	Pénz	Áru	Pénz	Áru
		N.-tól	K.-ig		K.-tól	K.-ig						
lisztvidéki uj	75	25.75	26.15	79	26.20	26.65						
" " " "	76	25.75	26.15	80	26.85	26.75						
" " " "	77	25.95	26.35	81	26.50	26.80						
" " " "	78	26.05	26.50	82	26.60	26.90						
fehérnyegyei uj	75	25.55	25.85	79	26.10	26.40						
" " " "	76	25.55	25.85	80	26.15	26.50						
" " " "	77	25.75	26.10	81	26.20	26.55						
" " " "	78	25.85	26.15	82	26.25	26.60						
pestvidéki uj	75	25.65	25.95	79	26.10	26.50						
" " " "	76	25.65	25.95	80	26.25	26.60						
" " " "	77	25.85	26.15	81	26.30	26.65						
" " " "	78	25.95	26.25	82	26.40	26.75						
lángási uj	75	25.70	26.10	79	26.15	26.55						
" " " "	76	25.70	26.10	80	26.30	26.65						
" " " "	77	25.90	26.35	81	26.45	26.75						
" " " "	78	26.00	26.35	82	26.50	26.80						
bácskai uj	75	25.75	26.15	79	26.20	26.65						
" " " "	76	25.75	26.15	80	26.30	26.75						
" " " "	77	25.95	26.35	81	26.45	26.85						
" " " "	78	26.05	26.50	82	26.55	26.95						

Egyéb gabonafélék		100 Kilogramm ára	
		K.-tól	K.-ig
Rozsa	elsőrendű uj	21.10	21.40
"	elsőrendű ó	20.90	21.10
"	közepminőségű uj	16.20	16.40
"	alsórendű, elsőrendű	15.80	16.10
"	takaromány, másodikrendű	17.10	17.40
"	sörözőre, tisztavideki	16.70	17.10
Zab	elsőrendű	16.70	17.10
"	közepminőségű	16.70	17.10
Tengeri magy.			
Repeze	kaposzlarepeze		

Burgonya	Faj	Pénz		Áru	
		Korona	Korona	Korona	Korona
Dunántúli	5.20-5.30	6.20-6.30	6.60-6.80		
Felsőmagyarországi	5.30-5.40	6.30-6.40	6.60-6.80		
Nyrségi	5.20-5.30	6.20-6.30	6.40-6.60		
Erdélyi	5.20-5.30				
Bánági					
Pesti					

Különléle termények	Faj	Pénz		Áru	
		Korona	Korona	Korona	Korona
disznózsír	budapesti	140	141		
"	vidéki				
szalonna	prima, légszáritott vidéki	109	110		
"	varosi légszáritott 4 darabos	112	113		
"	filés				
szilva készaru	bosznia, 1908. évi usance-min.				
"	1908. " " 100				
"	1908. " " 85				
"	szerbiai, 1908. " usance-min.				
"	1908. " " 100				
"	1908. " " 85				
szilvaiz készaru	szlavan, 1908. " " " "				
"	szerbiai, 1908. " " " "				
heremag	lucerna magyar 1908	104	130		
"	vörös apró-emű 1908	102	106		
"	közepszemű 1908	110	116		
"	nagyszemű 1908	130	130		

A KITAGADOTT

— REGÉNY. —
Írta: RICHARD DALLAS.

Mindig az volt a véleményem, hogy pompásan összevágó itélhető képessége mindenről, amit beszéltünk és ezért szokásommmá vált minden ügyben a tanácsát kikérni. Ő is érdeklődni látszott irántam, amint az gyakran előfordul olyan öreg uraknál, akik fiatalabb emberek iránt érdeklődnek. Ügyvéd volt, de már visszavonult hivatásától és így volt érintkezési pontunk elég, ami által elég kellemes órát töltöttünk el együtt.

Ned Dávid mindennapi ember volt, jólelkű és fáradhatatlanul szorgalmas, azonban minden különösebb tehetség nélkül, meglehetősen pazarló és élvágyó. Jövedelmi forrásai mindig rejtélyesek voltak az ismerőseink előtt; valami meghatározhatatlan állása volt egy nagy bank bizományi irodájában, gazdag emberekkel állott érintkezésben és elég nagy összegekben játszott.

De azt soha nem hallottam, hogy ki nem fizetné az adósságát, ha pedig kölcsön adott, arról csak a hitelezője tudott, tehát a nyilvánosságnak nem volt miibe belekapaszkodnia. Minden hibája dacára, olyan ember volt, akivel jól meg lehetett élni; vidám kedélyű, természetből fogva önzetlen és minden segítségre kész.

Már Van Bult Oszkár egészen másfajta ember volt. Szigorú, komoly, csupa önuralom és a rendkívüli becsületesség benyomását tette. Körülbelül negyven éves lehetett, külföldi származású.

Littell Davis született newyorki. Előéletéről és jövedelmi forrásáról senki nem tudott semmit; de lehetetlen is volt erre nézve valamit megtudni, mivel nagyon zárkózott természetű

ember volt. De az egész bizonyosnak látszott, hogy olyan ember, aki ellen semmi kifogás nem emelhető; szép, daliás megjelenésű, kellemes társalgó, akit mindenhol szívesen láttak.

MÁSODIK FEJEZET.

Tíz óra volt már, mikor bementem a diner után a könyvtárszobába és elszívtam egy szivart, megittam egy csésze fekete kávét. Ezután elhagytam a klubhelyiséget, hogy Withehez menjek. Csúf, esős idő volt, amint ez gyakran előfordul Newyorkban a téli hónapokban és én olyan gyorsan, amint csak lehetett, siettem végig azon a néhány utcán, amely elválasztott még a kijelölt helytől.

Withe lakása a tizenkilencedik utcában volt; földszinten, körülbelül az ötödik és hatodik Avenue között az északi oldalon. A lakás két szobából állott, melyek egy kis folyosóval voltak egymással összekötve. Az első szoba volt a lakószoba, a hátulsó a hálószoba, de az utóbbit nem ismertem még. A lakószoba nagyon izlésesen volt berendezve. A padlót keleti szőnyegek borították, a pompeji vörös tapétás falakon rézmetszetek és fegyverek függtek. Az aítótól balra egy könyvszekrény állott jól összehúzólagatott könyvekkel, a könyvtár mellett egy pianó. A szoba hátterét nagyjából két aító foglalta el, melyek egyike a már említett kis összekötő folyosóra nyílt, a másik pedig a fiúszobába. Emeből ismét egy kijárat a hálószobába nyílt. E két aító között pompás íróasztal állott.

A bejárattal szemben nagy kandalló volt jobbról-balról oszlopos, a rácsa vert vörös rézből. Fölötte tükrök függtek. A kandallótól balra egy pamlag állott, mely egészen a hálószoba ajtajáig ért, a másik oldalon egy öreg mahagoni faliszekrény volt ezüst- és üvegedényekkel tele. Az ablak előtt egy kis asztal, rajta lámpa, a szoba közepén egy nagyobb asztal, amelyet, ha sor került rá, kártyázáshoz használtak; rendszeren azonban könyvek és újságok hevertek szanaszét rajta. Néhány öreg karszék állt még

a szobában dus faragással díszítve, amellet azonban mégis nagyon kényelmesek, s ezek egészítették ki a berendezést. Mindez a tulajdonos jó ízléséről és pompaszerepéről tanuskodott.

Csengetésemre Withe szolgálja, Benton, azonnal kinyitotta az aítót.

Mint már előre tudtam, négy barátom ott ült a középső asztal körül és kártyáztak. Withe felugrott és üdvözölt, a többiek pedig csak bizalmasan bólintottak felém. Megjelenésem ugyanis mindennapi eseményszámba ment és ezért nem is zavartatták magukat a játékban.

Withe utasította Bentont, hogy lásson el engem a szükséges frissítőkkel és utána ismét a jätéket folytatták.

Uj szivarra gyújtottam, majd konyakot és Selters-vizet töltöttem magamnak, azután egy kényelmes széket toltam a házigazda és Van Bult széke közé úgy, hogy Withe baloldalt ült mellettem. Azután kényelmesen hátradőltem és néztem a jätéket.

Meglehetősen csendben folyt a játék, csak hebe-hóba kért egy szivart vagy friss proharat egyik vagy másik jätékos.

Feltűnt nekem, hogy Withe többet iszik a rendesnél és a kinézése is nagyon beteges.

A többieknek is feltűnt már ez a szenvedő állapot, de azt gondoltuk, hogy alapiában véve nincs semmi komolyabb baja, csak nagyon is "gyorsan" él.

Miután a játék körülbelül egy óra hosszágú tartott, White egy játszma befejezése után visszatolta székét és vonakodott tovább játszani. Mivel még nem volt tizenkét óra, a többiek ajánlották a további jätéket, különösen Davis erősködött, ki Van Bulttal együtt meglehetősen nagy összeget vesztett. Most azt akarta, hogy adjanak alkalmat a revanche-ra.

Withe azonban nem is vetett ügyet erre, hanem felkelt és a szolgálának utasítást adott, hogy tálasson.

(Folyt köv.)

SZINHÁZAK

Kedden, 1908. november 24-én

Nemzeti Színház

Elnémult harangok.

Színháték 4 felvonásban, írta Rákosi Viktor és Malonyai Rezső.

Table with 2 columns: Name, Role. Includes Simándi Mihályfi, Todorescu Gál, Zalatnay Szacsavay, etc.

Kezdeté fél 8 órakor.

Vigszínház

Mennyköcsapás

Bohózát 3 felvonásban, írta Károlyi Leon, fordította Göth Sándor

Table with 2 columns: Name, Role. Includes Vigli Tapolczai, Alfréd Hegedűs, Brétiel Szerémi, etc.

Kezdeté fél 8 órakor.

III. Kir. Operaház

A hegyek alján.

Opera egy előjattal, 2 felvonásban, írta Lohar Rudolf, zenéjét szerelte D'Albert Jenő.

Table with 2 columns: Name, Role. Includes Szabasiáné Takács, Tomassó Venczell, Morruccio Dalnoki, etc.

Kezdeté 7 órakor.

Magyar Színház

A tulsó partról.

Három felvonás, írta Balten Fél, fordította Fényes Samu

Table with 2 columns: Name, Role. Includes I. Festenberg gróf, Laurentin Lajos gróf Réthey, Aristides, a fia, etc.

Kezdeté fél 8 órakor.

Várszínház

Alfonz ur.

Vígjáték 2 felvonásban, írta H. J. Dumas Sándor, fordította Paulay E.

Table with 2 columns: Name, Role. Includes Montaignin Gyenes, Oelavo Náday, Rómi Földy, etc.

Kezdeté 7 órakor.

Urániaszínház

Hogyan mulatunk

Három felvonás, írta Halmi M, fordította Molnár

Table with 2 columns: Name, Role. Includes Trübeni Konstantin László, Mari, a felesége, etc.

Kezdeté 1/8 órakor.

A nagy Karácsonyi occasió

egyed cikkeinek árai:

Table with 2 columns: Item, Price. Includes Tiszta selyem liberty 65 kr., Mintázott nehéz blousselymek 85, etc.

Altalunk hirdetett feltűnést keltő

2 méter hosszú chiné esokros eeharpok drb 1.50. ma megérkeztek

Lyoni blous és jupon-selymek mesés árai: 1.10, 1.25, 1.45

180 cméter széles valódi angol kabát sealskin 8 forint

Leszabott csipke és selyem voile és chine gaze ruhák most félértékben kaphatók.

Szénásy, Hoffmann és Társa Bécsi-utca 4.

Minták vidékre frankó. Ne tévedjen a ozimben.

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDMANN IHRE Igazgató. VI., Nagymező-u. 17

Sylvester Schaeffer junior, vendégszereplésének utolsó hete.

Jegyelővétel 10-1 és 8-6 óráig a nappali pénztárnál.

PENZTÁRI TELEFON: 93-38.

A télikerben reggeli 5 óráig VÖRÖS ELEK szingányzene-kara hangversenyez.

ROYAL ORFEUM

ERZSEBET-KÖRÚT 21. TELEFON 110-22

F. Sziklay Szeréna vendégfelléptével Vera Violetta. Modern Tantalus.

10 elsőrangú attrakció 10

A 10 órától 11 óráig n. n. nagy táncszórakozás reggeli 5 óráig nyitva

BUDAPESTI CABARET

BONBONNIERE VI. Terezt-körút 28. Telefon 52-88.

Minden este 9 1/2 órakor a teljesen új műsor: BÖRZE ANKÉT.

As első hó. (Szigeti Géza.) Hans Strick és Mika Mickum

Hull a haja? Használja Petroleum-hajszesz-t. Gara Géza és Tsa drogéria

Minden lőtulajdonos csak az általánosan használatban lévő, minden tekintetben bevált védjegygel ellátott eredeti-M-sarkot használja.

Női ruha divat-kelme előadás Oriasi készletünkben 120 cz. széles őszli angol kelmeté m-terenként 42 krtól kezdve a legfinomabb minőségű 2-3-4 frtig árusítunk.

Acetylen világítás 50% gázmegetakarítás érhető el. ha Kelemen Alfréd és Társa acetylenvilágítás berendezési vállalatnál Budapest, VIII., Köztemető-ut 12.

„Carbid a vízben” rendszerű világítási telepet rendel meg! E fényes világításnál egy 32 gyertyafényű láng óránként maximum 2 1/2 fillérbe kerül.

Eredeti tranziagyár para, selyemgumi és bathólyagok az utja kor 190, 2 3 4 5 10 koronái.

VILLANYOS üveg- és bronzcsillárok Lakások teljes berendezése világító testekkel. Régi lámpák és csillárok átalakítása villanyra és légszeszre.

KÉZIMUNKA Gobelinek, himzőanyagok és szövetek szabott gyári árakban. Kérjen nagy képes árjegyzéket és kiválasztási kü deményt

Kalap-Király a legelőgánsabb ősi udonságok megörökztek, a nagyérdemű közönség figyelmét felhívjuk saját gyártmányu 4, 5 és 6 kesz. kalapjainkra.

KÁLYHAVÉDŐK szemeskosarak, kályhagarniturok, kályhaerőyök, thentőzök, szamovárok legelőgánsabbban és das választékban kaphatók

SZINHÁZAK
Kedden, 1908. november 24-én

Királyszínház
Hollandi lány.
Nagy operát 2 felvonásban. Szövegíró: Paul Rubens és August Hergen. Zenéjét szerzelte Paul Rubens. Főszereplő: Bródy Miksa.

Apollo - Projektográf
TELEFON 68-39.
DER FIDELE BAUER.
Éneklő kép két részben. Előadják a berlini Deutsches Theater tagjai. Mezőgazdaság a Keleten. — Néma tanu. — Diszes társaság. Asszonyi furfang. Holdvilágnál. — Világli. — Elrabolt hercegnő. — Elektromos szoba. — Egyiptomi iparok. — Vándorló lelkek. — Szórakozott gyógyszerész. — Téli élet a Tatrában.
KEZDETE: 6 óraker, vasár- és ünnepnap 3 óraker.

STEINHARDT MULATO
Telefon 84-23. Rákóczi-ut 63. Telefon 84-22.

A nőtlen férj
Eredeti művészi bohózat, írták: Gligor és Tassalg. Főszereplő: Salkó S.

A DAKTILOSKOPIA
bohózat, írta: Lucian Jovin. Előadja: Jovánovics József, Strohárty, Gyártás, Solti Herminé, Rajnai Erika, Pápay J. magánművészekkel.

A PARADICSOM KABARET
ÜLLŐ-UT 46. szám. — Telefonszám: 115-84.

RABLOK A BANKBAN
Aztán is tréfa, előadja az egész színház.

FOLIES CAPRICE
gazgatók: LEITNER és KELETI főrendező: ROTT SÁNDOR
Budapest, Révai-utca 18. sz.

Az előadás kezdete fél 9 óraker
04. óraker: MA Ujdonság!

A detektivkirály
bohózat, írta: X. Y. Z. Rendező: Rott Sándor.
Végül 11 óraker. Végül 11 óraker.

FREIE LIEBE
Kérdőskóp, írta: Satyr. Rendező: Werner Odón.
Továbbá: Türk Berta, Nemes Gerő József és Zsidó Márton új színi személyekkel. Trebitz Sándor művészi háremmel.
Nappali pénztár a. e. 9-12 óráig és d. n. 2-6 óráig. Az első emeleti Casino de Parisban előadva a legújabb attrakciók.
— Kezdeté fél 12 óraker. —

DELI
ÉTTEREM ES KÁVÉHAZ
a dunaparti korzón (Waras-utca sarkán).
Az ujjonnan átalakított étteremben naponta **FIVE O'CLOCK.**
Mélután és este a **KRAUSE** művészvartett hangversenyt rendez.
A fényesen berendezett emeleti díszterem estélyek rendezésére kiválóan alkalmas.
A meleg és hideg ételeknek hazhoz szállítása, alkalmi ebédek és estélyek rendezése, egy mint eddig, a legpontosabban és ízletesen eszközöltetnek.
DELI étterem és kávéház Maria Valéria-n. 12.

ágy
részművel, jó acélvázalattal, belső... 16-18...
Ez az új...
Lapozó...
háló...
Kérem...
Vásárol...
PROHÁZKA JÁNOS
gyáros
Győri Zsely Jenő-n. 46.

DÓCZI M.
Budapest,
Rákóczi-ut 10/A.

Egyedárusítása a világhírű amerikai
"GO-ON"
cipőknek.
Párja 18 és 20 kor.

Férfiacipők:

Legújabb! Amerikai cipők, szeles talppal	13.-
Legjobb boxbőrű, cugos 9.50, fűzős	10.-
Francia sevré, cugos vagy fűzős 10.- gombos	11.-
Borjubar fűzős, sima vagy betétes	8.-
Posztó, borrel körül 8.50, oroszakkal	9.50
Ugyanilyen, 24 cm. magas-szaru borrel	10.-
oroszakkal borlva	11.-

Női cipők:

Zerge- vagy borjubar, fűzős vagy cugos	7.-
Legjobb boxbőr, fűzős v. cug. 8.50, gombos	9.-
Francia sevré, fűzős vagy cugos 10.-, gombos	10.50
Posztó, borrel körül 7.50, oroszakkal	8.-
10.000 pár női, posztó komóteipő	2.- 3.-

Férficsizmák:

Amerikai boxbőrű, tiszti csizma	24.- 28.-
Bagariabőrű, erős duplatalppal	18.- 22.-
Hál nabel, tobofete kialakításban	12.- 16.-

"VALUTA" érszény
egy darab bőrből készült ára 1 korona kizárólag
"Székely" bőrdíszmél
VII-9 Rákóczi-ut 4
Árjegyzék ingyen

Tévedés
Elkerülésére végezt vásároljon óvszerkülönlegességet a **GUMMI KIBALY-nál**
HATSCHÉK N.
Osakis; Budapest, Károly-körút 6.
ÁRJEJYZÉK TITOKTARTASSAL INGYEN.

KOVÁCS GYULA
zongoratermei
BUDAPEST,
(Gresham-palota)
V., Ferencz József-lér 5-6.
TELEFON 110-86

A "GLOBUS" műintézet és k'adóval-lalát részvényitársaság
Budapesten, VI., Aradi-utca 8. sz.

Képes-Levelezőlap
Készletét mélyen lezállított árák mellett eladja

Raktáron vannak karácsonyi, újévi, husvéti, valamint genre kártyák a legváltozatosabb művészi kivitelben. Ár: 1000 darabonként 7 korona, utánvét vagy az ár előzetes beküldése ellen. 1000 darabnál kisebb mennyiség nem szállítatik.

Uj karácsonyi képes
árjegyzéket ingyen és bérmentve
Kertész Tódor
cég
Budapest, Kristóf-tér

már most küldi meg nagyrebecsült vidéki vevőknek és megrendelőinek azon czeleiből és kérelemmel, hogy karácsonyi megrendeléseiket idejékorán legyekedjenek eszközözni, nehogy az utolsó napokban felhalmozódó tömeges megrendelések következésében azok pontos elintézése halasztást szenvedjen.

FRANÇOIS TRANSYLVANIA SEC

Régi mesterhegedűk!
legnagyobb raktára jelenleg
A Magyar Kir. Zene-Akadémia háztartású-készletjének műtermében található
Reményi Mihálynál
Bpest, Király-n. 58. Telefon 87-84.
REMENYI saját készítményű műhegedűi nemcsak hazánkban, de külföldön és Amerika művészei között is elismertek. REMENYI új hegedűje Gyey Sándor a legnagyobb hegedűművész a Vindado nagytermében a nemzetközi hangversenyeken Javítások a legújabb technikával készültek. A hangtöbbség gerendája fonalalozva, mely által határozott hangot ad, mely jobb, szebb és erősebb hangot ad. Ezen lapra hivatalos árjegyzék minden hangszerről külön-külön ingyen küldetik.

Butor
kézpénzért és részletre
3 szoba teljes berendezés 360 forintért
mely áll: 1 háló, ebédlő és szalon, 100 szoba állandóan készen raktáron a leggyorsabb kivitelű a legfinomabbig. Képes árjegyzék ingyen, Album 50 fillér bélyegben.
Nagy Imre lakberendezési vállalata.
Budapest, Váci-körút 9. (Széchenyi-utca sarkán.)

GRAMMOFON-TULAJDONOSOK ? ?

Ha előző áron vásárolt gramofont, akkor most is meg kell vásárolnia a **FRIED GYÖZŐ ES TÁRSA** gramofon és hangszerek: nagykorosodó-gramofon:
Bpest, VIII., Aggteleki-n. 10. (Rákóczi-utca sarkán.)
Ez az új és erős létező gramofon nemcsak eredeti gyári áron kaphatók, hanem az új és erős létező gramofonok is kaphatók. Alkatrészek és szerkezetek gyári áron.
GRAMMOFONOK
még mindig nem létező gramofonok az új és erős létező gramofonok. Kereskedőknek legelőször is borszerűen fűzős gramofonok és hangszerek. Az új és erős létező gramofonok és hangszerek ingyen és bérmentve.
Árjegyzék felvételtek, Telefon 4-08.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapítva 1847.

Brausweller János

Szegeden. Ca. és kir. kizárólagosan szab. chronometer- és műórás, feltalálója a remontoir ingóóráknak stb. stb.

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással RÉSZZLETFIZETÉSRE

Képe árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

Meghívó.

Az Újpesti kereskedelmi és iparbank részvénytárs,
1928 évi december hó 5-én délelőtt 11 órakor saját helyiségében

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a t. részvényesek *) tisztelettel meghívotnak.

N A P I R E N D ;

Elhalálozás folytán megüresedett két felügyelőbizottsági rendes és egy póttag választása.

Az igazgatóság.

*) Az alapszabályok 15. §-a értelmében a közgyűlésen szavazati joggal csak azon részvényes bír, a ki részvényeit a közgyűlés előtt 3 nappal az intézet pénztáránál letétbe helyezi.

MESES AJÁNDEKOT AD A BAZÁR

A DIVATLAPOK KIRÁLYA KÉRJEN EGY MUTATVÁNYT A KIADÓBÓL

BUDAPEST, DOHÁNY-U 16.

BIZTOS

gyógyulást keresőknek neml betegségekben szenvednek,

DR. GARAI ANTAL

Budapest, VI. ker., Andrásy-ut 24. sz.

INGYEN. GUMMI.

NAKIRA

Uterus - Spray

GUMMI - HALHOLYAG

Magyar Orvosi Moszterár

Grammofonok

Cimbalmok

Citerák

Fuvolák és egyéb hangszerek részletfizetésre

kaphatók

Aufrecht és Goldschmied

hangszeráruházában

Budapest, VII., Rákóczi-ut 26. szám.

Árjegyzék ingyen!

Tisztviselői kölcsön

állami, megyei, városi tisztviselők, katonatisztek és nyugdíjasok

részére 20—30 évre vagy tőketörlesztés nélkül, még eddig nem létezett előnyös módozatokkal kapható a 12 év óta fennálló és kizárólagosan tisztviselői kölcsönökkel foglalkozó:

«Országos Híradó» pénzügyi vállalat útján.

Budapest, VIII. kerület, Erzsébet-körút 20. szám.

Felvilágosítás díjtalan. Jutalék csaka pénzvétel után fizetendő. Előleget nem fogadunk el.

E hirdetés rovatban minden szöveges beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatban minden egyszerű beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények
használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V. Bálvány-utca 6/C. 28

Fidelitas

magánnyomozó Intézet VI. Nagymező-utca 45. Elváltai kényes megfigyeléseket, nyomozásokat és házassági információkat.

Mézédes

csemege téliszőlőt fagymentes csomagolással postakosaraként 2.80, 25 kilónként 12 korért, nemes fajták kizárólag változó példányok és óriás birsalmak postakosaraként 2.40 50 kg. 16 kor. Fajborokat hektóliterenként 24 korért szállítja Gyümölcs-utca Csongrádról.

Ananász

kajszinbaracklevárnak kilóját 2.20, mézédés szilvalekvárnak 1 kg. különleges birsalmak sajtnak 1.60, papírhéjú csemege 5 kg. 3 korért szállítja Gyümölcs-utca Csongrádról.

Szaktanárok

vezetése alatt előkészítettek felelősséggel, legrovidebb idő alatt, legjobb sikerrel, díjazás csakis sikeres vizsga esetén, gyermekek és felnőttek (hölgyek is), kik 6 elemít végeztek, polgári iskolai magánvizsgákra, továbbá gimnáziumi, kereskedelmi, realiskolai tanuló, javító- vagy pótvizsgákra és mindenféle magánvizsgára. Felvilágosítással szolgál „Tanár” Budapest Thököly-ut 8. I. 3. ajtószám.

Egyéves önkéntes

lehet minden fiatal ember, aki az egyéves önkéntességre képesítő vizsgát leteszi Ezen vizsgára mindenki, rövidesen legjobb sikerrel elkészülhet. Felvilágosítással szolgál „Tanár” Budapest Thököly-ut 8. I. 3.

Azonnali pénz-

előleggel beraktározunk butort, kocsikat, varrógépeket, automobilt és kereskedelmi árut, száraz rakományokat utólagos díj-fizetéssel és igen mérsékelt díjak mellett. Tauber Armin és Társa, Baross-tér 18. Telefon 97-66.

Gimnáziumi,

polgári iskolai magánvizsgákra lelkiismeretesen előkészít „Magántanulók Előkészítő” Rottenbiller-utca 1. 9239

Vadászfegyver

gyűjtemény, részben örökségből származó egyenként is potom áron eladó. Közöttük Toplewer-kulcsu Lancaster 20 forint. Előrefekvő lakatszerkezettel, modern Hammerles 35 forint. Greener-záru, Bücksflinte 40 forint. Schnelleres Mannlicher 28 frt. Ejector (tölténykivető) Hammerles, 105 frt. Drilling, valódi Krupp acélcsövekkel 65 frt. Winchester 35 frt. Néhány jobb revolver, mint Brauning Welodoghhammerles, ugyanitt Görz Zeiss, Voigtlander és más finom fényképezőgép, perzsa szőnyeg és egy motorkeverő nagyon olcsón azonnal eladó. IV/E. Egyetem-tér 5. szám. Radonál. (Nem Egyetem-utca. 49082

Pénzszekrények

és amerikai iródatokrok használtak és újak rendkívül olcsó áron szállít Hirsch és Társa Budapest, VII. Szegényház-tér 5.

Asztalosok

új jövedelmi forrását leíró képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a „Kegyelet” szerkesztősége Budapest, Nagymező-utca E. 46. 27903 B.

Pótvizsgákra.

Polgári, gimnáziumi, kereskedelmi, real, magánvizsgákra, gimnázium különbözőre és érettségire előkészít (hölgyeket is) Kerekes Ignác, Budapest, VII., Garay-utca 5. II. 12/a. Válaszbélyvezt kérek 7808

Magán építőiparos-iskola előkészít építő, közműves és kőfaragó vizsgához biztos sikerrel. Szerey díjazás mellett elfogad tervek készítését, felülvizsgálatokat és statisztikai számításokat. Vágtólószel műépítész igazgató, Budapest, VII. ker., Baross-tér 17. 29110

12 drb. Makart-

fénykép, matt vagy fényes 5 frt. 12 Kabinet, matt vagy fényes 4 frt. 12 Visit 150 a legszebb kivitelben HERZ fényképezőnél, Budapest, Rakóczi-ut 16. Vidéki megrendeléseket bármilyen fénykép után.

Parlamentfi

gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíró-iskola. Díjtalan gépirás-oktatás, magyar, német fogalmazás, Kereskedelmi akadémiaitanárok által oktatott szaktananyagok. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovits Iván 1863-ban. Biztos állásbiztosítás. Nyitva szeptember 1-től július 1-ig. Tájékoztatót küld a Gabelsbarger szakiskola, Csak Liszt-Ferenc-tér 10. sz. előbb Gyár-utca 4.) Czimre vigyázzunk! Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépcégektől s más hirdetésünket utánzó kisebb tanfolyamoktól független. Telefon 64-68. Beírások egész napon át. 28944

Stenográfia

Rákóczi-ut 60. Magyar, német gyorsírási oktatás ingyenes gépirás tanítás az összes rendszerű írógépeken. A »Stenográfia« Országos Gabelsbarger gyorsíró és gépiró iskolában hivatott új magyar, német gyorsírási, gépirási, kereskedelmi és sokszorosítási tanfolyamok nyílnak. Levelező és vitairási tanfolyamok. Oktaveles gyorsíró és kereskedelmi iskolai rendszer tanárok. Az intézet sokszorosító és másoló irodája elvállal mindennemű írás és díszmunkák elkészítését és sokszorosítását. A »Kalligrafia« szövegszerkesztésében fenyvesen bevált gyakorlati módszer következtében minden esetben sikeres szövegszerkesztés. Mérsékelt tandíj. Beírások naponként kizárólag Rákóczi-ut 60. I. em. Nem tévesztendő össze hasonló hangzású iskolákkal. Kérjen tájékoztatót.

Jogi,

politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra továbbá ügyvédi vizsgákra, ugyszintén államszámvitelre államvizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít: Dr. Kállay Zoltán jogi szeminárium Budapest, Magyar-utca 3. III. em. 6. (ezelőtt VI., Rózsa-ut. 44.) Ne téveszse össze más hirdetéssel

Légszész és villamos

csillárok legelőnyösebben szereshetők be Kulcsár Sándor bronzáru- és csillárgyárban, Budapest, VI. ker., Dessewffy-ut. 9-11.

Zálog-cédulát

ingokról is, brillantot, aranyat, ezüstöt, ékszert és régiséget veszek. Kérjék elkészít. Budapest, VII. ker., Király-utca 85. sz. Telefonszám 95-48.

Jogtudományi

és államtudományi szigorlatokra, alapvizsgákra, államvizsgákra előkészít biztos sikerrel

Dr. Erős Vilmos

jogi szeminárium. Budapest, Messelényi-utca 18 szám.

Zalogcédulákat

veszek. Elzálogosított, brillánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltok és teljes értéket kifizetem.

Singer Jakab

ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. szám. Izabella-utca sarkán

Ajtók és ablakok

régi és új vasredőnyök teljes vasalással. Kapvas rácsok, kerkeretek, keramitlapok, Kéihelmi lapok olcsón kaphatók

Kelemen Mór,

épület-bontás vállalkozónál Budapest, Hódor-ut. 72-74. Fiók írtel Sziget-ut 5.

Elsőrendű SINGER varrógépeket nagyonai eredeti gyártásban 75 koronától feljebb és minden ár-elmélet nélkül havi 8-10 korona osztott zárral szállítunk 10 évi jótállással.

Láng Jakab és Fia

varrógép és kerékpár nagykereskedők Budapest, VII., József-körút 41. Fiók-izlet: Baross-ter 4. sz. és Budán: Margit-körút 6. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Üzünkkel nem doboznak.

Magánnyomozó

törv. bejegyzett cég elvállal bírsalmi, házassági örökségi és egyéb könyves ügyekben teendő kutatásokat, személyek, lakások útleletek feltárása nélkül megfigyelést s elűnt egyének és névtelen levelek íróinak ki-nyomozását, bel és külföldön. Barna Lóbor János, Budapest, Rákóczi-ut 6. I. 15. Telefon 103-52. 28587

Modern

urasági butorok

alkalmi vétel és eladása háló-, ebédlő-, szalon-uriszoba és irodai teljes berendezések. Dus raktár szőnyegek, függönyök, terítők, csillárok, vas- és részbutorokban.

GROSZ SANDOR és társa

Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. sz. ezelőtt Gyár-utca. Telefon 14-09.

ELEKTRO-

MOTOROK

minden nagyságban, Al-landó nagy raktár

Laub Lipót,

BUDAPEST, Liszt Ferenc-tér 17. sz.

BUTOROK

háló-, ebédlő-, szalon-berendezések, továbbá uriszoba, iroda berendezések rész- és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök valódi angol búrgarntúrák eladása és vétel.

Wechsler Károlyné

VII., Király-utca 23. szám I. emelet 268

Reményi Nagy magyar hang-

szerveletépén. Prospektus és árjegyzék ingyen.

Budapest, Király-utca 58. szám.

Zalogcédulákat

veszek. Elzálogosított brillánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltok és teljes értéket kifizetem.

SCHILLER IZIDOR

ékszerkereskedő BUDAPEST, Sip utca 8. sz.

Rekedtség

biztos és kellemes orvos-sága a Réthy-féle cukorka, 60 fillérért minde-nyütt kapható. 71k

Legszébb és legértékesebb

KARÁCSONYI

AJÁNDÉK

Ha Ön családját, gyermekeit, barátját, ismerősét egy pompás és értékes ajándékkal akarja meglepni, rendelje meg a legszebb díszművet, az

Erzsébet király-

asszony emlékére

kiadásunkban megjelent könyvet, amely a királyi család tagjainak, főpapoknak, főembereknek, íróknak és műszeknek eredeti kéziratain kívül 59 nagy fejezetben megdicsőült Erzsébet királyné életétörténetét születésétől haláláig érdekes elbeszélés alakjában ismerteti legjelesebb íróink tollából. A mű számos rajzzal és műmelléklettel 200 oldal jóval meghaladó terjedelemben, pompás aranyozott dombornyomású angol vászon díszkötésben, a királyné sikertült relief arcképével **ára 20 korona.** Nem kevésbé értékes és ajándéknak kiválóan alkalmas a legnagyobb magyar költőnk emlékére a »Petőfi társaság« megbízásából szerkesztett és kiadott vastos kötet, a

Petőfi Album

is, mely remek angol vászon díszkötésben, dombornyomással, több mint 300 oldal terjedelemben, számos rajzzal, eredeti okmányok sikerült másolataival, képekkel, műmellékletekkel, Petőfi Sándor életére vonatkozó minden nevezetesebb eseménytlegjelesebbiróink tollából érdekes elbeszélés alakjában adja elő. Ennek a pompás és értékes díszműnek megrendelési ára 16 korona. Mind a két díszmű egyszerre megrendelve csak 30 kor. Megrendelhető az

Erzsébet Királyné

Album kiadóhivatalában Budapest, Erzsébet-körút 50. Megrendelések utánvétellel, vagy a pénz előzetes be-kiutlódása ellenében pontosan eszkeszölítetnek. Könyvgyű-nyők helyben és vidéken felvételnek.

30 forint. Varrógépek

egy új valódi csala-ádi Singer varró-gép zárszerkezé-nyel 5 évi jótállá-sal csak! SINGER A.

műgépésznel Budapest, 15.üz-let Akácia-utca 55. Minden-nemű varrógépek javítását legjutányosabb árban elvállalom. Árjegyzék ingyen.

Soványaság.

As egyedüli eredménytől kísért házasszer a dr. William Hartley tanár amerikai erőtáp-pora. Soványak tartós, szép telt testidomokat nyernek. — Hölgyek remek keblet. Hat hét alatt 20 kiló gyarapodásért jótállást. Vérszegénység, gyengeség, idegesség ellen és gyomorbetegségeknélkülözhetetlen tápszer. Kötö-nyetve: Chicago, Berlin, London, Hamburgban. Köszönő levelek minden országból. — Dobozon-ként 1 frt 10 kr. Használati utasítással. Főrak-tár: Balázs Mór E. Budapest, VII. István-ut 11. II. emelet I.

Saját gyártmányú Vas-és rézbutorok

Rézagy — — — 45.— frt
Vasagy matracszal 8.50 •
Gyermekágy — — 11.50 •
Sodronyágy-betét 3.50 •
Vas- és rézbutorok gyári árban. 28048

WEISZ LIPOT

Király-utca 99. szám

TELEFON 67-01.

VALÓ.

di francia kőbű-
gességek (óvszer-
csakis

P. BERQUEBRANPUS

leghíresebb párisi gyárosok legelőny-
sebbben becsüretelt

Polgár Sándornál

Budapest, VI. ker.,
Erzsébet-körút 50.

Részletes képes ár-
jegyzék ingyen és
bérmentve.

INGYEN

DRÁGÁBB, MINT
NÁLUNK RENDELT FÉNYKÉP

NAGYTASOK

ADUNK EGY ÉLETNAGYSÁGÚ
KÉPET 5 KORONÁÉRT
DÍSZES PASZPARTUVAL
55-68 CCM. NAGYSÁGBAN
CSORAGOLVA SZÍNES

OLAJKEP

ÁRA 10 KORONA.
KEPVELŐM MINDENÜTT
FELVÉLTENEM.

SZAVATOSSÁG

MINDEN IRÁNYBAN
RAFAEL FÉNYKÉPHATYÓ és
RÉSZLETI MŰTEREM
BUDAPEST, VII. ROTTENBILLER-UTCA 44.
NYITNITVE AZ 1908. ÉVI PÁRISI
NEHÉZTŐZSI KIVÁLTÁSON
OSZKOLVÉLT. KERESZTTEL és
ARANY-ÉREMMELT.